

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
פינחס
י"ג – י"ט תמוז תשפ"ג

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

פרקן = פדוי. **משום קלקולא** – שלא יוטמנו בגרים וילמדו ממעשיהם. ובחיי אביזרן ליכא למיחש להכי, דמנטר להון אבוהן. **אימא לתיאבון הוא דקאכיל** – ולא הוי מין, אלא מומר. ובמינים הוא דאמרינן מורידים אבל לא מעלין, אבל מומר – אמרינן התם: סמי מכאן מומר. **ואכיל איסורא** – עדים העידו עליו כן, והוי אוכל נבילות להכעיס. **חייתא ונלגלתא** – שק קשור ופקיע, ועיגול של אבן או של עופרת בתוכו. **דיומא בתרא** – כשהורגין אותו. **דליחוש אדמיה** – שימחול על דמו. **איקמטינכו ואוחבינכו** – לקשור אתכם ולהושיבכם. **חייתא ופלגא** – כלומר מכה וחצי מכה. **יתיב קאכיל ושתי** – כל ימיו, כל מה שהזיה משתכר – לא היה מצמצם, להצניע ליום מחר. **למזנא עליה** – כר או כסת לישן עליו. **בריסי כרי** – בסוגי ושומן שבמעי הוא לי כר וכסת. **משנה** = כרכום. **מודיקא** = כרכום. **גרסינן:** לוקח **ומביא בכורים.** בכל שנה צריך ליקח מן הגוי ביכורי פירותיה בדמים יקרים, **ומביאם ליירושלים.** **מפני תיקון העולם** – שלא יהא רגיל למכור קרקע בארץ ישראל לגוי, וגם אם מכר – יטריח לחזור אחריה ולפדות.

גמרא שאין קנין בו – אם קנה גוי קרקע בארץ – אין קנינו קנוי להפקיעה מקדושתה, שלא תתחייב במעשר. וישראל הקונה ממנו את הפירות – צריך לעשר. **לבני אדם** – לכל גוי, והן שלו בשעת מירות, שהוא גמר מלאכתן למעשר – מירות הגוי פוטרן, ואפילו לקחן מישראל בשבולין. אבל אם הגדילו בקרקע הגוי, ולקחן ישראל בשבולין ומירחן – חייבין במעשר, דקרקע ארץ ישראל ביד גוי לא הופקעה קדושתה. **לקט שכחה ופאה** – שתמן הפקר, ופטורין מן המעשר, שנאמר "ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך" (דברים יד) – במי שאין לו חלק ונחלה עמך, יצאו אלו שיש לו בהן חלק ונחלה עמך, שהרי אף לו הן מופקרין. והלקט והשכחה והפאה של גוי חייבין במעשר כו'. והשתא מפרש לה ואזיל. **היכי דמי אילימא ישראל** – שהניחן ישראל בשדהו, ולקטינהו גוי, וקאמר דאם חזר ולקטן ומכרן לישראל – חייב לעשרן, אלא אם כן הפקירן ישראל ראשון בשדהו. **הא מיפקרי וקיימי** – דכל לקט ושכחה ופאה הפקר הן. **אלא דגוי** – שהיו משדה הגוי, **והניחן בישראל.** **ולקטינהו** – עניי ישראל. וכיון דגוי לא מיפקד לא מיפקרי פאה ולקט – לא חייל עלייהו שמא, אלא אם כן הפקירן גוי ממש לשם הפקר, ולא לשם פאה להניח סתם. **הא לא הפקיר חייב** – במעשר. אלמא: שדה הגוי חייבת במעשר. **ישראל שלקח שדה** – זרועה, מן הגוי, והשהה אצלו עד שהביאה שליש, וחזר ומכרה לגוי. **חייבת במעשר** – אם בא ישראל ולקח מן הגוי מאותן הפירות, ומירחן. **שכבר נתחייב** – בשהביאה שליש ביד ישראל, דקימא לן לענין מעשר במסכת ראש השנה (יב,ב) תבואה ותיתים אחר שליש. **לא נתחייבה לא** – אם הביאה שליש ביד גוי – פטורה. **בכוריא** – דמעשר דידה מדרבנן, ושם יש קנין ביד גוי להפקיע. **כיבוש יחיד** – דוד כיבשה, ולא היו כל ישראל שם, והיא ארם צובה.

טבל

ריש לקיש זבין נפשיה ללוקאי – קודם שחזר למוטב, דמסתמא לא היה מזלזל בעצמו כל כך. **כריסי** כרי – דרכן היה לשבב על בטנם, כדאמרינן בובחים (ה,א): ריש לקיש רמי אמעמי ומקשה.

לוקח ומביא בכורים – זו גירסת הקונטרס, דקנסינן ליה לחזור וליקח ממנו, אבל כולי האי לא קנסינן ליקח ממנו להפריש תרומות ומעשרות. ומיהו, קשה לרבינו חם: דבגמרא מייתי ראיה מהא דיש קנין לגוי, דמפני תיקון העולם – אין, דאורייתא – לא. מנא ליה? דילמא תיקון העולם קאי אהא דחייבוהו ליקח! ואומר רבינו חם: דברוב ספרים לא גרסינן "ומביא" בריי, והכי קאמר: כל אדם הלוקח ממנו מביא בכורים, לא שנא מוכר לא שנא אחר. ורבינו חננאל גרס: הלוקח מביא כו' וכן בירושלמי. **אמר** רבה אף על פי שאין קנין כר' – והא דתניא לעיל (מג,ב): אף פי שהקנין קנין כר' – פטורה מן המעשר, אלמא: יש קנין! איכא לאוקומא בסוריא, דבמשני לקמיה. וההיא ד"השואל" (בבא מציעא קא,א) דהמקבל שדה אבותיו מן הגוי, דמעשר ונותן לו, ודחי לה התם: דלעולם יש קנין, אף פי שהדיחוי אמת, בדדייק מדנקט מציק – מכל מקום ראיה גמורה ליכא, ולעולם מצי למימר רבה דסבר אין קנין. ומיהו, אשכחן ר מאיר דסבר יש קנין בסוף פרק קמא דעבודה זרה (כא,א), דאמר: אין משכירין להן שדות – משום דמפקע להו ממעשרות. דכל זמן שהיא של ישראל – כל מי שזורעה חייב במעשר, וכי זבנה לגוי – הזורעה פטור, דיש קנין. דאי אין קנין – אין זו הפקעה מה שאין גוי מעשר קרקע החייבת. דהתם פריך: בית נמי מפקיע ממזונתו! ומשני: מזונה חובת הדר היא, ואין זה הפקעה. והא דאמר רבי מאיר בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סה,ב): תורמין משל גוי על של ישראל – התם איירי בשגדלו ביד ישראל, ולהכי מוקי פלוגתייהו במירחה הגוי ולא ביש קנין. וכי פריך הכא לרבי אלעזר – הוה מצי למימר: אנא דאמרי כרבי מאיר, אלא דמשני שפיר.

מר סבר דיגור ולא דיגון גוי – מתוך פירוש הקונטרס משמע דהא בהא תליא, דלרבה דאמר אין קנין, ודרש "דיגור" ולא דיגון גוי – אית ליה מירוח הגוי פוטר, ולרבי אלעזר דאמר יש קנין, ודריש "דגר" ולא דגן גוי – אית ליה דמירוח הגוי אינו פוטר. ולקמן: דכמה תנאים נחלקו במירוח הגוי, ואם כן כל אותם תנאים נמי נחלקו ביש קנין ואין קנין, וזהו דוחק ודרבה ורבי אלעזר נחלקו בפלוגתא דכל הנהו תנאי! ועוד: דמשמע במנחות בפרק "רבי ישמעאל" (סז,א) דכולהו תנאי דרשי "דיגון" – ולא דיגור גוי, ואפילו מאן דמחזיב מירוח הגוי, אלא דדריש מיעוט אחר מיעוט דתרי "דגר" כתיב: לכך נראה דרבה ורבי אלעזר אתו כבולי עלמא, ודריש נמי רבי אלעזר "דיגון" ולא דיגור גוי, מדכתיב "דגר" ולא כתיב "תבואתך", דאי הוה כתיב "תבואתך" – הוה דרשינן שפיר נמי תבואתך ולא תבואת גוי, ומכל מקום דריש נמי "דגר" ולא דגן גוי, מדלא כתיב "דיגור" בהדיא. ואם תאמר: כי היכי דדרשי "דגר" "דיגור" למאן דמחזיב מירוח הגוי – אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, הכי נמי נדרוש גבי "דגר"! ויש לומר: דלא מיסתבר לאוקמי מיעוט אחר מיעוט לכל מילי.

אדעתא דגוי מי מפקרי – והא דפליגי רבי יוחנן וריש לקיש בירושלמי דפרק ששי דמסכת

וְקָסָבַר: כִּיבּוּשׁ יָחִיד לָא שְׁמֵיהּ כִּיבּוּשׁ. תָּא שְׁמַע: יִשְׂרָאֵל וְגוֹי שֶׁלָּקְחוּ שָׂדֶה בְּשׁוּתָּפוּת

תוספות

טבל וחולין מעורבין זה בזה – פירש בקונטרס: אין לך כל חטה וחטה שאין חציה טבל וחציה חולין, שחלק הגוי פטור. ואף לאחר שחלקו התבואה — הלוקח מן הגוי צריך לעשר. וישראל צריך לעשר את שלו מניניה וביה, ולא ממנו של טבל גמור ולא מטבל שגמור עליו, מפני שמפריש מן הפטור על החיוב ומן החיוב על הפטור. אבל כי מעשר מניניה וביה מעשר שלם — נמצא מעשר מן החיוב שבו על החיוב שבו, ומן הפטור שבו על הפטור שבו. ואי שלו — לאחר שחלקו הוי של ישראל טבל גמור, ומעשר ממנו על אחר ומאחר עליו, דיש ברירה. וישראל גוי פטור לגמרי. ולתנא קמא אין ברירה, ואפילו חלקו — בספיקא הוי עומדין. **מדאורייתא לא** — ואי אין קנין לגוי להפקיעה מקדושתה — הויא לה לענין קדושתה ברשות ישראל, כאילו מושכנה, וכיון דביכורים מצוה דרמיא עליה היא ולא טבלי לאסור פירות באכילה — מיחייב ליקח ולהביא. ולא דמי למעשר, דאפילו למאן דאמר אין קנין — לא מיחייב לעשר על חלקו של גוי, דמעשר טביל ואסר ליה באכילה, ולאו מצוה דרמיא עליה היא אלא אם כן אוכלן או מוכרן, דקא משתרשי ליה. אבל ביכורים — מצוה דרמיא עליה היא. **שתי תקנות הוו** — כלומר, לעולם מדאורייתא מיחייב. והא דקתני: מפני תיקון העולם — משום דמעיקרא משום סייג תקנו שלא ליקח ולהביא, כדמפרש ואזיל, לפיכך הוצרכו לחזור ולתקן ולהעמידה בדין תורה. **ובכרי קדושתיהו קיימין** — אין אנו נענשין בדבר. **משתקנן ביד גוים** — שלא היה חוזר ופודה אותה. **תקינו דלייתו** — כדי שיטרח ויפדנו. **המוכר שדהו לפירות** — שיאכל הלוקח פירות עד עשר שנים, ותחזור הקרקע לבעליה. ובזמן שאין היובל נוהג קאמר, דהיינו משגלו שבט ראובן ושבט גד, שגלו תחילה מעבר הירדן על ידי סנחריב עד חרבות ירושלים. דאי בזמן שיובל נוהג — סתם מכירתה לפירות היא, שהרי סופה לחזור ביובל. **בקנין הגוף דמי** — ויבול ולזמר "מראשית פרי האדמה אשר נתתה לי". **ולביתך** — גבי ביכורים כתיב "ושמחת בכל הטוב" וגו'. **ביכורי אשתו** — שגדלו בקרקע מלוג שהכניסה לו אשתו לפירות. **שאני התם דכתיב ולביתך** — ומדאיצטריך לרבויי — שמע מינה קנין פירות לאו בקנין הגוף. **מהכא** — דבי היכי דאשמעינן דהכא בקנין הגוף דמי — הוא הדין בעלמא. **ושמע ששתה אשתו** — וירשה הוא, וקנה גוף הקרקע. **ליזוזי משום דרבי יוסי בר חנינא** — דאמר: בעינן לקיחה והבאה באחד, והכי נמי לבעי לקיחה והבאה באחד, קא משמע לן. **ומת שליח בדרך** — וחזר והביאן הוא בעצמו. **מביא אינו קורא** — ואי אפשר לומר שהביאו שליח אחר, דאפילו לא מת שליח ראשון אינו קורא. דתנן: האשה ובומטום ואנדרוגינוס והשליח — מביאין ולא קוראין, שאין יכולין לומר "אשר נתתה לי".

בזמן

רש"י

טבל וחולין מעורבין — אין לך כל חטה וחטה שאין חציה טבל וחציה חולין, שחלק הגוי פטור, ואף לאחר שחלקו התבואה — הלוקח מן הגוי צריך לעשר. וישראל צריך לעשר את שלו מניניה וביה, ולא ממנו של טבל גמור ולא מטבל שגמור עליו, מפני שמפריש מן הפטור על החיוב ומן החיוב על הפטור. אבל כי מעשר מניניה וביה מעשר שלם — נמצא מעשר מן החיוב שבו על החיוב שבו, ומן הפטור שבו על הפטור שבו. **של ישראל חייב** — לאחר שחלקו הוי של ישראל טבל גמור, ומעשר ממנו על אחר ומאחר עליו, דיש ברירה. וגוי בירירה. **ולתנא קמא אין בירירה, ואפילו חלקו** — לגמרי. **מדאורייתא לא** — ואי אין קנין לגוי להפקיעה מקדושתה — הויא לה לענין קדושתה ברשות ישראל, כאילו מושכנה, וכיון דביכורים מצוה דרמיא עליה היא ולא טבלי לאסור פירות באכילה — מיחייב ליקח ולהביא. ולא דמי למעשר, דאפילו למאן דאמר אין קנין — לא מיחייב לעשר על חלקו של גוי, דמעשר טביל ואסר ליה באכילה, ולאו מצוה דרמיא עליה היא אלא אם כן אוכלן או מוכרן, דקא משתרשי ליה. אבל ביכורים — מצוה דרמיא עליה היא. **שתי תקנות הוו** — כלומר, לעולם מדאורייתא מיחייב. והא דקתני: מפני תיקון העולם — משום דמעיקרא משום סייג תקנו שלא ליקח ולהביא, כדמפרש ואזיל, לפיכך הוצרכו לחזור ולתקן ולהעמידה בדין תורה. **ובכרי קדושתיהו קיימין** — אין אנו נענשין בדבר. **משתקנן ביד גוים** — שלא היה חוזר ופודה אותה. **תקינו דלייתו** — כדי שיטרח ויפדנו. **המוכר שדהו לפירות** — שיאכל הלוקח פירות עד עשר שנים, ותחזור הקרקע לבעליה. ובזמן שאין היובל נוהג קאמר, דהיינו משגלו שבט ראובן ושבט גד, שגלו תחילה מעבר הירדן על ידי סנחריב עד חרבות ירושלים. דאי בזמן שיובל נוהג — סתם מכירתה לפירות היא, שהרי סופה לחזור ביובל. **בקנין הגוף דמי** — ויבול ולזמר "מראשית פרי האדמה אשר נתתה לי". **ולביתך** — גבי ביכורים כתיב "ושמחת בכל הטוב" וגו'. **ביכורי אשתו** — שגדלו בקרקע מלוג שהכניסה לו אשתו לפירות. **שאני התם דכתיב ולביתך** — ומדאיצטריך לרבויי — שמע מינה קנין פירות לאו בקנין הגוף. **מהכא** — דבי היכי דאשמעינן דהכא בקנין הגוף דמי — הוא הדין בעלמא. **ושמע ששתה אשתו** — וירשה הוא, וקנה גוף הקרקע. **ליזוזי משום דרבי יוסי בר חנינא** — דאמר: בעינן לקיחה והבאה באחד, והכי נמי לבעי לקיחה והבאה באחד, קא משמע לן. **ומת שליח בדרך** — וחזר והביאן הוא בעצמו. **מביא אינו קורא** — ואי אפשר לומר שהביאו שליח אחר, דאפילו לא מת שליח ראשון אינו קורא. דתנן: האשה ובומטום ואנדרוגינוס והשליח — מביאין ולא קוראין, שאין יכולין לומר "אשר נתתה לי".

בזמן

טָבֵל וְחוּלִּין מְעוֹרָבִין זֶה בְּזֶה, דִּבְרֵי רַבִּי; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל גּוֹי פָּטוּר, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל חַיָּב; עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא דְּמָר סָבַר: יֵשׁ בְּרֵירָה, וְמָר סָבַר: אֵין בְּרֵירָה, אֲבָל דִּבּוּלֵּי עָלְמָא - יֵשׁ קִנְיָן לְגוֹי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מִיַּד מַעֲשֵׂר! - הָכָא נַמִּי בְּמִחְרָיָא, וְקָסָבַר: בִּיכּוּרִים יָחִיד לָא שְׁמִיהּ בִּיכּוּרִים. אָמַר רַב חִיָּיא בַּר אַבִּין, תָּא שְׁמַע: הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ לְגוֹי - לוֹקֵחַ וּמֵבִיא בִּיכּוּרִים, מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם; מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם אִין, מִדְּאוֹרַיְיתָא - לָא! אָמַר רַב אַשִׁי: שְׁתֵּי תַּקָּנוֹת הָווּ; מֵעִיקָּרָא הָווּ מְיֵיתֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא. בֵּינְתַיִם בָּחֲנוּ לִתְקֹן וְלֹא הָיָה אֶלָּא אִם כֵּן אוֹכְלִין אוֹ מוֹכְרִין, דְּקָא מִשְׁתַּרְשִׁי לֵיהּ. אֲבָל בִּיכּוּרִים - מִצְוָה דְּרָמְיָא עָלֵיהּ הִיא. שְׁתֵּי תַּקָּנוֹת הָווּ - כְּלוּמַר, לְעוֹלָם מִדְּאוֹרַיְיתָא מְיחַיְּיבִי. וְהָא דְּקָתָנֵי: מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם - מִשּׁוּם דְּמֵעִיקָּרָא מִשּׁוּם סְיָיג תַּקְּנוּ שֶׁלֹּא לִיקַּח וּלְהָבִיא, כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל, לְפִיכָךְ הוּצְרְכוּ לַחֲזוֹר וּלְתַקֵּן וּלְהַעֲמִידָהּ בְּדִין תּוֹרָה. וּבְכֵרֵי קְדוּשָׁתֵיהוּ קַיְימִין - אֵין אָנוּ נֶעֱנָשִׁין בְּדָבָר. מִשְׁתַּקְּנָן בְּיַד גּוֹיִם - שֶׁלֹּא הָיָה חוֹזֵר וּפוֹדֶה אוֹתָהּ. תִּקִּינוּ דְּלַיְיתוּ - כְּדֵי שֶׁיִּטְרַח וִיפַדְּנוּ. הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ לִפֵּרוֹת - שֶׁיֹּאכַל הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת עַד עֶשֶׂר שָׁנִים, וְתַחְזֹר הַקַּרְקַע לִבְעָלֶיהָ. וּבִזְמַן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג קָאָמַר, דְּהַיְינוּ מִשֶּׁגָּלוּ שִׁבְטוֹ שֶׁל רְאוּבֵן וְשִׁבְטוֹ שֶׁל גָּד, שֶׁגָּלוּ תְּחִילָּה מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן עַל יְדֵי סַנְחֵרִיב עַד חָרְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם. דְּאִי בִּזְמַן שֶׁיּוֹבֵל נוֹהֵג - סְתָם מְכִירָתָהּ לִפֵּרוֹת הִיא, שֶׁהֲרֵי סוֹפָהּ לַחֲזוֹר בְּיוֹבֵל. **בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי** - וְיוֹבֵל וְלִזְמֹר "מֵרֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי". **וְלִבְיָתֶךָ** - גַּבֵּי בִּיכּוּרִים כְּתִיב "וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוּב" וְגוֹ'. **בִּיכּוּרֵי אִשְׁתּוֹ** - שֶׁגִּדְּלוּ בְּקַרְקַע מִלּוֹג שֶׁהִכְנִיסָה לוֹ אִשְׁתּוֹ לִפֵּרוֹת. **שַׁאנִי הַתָּם דִּכְתִיב וְלִבְיָתֶךָ** - וּמֵהָאִי עִיצְטְרִיךְ לְרַבּוֹיֵי - שְׁמַע מִינָּהּ קִנְיַן פֵּרוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף. **מֵהָכָא** - דְּבֵי הֵיכִי דְּאַשְׁמְעִינַן דְּהָכָא בְּקִנְיַן הַגּוּף דְּמֵי - הוּא הַדִּין בְּעַלְמָא. **וְשָׁמַע מִינָּהּ שֶׁשָּׁתָה אִשְׁתּוֹ** - וִירְשָׁהּ הוּא, וְקָנָה גּוּף הַקַּרְקַע. **לִיזּוּזֵי מִשּׁוּם דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא** - דְּאָמַר: בָּעֵינַן לְקִיחָה וְהַבָאָה בְּאֶחָד, וְהָכִי נָמֵי לִבְעֵי לְקִיחָה וְהַבָאָה בְּאֶחָד, קָא מַשְׁמַע לָן. **וּמֵת שָׁלִיחַ בַּדֶּרֶךְ** - וְחָזַר וְהֵבִיאָן הוּא בְּעַצְמוֹ. **מֵבִיא אֵינוֹ קוֹרֵא** - וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהֵבִיאוֹ שָׁלִיחַ אַחֵר, דְּאֲפִילּוּ לֹא מֵת שָׁלִיחַ רִאשׁוֹן אֵינוֹ קוֹרֵא. דְּתַנְיָא: הָאִשָּׁה וְטוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס וְהַשָּׁלִיחַ - מְבִיאִין וְלֹא קוֹרְאִין, שֶׁאֵין יְכוֹלִין לוֹמַר "אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי".

בִּזְמַן

רבינו שמואל ב"הספינה" (בבא בתרא פא,ב): בצרן הבעל ושגרן ביד שליח. דאם בצרן שליח והביאן השליח בירושלים – שליח ודאי אין יכול לקרות, כדתנן במסכת בכורים (פרק א משנה ה), אבל הבעלים קורין, דיכולין לומר "הנה הבאתי" – דשלוחו של אדם כמותו. ולקשה לרבינו חם: למאי דחשיב לבצירה לקיחה, למה ליה למימר ומת שליח? הוה ליה למימר: בצרן הוא ושגרן ביד השליח, או שבצרן שליח והביאן הוא! ויש לומר: דאשמועינן רבותא, דאף על גב דמת שליח ונמרו הבעלים הבאה, דאיכא לקיחה ומקצת הבאה בבעלים – אפילו הכי אינו קורא. דבעינן לקיחה וכל הבאה באחד. ואי גרסינן "או מת" – אתי נמי שפיר. דבצירה לאו היינו לקיחה, ובצרן – אורחא דמילתא נקט, שבעלים בוצרים כדי לעשות בעין יפה, לפי שאין שיעור לבבורים. **מביא** ואינו קורא – ואם תאמר: וניתני יקרבו, כדאמרינן בפרק בתרא דמכות (יח,ב): הפריש בכורים קודם החג, ועבר עליהן החג – יקרבו, משום דנראו לקריאה ונדחו, וכל שאין ראוי לבילה – בילה מעכבת בו, והכא נמי, כשבצרן נראו לקריאה, וכשיגרן – נדחו! ויש לומר: דאמר בירושלמי דמסכת בכורים: רבי אסי אמר ריש לקיש בשם רבי אושעיא: כשליקטן לשלחן ביד אחר, אבל אם לקטן להביאן הוא – לא ישלחם ביד אחר, שכל הבכורים שנראו לקריאה – אין ניתרין אלא בקריאה. ואמרינן התם: מתניתין פליגא, הפריש בכורים ומכר שדהו מביא ואינו קורא. קיימנן דשנתן דעתו למכור משעה ראשונה. ולפי זה, אם הפריש בכורים קודם החג על מנת להביאן אחר החג – לא יקרבו, אלא אחר החג מביא ואינו קורא.

בזמן שהיובל נוהג — כל מכירת קרקע לפירות, שהרי חוזר הגוף ביובל. **אדעתא דפירא נחית** — ולאו אדעתא למקנייה לארעא אפילו שעה אחת. **הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו** — דקיימא לן בבבא בתרא (פא,א) דלא קנה קרקע. **הלכך אינו קורא, דלא מצי למימר "פרי האדמה אשר נתת לי".** **הא שלשה** — דקיימנא לן דקנה קרקע בתחתיתן וביניהן במלא אורה וסלו. **מביא ואינו קורא** — ואף על גב דהדרה ביובל. **מחלוקת** — דריש לקיש ורבי יוחנן. **ביובל שני** — שמנו ישראל, שכבר הורגלו להחזיר קרקעות — בהחיא קאמר ריש לקיש מביא ואינו קורא, דסמכה דעתיה דמוכר דהדאי הדרא ליה, וזה בטוח שיחזירנה. [ביובל ראשון]. **כל הני מתנייתא ביובל ראשון. בתנאי** — קנין פירות אין כקנין הגוף דמי אי לא. **שדה אחוזה** — אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל, ומכרה גיזבר לאחר — אינה נגאלת עוד, ובשהיא יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר — מתחלקת לכהנים, שנאמר (ויקרא כז) "ואם לא יגאל את השדה" וגו' "והיתה השדה בצאתו" וגו'. ושדה מקנה, בשהקדישה ולא גאלה, ומכרה הגזבר, כשהיא יוצאה ביובל — חוזרת לבעלים הראשונים שמכרוה למקדיש, שנאמר "בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו" וגו'. **מניין ללוקח שדה מאביו והקדישה** — בחזי אביו, בעודה בידו שדה מקנה. **ואחר כך מת אביו** — ונעשית לו אחוזה. **מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה** — אם לא גאלה ומכרה הגזבר, שיוציאה לכהנים ביובל. **אשר לא משדה אחוזתו** — קרא יתירא הוא. **שדה שאינה ראויה** — בשעה שהקדישה, להיות לו שדה אחוזה לעולם. **יצתה זו בו'** — וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה, דבשעת הקדש כבר היתה אחוזה. **רבי מאיר אומר** — זו אינה שדה אחוזה, וחוזרת לו מחמת אביו שמכרה לו. וקרא כי אתא — למת אביו ואחר כך הקדישה אתא. הכי גרסינן: **ואילו לרבי יהודה ורבי שמעון מת אביו ואחר כך הקדישה לא צריך קרא מאי לאו בהא קמיפלגי כו'.** ולא גרסינן הכא: אלא לאו לאחוז דאזלי בתר פירון, ובמסכת ערכין (יד,ב) גרסינן לה. **לא צריכא קרא** — דאי צריכא קרא, הקדישה ואחר כך מת אביו מנא להו? **קנין פירות** — שהיתה קנויה לו מאביו בשעה שמת אביו, וקנין פירות הוא, שהרי היובל נוהג. **בקנין הגוף דמי** — וכי מיית אביו — לא יירית מידי, ולא היא לית אחוזה. **הלכך, אי לאו דרבייה קרא** — לא הוה אמינא דתיהוי כשדה אחוזה, ואצטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה. **לאו בקנין הגוף דמי** — וכי מית אביו — יירית גופא, הלכך מת אביו ואחד כך כו'. **בקנין הגוף דמי** — ומודו דמת אביו ואחד כך הקדישה — צריכא קרא. **והכא קרא אשבחו ודריש** — לרבויי מינה אף הקדישה ואחר כך מת אביו. דאם כן, דלא מרבי אלא מת אביו ואחד כך הקדישה. **לכתוב קרא אשר לא אחוזתו** — ולא לכתוב "משדה". **לקוחות הן** — דאין ברירה, ודמי כמו שהחליפו חלקיהן. **ומחזירין ביובל** — משום מצות יובל. וכיון דאמר ירושה המתחלקת הויא לקיחה, אם אית לית קנין פירות, ודהיינו כל לקיחה שבשעת יובל לאו בקנין הגוף דמי, ואין מביא וקורא. **לא משכחת** — מביא וקורא אלא בירושה שלא נחלקה משנפלה בימי יהושע, דהיינו חד בר חד, שלא היו לו ולאביו ולבל הדורות למפרע עד יהושע שני בנים לאיש אחד, שיחלקו ירושה. במספר

**בְּזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵבִיא וְקוֹרֵא, רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא; רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר מֵבִיא וְקוֹרֵא, קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי; רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא, קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי. וְצִרְיָכָא; דְּאִי אִיתְּמַר בַּהֲהִיא, בַּהֲהִיא קָאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, דְּכִי קָא נָחֵית - אַדַּעְתָּא דְּפֵירָא קָא נָחֵית, אֲבָל בְּהָךְ, דְּאַדַּעְתָּא דְּגוּפֵיהּ קָא נָחֵית - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן; וְאִי אִיתְּמַר בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֲבָל בְּהָךְ - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרֵישׁ לָקִישׁ, צְרִיכָא. תָּא שְׁמַע: הַקּוֹנֶה אִילָן וְקָרְקָעוֹ - מֵבִיא וְקוֹרֵא! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בִּזְמַן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג. תָּא שְׁמַע: הַקּוֹנֶה שְׁנֵי אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ שֶׁל חֲבֵירוֹ - מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא; הָא שְׁלֹשָׁה - מֵבִיא וְקוֹרֵא! - הָכָא נַמִּי בִּזְמַן שֶׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג. וְהָשְׁתָּא דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: מַחֲלוֹקֶת - בְּיוֹבֵל שֵׁנִי, אֲבָל בְּיוֹבֵל רִאשׁוֹן - דִּבְרֵי הַכֹּל מֵבִיא וְקוֹרֵא, דַּאֲבָתֵי לָא סָמֵךְ דַּעְתֵּיהּ, לָא קַשְׁיָא: הָא בְּיוֹבֵל רִאשׁוֹן, הָא בְּיוֹבֵל שֵׁנִי. לֵימָא כְּתַנָּאֵי: מְנַיִן לַלּוֹקֵחַ שָׂדֶה מֵאָבִיו וְהִקְדִּישָׁהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו, מְנַיִן שֶׁתְּהֵא לְפָנָיו כְּשָׂדֶה אֲחוּזָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אִם אֶת שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ", שָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִהְיוֹת שָׂדֶה אֲחוּזָה, יָצְתָה זוֹ שֶׁרְאוּיָה לִהְיוֹת שָׂדֶה אֲחוּזָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְנַיִן לְלוֹקֵחַ שָׂדֶה מֵאָבִיו וּמֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁהּ, מְנַיִן שֶׁתְּהֵא לְפָנָיו כְּשָׂדֶה אֲחוּזָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אִם אֶת שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ", שָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ שָׂדֶה אֲחוּזָה, יָצְתָה זוֹ שֶׁהִיא שָׂדֶה אֲחוּזָה; וְאֵימָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁהּ לָא צְרִיכָא קָרָא. מַאי לָאו בְּהָא קָמִפַּלְגִי, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר: קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי, וּבְהָא בְּמִיתַת אָבִיו הוּא דְּלָא יָרֵית וְלָא מִידֵּי, וְהִלְכָךְ מֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁהּ צָרִיךְ קְרָא; רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבְרִי: קִנְיַן פֵּירוֹת לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי, וּבְהָא בְּמִיתַת אָבִיו הִשְׁתָּא הוּא דְּקָא יָרֵית, וְהִלְכָךְ מֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישָׁהּ לָא צְרִיכָא קָרָא, וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא - לְהַקְדִּישָׁהּ וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו הוּא דְּאִצְטְרִיךְ? אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ, בְּעַלְמָא קָסְבְרִי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי, וְהָכָא רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן קָרָא אַשְׁכְּחוּ וְדָרוּשׁ: לְכְתּוֹב רַחֲמָנָא "אִם אֶת שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא אֲחוּזָתוֹ", מַאי "מִשָּׂדֵה אֲחוּזָתוֹ"? שָׂדֶה שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִהְיוֹת שָׂדֶה אֲחוּזָה, יָצְתָה זוֹ שֶׁרְאוּיָה לִהְיוֹת שָׂדֶה אֲחוּזָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: אִי לָאו דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן קִנְיַן פֵּירוֹת בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי, לֹא מָצָא יָדָיו וְרַגְלָיו בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, דְּאָמַר רַבִּי אַמִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הָאַחִין שֶׁחָלְקוּ לְקוֹחוֹת הֵן, וּמַחֲזִירִין זֶה לָזֶה בְּיוֹבֵל; וְאִי פְּלָקָא דַּעְתָּךְ לָאו בְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי, לָא מַשְׁכַּחְתְּ דְּמַיְיתֵי בִּיבוּרִים אֶלָּא חַד בַּר חַד עַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. אֲמַר רָבָא: קְרָא וּמַתְנִיתָא מְסַיְּעֵי לֵיהּ לְרֵישׁ לָקִישׁ; קְרָא: "במספר"

לֹא דכולי עלמא קנין פירות כקנין הגוף דמי – דירושה בעלמא הוא, דרבי יהודה אית ליה ב"החובל" (בבא קמא ע,א) גבי דין יום או יומים דלאו בקנין הגוף דמי.

אי לאו דאמר רבי יוחנן קנין פירות כו' – הקשה רבינו חם: ואנו אין מצאנו ידינו ורגלינו דקיימינא לן בריש לקיש דלאו בקנין הגוף דמי, כדאמרינן בריש "החולץ" (יבמות ה,ב, וקיימנא לן נמי דבדאוריתא אין ברירה, דבסוף מסכת ביצה (לח,א) פסקינן כרבי אושעיא ורב נחמן, דקיימא לן (בתוספות יג,א) כוותיה בדינו, ואמרינן ברישׁ פרק שני דקדושין (מב,ב): האחים שחלקו – הרי הן כלקוחות, פחות משתות – נקנה מקח. ופסקינן נמי ב"המוכר את הבית" (בבא בתרא סה,א) דאין להן דרך זה על זה, דמוכר בעין רעה מוכר – אלמא כלקוחות הן. והא דפסקינן בפרק "בית כור" (שם קו,א) כרב דאמר בטלה הלוקח – לאו משום דיורשין הוו, אלא משום דהוו כלקוחות באחריות. ויורשין דקאמר רב – לאו יורשין ממש, אלא כלומר ביורשין. וברוב ספרים גרסינן הכי בפרק קמא דבבא קמא (ט,א), ומיהו רב אסי דאמר יחלוקו ומספקא ליה אי יורשין הוו – היינו יורשין ממש, כדמוכח בפרק "יש בכורי" (בכורות מח,א) גבי חמש ולא חצי חמש, ורבי אסי אמר רבי יוחנן: האחין שחלקו לקוחות הן – לאו היינו רב אסי, אי נמי: הא – דידיה, הא – דרבית. והא דפסקינן בנדרים בפרק "השותפין" (מו,ב) כרבי אליעזר בן יעקב בשותפין שנדרו הנאה זה מזה, דמותר ליכנס לחצר – לאו מטעמיה, דטעמיה משום ברירה, כדמוכח בפרק "חפרה" (בבא קמא נא,ב), אלא משום דיורתר הוא, כרבינא ב"זקוק דבתים" (בבא בתרא נז,ב), ומותר במודר הנאה. ויש לומר: דדוקא בהחיא לחודה – בהכוחב לבנו מהיום ולאחר מיתה, קיימא לן כריש לקיש דלאו בקנין הגוף דמי, משום דאבא לגבי ברא אחולי מחיל. דהכי מצריך להו בפרק "יש נוחלין" (שם קלו,ב) לתרי מילי דריש לקיש דהכא ודהתם, אבל בעלמא – קיימא לן דבקנין הגוף דמי. ואף על גב דקאמר הכא רבא: קרא ומתניתא מסייעי ליה לריש לקיש – לרבא לא סבירא ליה הכי, דאם לא כן – לא מצא ידיו ורגליו, דרבא סבר לקוחות הן בפרק שני דקדושין (מב,ב). ובפרק "החזב" (בבא מציעא נח,א) קאמר רבא נמי גבי משיכה מפורשת מן התורה: קרא ומתניתא מסייעי ליה לריש לקיש, אף על גב דרבא קאי כרבי יוחנן בר נחלת (יבמות לו,א), ועוד יש לומר: דדוקא רבי יוחנן אית ליה דמחזירין זה לזה ביובל, אבל שאר אמוראים סברי: אף על גב דלקוחות הן – אין מחזירין, דמכר הוא דאמר רחמנא דליהדר, ירושה ומתנה – לא. והשתא אתי שפיר. ואם תאמר: לרבי יוחנן דמחזירין זה לזה ביובל – תו לא משכחת שדה אחוזה, דבולהו הוו שדה מקנה, ולא תתחלק לכהנים, וגם יפרוה בשוויה, ולא בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף! ויש לומר: כיון דתחת זו תחזור לו אחרת – לא קרינן בה שדה מקנה, אלא שדה אחוזה.

הדרן עלך השולח

הניזקין שמין לתן בעידית – אין ענין נזקן אצל גיטין, אלא משום דתנא לעיל ב"השולח" מילי דתיקון העולם, תנא ליה הכא. וגט פשוט דתנא בבבא בתרא ולא תנאה הכא במכילתין – משום דאיירי התם במילי שטרות כיצד נעשין, תנא התם.

וכתובת אשה בזיבורית – בגמרא מפרש טעמא: משום דיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא. ושקה: דלמאן דאמר כתובה דאורייתא, דליף לה בפרק קמא דכתובות (י,א) מ"כמוהר הבתולות" שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה – מדאורייתא דינה בעידית, ואמאי הפקיעו חכמים דינה מהאי טעמא? ורבי מאיר נמי, דאמר דינה בבינונית – קסבר כתובה דאורייתא, בפרק "אף על פי" (כתובות נו,א)! ויש לומר: דטעמא דהפקיעו חכמים דינה, כדאמר בגמרא (גיטין מט,א) גבי בעל חוב – שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ויאמר אקפוץ ואלוננו, הכי נמי חשו חכמים באשה – שמא תקניטנו כדי שיגרשנה, ותגבה כתובה. וטעמא דיותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא – לא הוי אלא משום דלא תימא כמו שבעל חוב בבינונית משום נעילת דלת, אשה נמי משום חינא תדא בבינונית.

אין נפרעין מנכסים משועבדין כו' – ואף על גב דלמאן דאמר שעבודא לאו דאורייתא – מדאורייתא נמי בלא תיקון העולם לא גבי ממשעבדי, ואפילו למאן דאמר שעבודא דאורייתא – מכל מקום בעל חוב דינו בזיבורית מן התורה. מכל מקום, אי לאו משום תיקון העולם – היה גובה אפילו ממשעבדי בבינונית, משום נעילת דלת, להכי קאמר שפיר משום תיקון העולם. **אין** נפרעין מנכסי יתומים כו' – בבעל חוב ניחא, דלא חיישינן לנעילת דלת, כדאמרינן בגמרא (גיטין נ,א) דלא מסיק מלוה אדעתיה דמית לוה. אבל נזקין, דדינן מדאורייתא בעידית – איך הפקיעו חכמים דינן משום יתומים? ובגמרא אמר דמיתמי בזיבורית, אפילו הן נזקין. ולרבא ניחא, דמוקי לה בגון שהיתה עידית דניזק בזיבורית דמוזק כו'. ולאביי ולמר זוטרא דפליגי עליה – איכא למימר דסברי שעבודא לאו דאורייתא. אי נמי: לא פלוג רבנן בין בעל חוב לנזקין.

אמר אביי לא צריכא אלא לרבי ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניזק כו' – הקשה רבינו תם: דהכא משמע לאביי דפליגי רבי ישמעאל ור' עקיבא אי שיימינן בדניזק או בדמוזק, וכן תנא בהדיא לקמן. ובפרק "הכונס" (בבא קמא נט,א) מוקי אביי פלוגתייהו בנידון במשוייר שבו! ונראה לפרש: דאף על גב דפליגי אי שיימינן בדניזק או בדמוזק, מכל מקום משמע ליה לאביי דבנידון במשוייר שבו נמי פליגי, מדקאמר רבי עקיבא: לא בא הכתוב – משמע מתוך תשובתו שכך רצה לומר: לא בא הכתוב להחמיר על המוזק כמו שאמרת, אלא לענין עידית ולבד בא הכתוב. ואי לא פליגי בנידון במשוייר שבו, אלא בעידית לחודיה – לא היה מחמיר רבי ישמעאל על המוזק בשום דבר טפי מרבי עקיבא, אלא אדרבה רבי עקיבא דאמר בדמוזק שיימינן – מחמיר טפי, כמו שאפרש בסמוך. ולהכי טעי טפי במילתיה דרבי ישמעאל מדברי רבי עקיבא, דקאמר: ולרבי ישמעאל אבל בחושה משלם שמנה? דמתוך תשובתו של רבי עקיבא משמע שמנמ מרבי ישמעאל שבא הכתוב להחמיר על המזיק יותר ממה שהזיק, כדפרשינן. **ורבי** ישמעאל אבל שמנה כו' – פירוש: בשלמא אבל שמנה משלם שמנה, אלא אבל בחושה אמאי משלם שמנה? אי נמי הכי פירושו: ביון דבאבל שמנה אינו משלם אלא שמנה כמו שהזיקה, ולא קנסינן ליה לשלם יותר ממה שהזיק, אם כן בשאבל בחושה – נמי לא לקנסיה לשלם שמנה!

כגון

במספר שני תבואות – ובשעת היובל משתעי, כדכתיב "במספר שנים אחר היובל" וגו' אלמא: אין גוף הקרקע מכור, אלא תבואות של כל שנה. **ככור נוטל כו' בשדה החזורת לאביו ביובל** – כלומר, בשדה החזורת לאדום מחמת שמכרה אביהן. דאי החזרה בחיי האב – פשיטא. ואשמועינן דגוף הקרקע לא היה קנוי ללוקח, והוה ליה מוחזק לאביו לפני מותו. דאי כקנין הגוף דמי – הוה ליה ראוי, ואין הבכור נוטל בראוי דכתיב (דברים כא) "בכל אשר ימצא לו" – במוחזק בידו. **צריך הרשאה** – מאשתו, אם בא לדון עם שום אדם בגוף הקרקע. דאי ליכא הרשאה – מצי א"ל: לאו בעל דברים דידי את, דקנין פירות לאו בקנין הגוף הוא. **דלא נחית** – לדון לפירא, שאין לו לדון עמו בלום בפירות, שאין לו טענה עם אותו האיש בפירות כלל.

"בְּמִסְפַּר שְׁנֵי תְבוּאוֹת יִמְכָּר לָךְ"; מַתְנִיתָא, דְּתַנְיָא: בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּשָׂדֶה הַחוֹזֶרֶת לְאָבִיו בַּיּוֹבֵל. אָמַר אַבַּיֵי, נָקְטִינַן: בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ צָרִיךְ הַרְשָׁאָה. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּלָא נָחֵית אַפֵּירֵי, אֲבָל נָחֵית אַפֵּירֵי, מִינּוֹ דְּמִשְׁתַּעֵי דִּינָא אַפֵּירֵי - מְשַׁתַּעֵי דִּינָא אַגּוּפָא.

הדרן עלך השולח

הַנִּיזְקִין שָׁמִין לָהֶן בְּעִידִית, וּבַעַל חוֹב - בְּבֵינוֹנִית, וּכְתוּבַּת אִשָּׁה - בְּזִיבּוּרִית; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף כְּתוּבַּת אִשָּׁה - בְּבֵינוֹנִית. אֵין נִפְרָעִין מִנְכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ נְכָסִים בְּנֵי חוֹרִין, וַאֲפִילּוּ הֵן זִיבּוּרִית. אֵין נִפְרָעִין מִנְכְסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית. אֵין מוֹצִיאִין לְאֲכִילַת פֵּירוֹת וְלִשְׁבָּחַ קַרְקָעוֹת וְלִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְכָסִים מְשׁוּעְבָּדִין, מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם. וְהַמּוֹצֵא מֵציאָה לֹא יִשָּׁבַע, מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם. **גמ'** מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם? דְּאוֹרַיְיתָא הִיא, דִּכְתִיב: "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יַשַּׁלֵּם"! אָמַר אַבַּיֵי: לָא צְרִיכָא אֶלָּא לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דַּאֲמַר: מְדְאוֹרַיְיתָא בְּדַנְיָקָ שַׁיְימִינַן, קָא מַשְׁמַע לָן: מִפְּנֵי תִיקּוּן הָעוֹלָם שַׁיְימִינַן בְּדַמַּזִּיק. מֵאי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל? דִּתְנַיָא: "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יַשַּׁלֵּם" - מֵיטַב שָׂדֵהוּ שֶׁל נִיזָּק וּמֵיטַב כַּרְמוֹ שֶׁל נִיזָּק, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל; רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְגֹבֶה לַנִּיזָּקִין מִן הָעִידִית, וְקַל וָחוֹמֶר לְהֶקְדֵּשׁ. וְלַרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אֲבָל שְׁמִנָּה מְשַׁלֵּם שְׁמִנָּה, אֲבָל בְּחוּשָׁה מְשַׁלֵּם שְׁמִנָּה?! אָמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּגוֹן שֶׁאָכְלָה עֲרוּגָה בֵּין הָעֲרוּגוֹת, וְלָא יָדְעִינַן אִי בְּחוּשָׁה אֲבָל אִי שְׁמִנָּה אֲבָל, דְּמִשְׁלַם לֵיהּ מַמֵּישַׁב. אָמַר רָבָא: אִילּוּ יָדְעִינַן דִּבְחוּשָׁה אֲבָל מְשַׁלֵּם בְּחוּשָׁה, הָשְׁתָּא דְּלָא יָדְעִינַן מְשַׁלֵּם שְׁמִנָּה? הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה! - אֶלָּא אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב:

הכא

שלו. וקל וחומר להקדש – לקמן מפרש. **אבל בחושה משלם שמנה** – בתמיה. **עירונה בין העיזונות** – והיו בהן בחושות ושמנות מעורבות זו אצל זו. **ולא ידעינן** – איזו. **המוציא מחברו עליו הראיה** – עליו להביא עדים לברר את הספק, דראורייתא היא, בבבא קמא (מו,ב): "מי בעל דברים יגש אליהם" (שמות כד) – יגיש ראיה אליהם.

הכא

הדרן עלך השולח

משנה הניזקין שמין לתן – נזקן, וגובין דמי נזקן. **בעידית** – שבנכסי המזיק. שנוח לו לאדם לגבות מועט מקרקע עידית, ולא לגבות הרבה מזיבורית. וכולהו מפני תיקון העולם, כדמפרש בגמרא. **אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות** – הגוזל שדה ומכרה לאחר, וזרעה ונמחה ועשתה פירות, ובא גזלן וגבאה עם פירותיה מן הלוקח, ואינו משלם ללוקח כי אם היציאה – חוזר הלוקח על המוכר, וגובה דמי הקרקע מנכסים משועבדים, שמכרה לו באחריות, וכתב לו שטר מכירה, והרי היא מלוה בשטר. ואת הפירות – מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים. ובגמרא מפרש טעמא. וכן לשבח קרקעות, אם השביחה הלוקח בנטיעת אילנות או טייבה בזבל ודיירה. **@והמוצא מציאה** – ומחזירה, ובעלים אומרים שלא החזיר כולה – לא ישבע. **מפני** תיקון **העולם** – אבולהו קאי. **גמ'** בדניזק שיימינן – מדאורייתא, שאם היתה זיבורית של מזיק בעידית של ניזק – אינו מגבהו אלא מזיבורית שלו. קמשמע לן – מדרבנן, מפני תיקון העולם, שיהו נוהרין מלהזיק, דבמזיק שיימינן. **מיטב שדהו** – של ניזק. השתא משמע שאם שילח בעירו ואכלה ערוגה של בית סאה בשדה חבירו – שמין ערוגה יפה שבכל שדה הניזק, ונותן לו דמיה, ואפילו היתה זו בחושה. ולקמן פריך: אבל בחושה משלם שמנה?! **לא בא הכתוב** – להחמיר עליו, לשלם יותר ממה שהזיק. **אלא** לגבות לניזקין – שיעור דמי נזקו כמות שהוא. מן **העידית** – שאם אין לו מעות, ורוצה לפרוע לו קרקע בשומא – צריך ליתן לו מקרקע מעולה כמספר שני תבואות.

הבא במאי עסקינן כגון שהיתה עידית דניזק כיוצרית דמזיק — ולרבי ישמעאל נמי אין שמין אבילת ערוגה אלא לפי מה שהיתה, אם שמינה — שמינה, אם כחושה — כחושה. ולאחר שנושמה בבית דין, ואמר: אין לי מעות לפורעו — יטול קרקע בדמי מעות נוקו. ובא להגבותו מיצורית שלו, והיא טובה בעידית של ניזק, והלה אומר: מעידית שלך הגבינ', לפי דמי נוזק, שכן אמרה תורה "מיטב שדהו" וגו'. **רבי ישמעאל סבר בדניזק שיימינן** — ר"מיטב" שאמרה תורה, שאם בא להגבותו קרקע גרוע מעידיתו של ניזק, ויש לו להגבותו ערוגה במיטב של ניזק — על כרחו יגבה ממיטב. אבל טובה מעידיתו של ניזק — אין לנו לכוף את המזיק לפרוע, ואפילו יש לו. בדמזיק **שיימינן** — ממיטב שדותיו אמרה תורה שיגבבו. **נאמרה שדה למעלה** — לענין נוזק: "ובער בשדה אחר". **ונאמרה שדה למטה** — לענין תשלומין: "ממיטב שדהו" וגו'. **ורבי עקיבא** — "שדהו ישלם" כתיב, במשלם הכתוב מדבר, דהיינו מזיק. והכי קאמר רבי עקיבא: לא בא הכתוב להקל על המזיק להפטר בזיבורית שלו, אם היא בעידית של ניזק, אלא להגבות לניזקן מן העידית של מזיק. **ורבי ישמעאל** — אמר לך. **אהני גזירה שוה** — ד"שדה" "שדה" דבניזק שיימינן. **ואהני קרא** — ד"שדהו ישלם" דמשמע דבמזיק שיימינן. **וזיבורית דידיה לא שויא בעידית דניזק** — אדעי קרא לשלומי מעידית דידיה. דאי לאו קרא — הוה אמינא לא חזיבויה רחמנא טפי ממיטב דניזק, ולא רמי דיניה דניזק אעידית דמזיק, ולישקול מאי דמשכח תורה בניזקו לא יליפנן חוב מיניה. **איבא למיפרך** — כלומר, אפילו סביראי ליה הכי — לא ילפינן הקדש מיניה, דאיכא למיפרך: מה לבעל חוב — שהוא הדיוט, דינא הוא דלישקול בעידית. **שבן יפה כחו בניזקין** — שחברו חייב בנזקו. **משלם נזק שלם** — ודריש "רעהו" הכי: רעהו הוא דמשלם חצי נזק, אבל להקדש — נזק שלם. ולגבי חזיק הקדש דריש הכי: "לרעהו" הוא דמחייב, אבל הקדש שהזיקה — פטור. **אי הכי** — דרבי עקיבא כרבי שמעון אוקמת ליה, מאי דוחקיך דאוקמת פלוגתא דרישא בשומא דניזק ומזיק? דלמא לגבות מן העידית דקאמר רבי עקיבא — נמי מעידית דניזק קאמר, דהיא זיבורית דמזיק כרבי ישמעאל, ואמינא: לא פליג עליה אלא בקל וחומר להקדש, דרבי ישמעאל לא סביראי ליה דרבי שמעון בן מנסיא. **אם כן** — דלא פליג עליה דרישא, מאי "לא בא הכתוב" דקאמר? דמשמע: לא בא לכך אלא לכך. **ועוד** — אי רבי עקיבא קולא קאמר לגבי מזיק כרבי ישמעאל. **מאי** קל **וחומר להקדש** — דקאמר? הואיל וקולא היא — היכי מצי למימר "וקל וחומר", דמקילינן נמי גבי הקדש?

תניא

כגון שהיתה עידית דניזק כיוצרית דמזיק – ואיפכא לא מצי למימר, דכולי עלמא מודו דאינו נותן אלא בעידית שיש לו, ואינו חייב לקנות. בראמרינן בפרק קמא דבבא קמא (ז,ב): אין לו אלא ביוצרית – כולן גובין מן הזיבורית. ומיהו, אי בשל עולם הן שמין – לרבי עקיבא דוה מצי למימר: כגון דאית ליה למזיק עידית בינונית וזיבורית, וזיבורית דידיה בעידית דלמנא, ועידית דידיה בעידית דניזק, ואפילו למאן דאמר בשלו הן שמין – דוה מצי למימר דאיכא ביניהון כגון דעידית דמזיק כזיבורית דניזק, דלמאן דאמר אי בסף או מיטב – משלם בסף לרבי ישמעאל, ולרבי עקיבא משלם מיטב שלו.

שור רעהו אמר רחמנא ולא שור של הקדש – תימה: אמאי לא מוקי לה בשן ורגל שהזיק את ההקדש, דהתם לא כתיב "רעהו"! ומקרן ליכא למילף, שכן אינה מועדת מתחילתה, וגזירה שוה ד"תחת" "נתינה" "ישלם" "בסף" – לא נתקבלה אלא לענין מיטב דוקא, ולא לענין תשלומין, דאי לכל מילי – אם כן נפטרו כולהו ברשות הרבים, ובלים, ושור פסולי המוקדשים, וטמון! ויש לומר: כיון דכתיב "רעהו" – תו ליכא למילף מיטב בשן ורגל שהזיק את ההקדש מקל וחומר דהדיוט, דאיכא למיפרך: מה להדיוט – שכן יפה כחו לענין קרן, וכהאי גונא פריך בסמוך: שכן יפה כחו בניזקין. וכי קאמר: אלא באומר הרי עלי מנה וכו', לא בעי לאוקמא בשן ורגל – משום דמנוקין אנוקין אסיק אדעתיה שפיר דאיכא למיפרך שכן יפה כחו. אבל מנוקין אמלוה – לא הוה סלקא דעתיה למיפרך, דהא כי מוקי לה כרבי שמעון בן מנסיא לא פריגן מה להדיוט שכן יפה כחו לענין ריבית ואנאשי אנוקין. ועוד יש לומר: דכולהו נוקין פטורין בהקדש, כדמוכח בירושלמי בריש פרקא, דאמר: במה אנן קיימין? אי בהכשר נוקין – הא תניא: "שור רעהו" – ולא שור של הקדש, ואי בנוקי גופו – הא תני רבי חייא: נוקין להדיוט ואין נוקין לגבוה. אלא באומר "הרי עלי מנה" בו' משמע דלא משכח נוקין להקדש לא בשן ורגל ולא באדם המזיק. ובפרק קמא דבבא קמא (ט,ב) נמי תנן: נכסים שאין בהן מעילה, ואבולזא ארבעה אבות קאי, ואפילו אנוקי אדם למ"ד מבעה זה אדם. והא דמשמע בפרק "השואל" (בבא מציעא צט,ב) דאדם המזיק את ההקדש חייב לשלם קרן – היינו מדרבנן. ואם תאמר: והא הקדש יליף מתרומה, דכתיב בה (ויקרא כב) "כי יאכל" – פרט למזיק. והתם בתרומה חייב לשלם קרן, דמזיק ממון כהן הוא! ויש לומר: דאף על גב דבתרומה חייב לשלם – מכל מקום לא מהאי קרא מפיק, אלא מקרא אחריתא. דדווי בגוזל חבירו ומזיקו. והשתא כולהו נזקין דפסידי בו בהקדש – יליפנן מאדם, דיותר ראוי לחייב אדם המזיק בידים ממזיק על ידי בריית בור, או שולח בעירו. ואם תאמר: אם כן "רעהו" דבתב רחמנא למה לי? ויש לומר: דאי לאו דאשבחן בחד דזכתא דפטר רחמנא להדיוט בהקדש לגמרי – לא הוה דרשינן "כי יאכל" פרט למזיק, אלא לפטור מחומש לחודיה, **ורבי** עקיבא סבר לה כרבי שמעון בן מנסיא – ואם תאמר: בפרק קמא דבבא קמא (ה,א) דפרכינן: ליתני תרי גווני שור! ומשני: הא תברייה רבי עקיבא לגזיקה. אכתי תיקשי לה: דליתני שור דאוזק להדיוט, ושור דאוזק הקדש, דדיניהו חלוקין אליבא דר' יוסי לומר: דבהקדש לא קמיירי. ואם תאמר: אכתי איכא למיפרך: מה להדיוט – שכן יפה כחו בנוקי אדם ובור, תאמר בהקדש שדורש כחו באדם המזיק, ד"כי יאכל" – פרט למזיק, ובור דבתיב (שמות כא) "והמת יהיה לו": שהמת שלו! ויש לומר: דאיכא למיעבד ק"ו הכי: מה קרן להדיוט דקיל – דחם אינו משלם אלא חצי נזק – גובה במועד מן העידית, קרן הקדש דחמיר – לא כל שכן. **ועוד** מאי קל וחומר להקדש – פירש בקונטרס: הואיל ומן העידית דקאמר רבי עקיבא אניזק קאי, ולאקולי אתא, דיהיב ליה מזיק מיצורית – אם כן מאי קל וחומר להקדש! נראה לפרש: דמשכח מקום איצטריך קל וחומר דמשלם ממיטב דניזק, ולא מזיבורית דמזיק; ונראה דהכי פירושו: מאי קל וחומר להקדש, דלענין לחייבו מזיק בהקדש – לא קאמר, דהא מ"רעהו" נפקא, בדדריש רבי שמעון בן מנסיא, אלא לענין מיטב קאמר. ולא הוה ליה לרבי עקיבא לאהדורי לרבי ישמעאל קל וחומר, כיון שרבי ישמעאל עצמו היה מודה בכך אי לאו משום דפטר ליה לגמרי. והרב רבינו שלמה מרודיט תירץ: דדבר פירושו: מאי קל וחומר להקדש, דשיימינן בעידית דניזק ולא בדמזיק. מי ידעינן עידית דהקדש? שמא יש להקדש עידית בסוף העולם טובה שאין במותו! ועל ברחיך בדמזיק שיימינן, דלא שייך כלל למישם בדניזק.

כגון שהיתה עידית דניזק כיוצרית דמזיק — ולרבי ישמעאל נמי אין שמין אבילת ערוגה אלא לפי מה שהיתה, אם שמינה — שמינה, אם כחושה — כחושה. ולאחר שנושמה בבית דין, ואמר: אין לי מעות לפורעו — יטול קרקע בדמי מעות נוקו. ובא להגבותו מיצורית שלו, והיא טובה בעידית של ניזק, והלה אומר: מעידית שלך הגבינ', לפי דמי נוזק, שכן אמרה תורה "מיטב שדהו" וגו'. **רבי ישמעאל סבר בדניזק שיימינן** — ר"מיטב" שאמרה תורה, שאם בא להגבותו קרקע גרוע מעידיתו של ניזק, ויש לו להגבותו ערוגה במיטב של ניזק — על כרחו יגבה ממיטב. אבל טובה מעידיתו של ניזק — אין לנו לכוף את המזיק לפרוע, ואפילו יש לו. בדמזיק **שיימינן** — ממיטב שדותיו אמרה תורה שיגבבו. **נאמרה שדה למעלה** — לענין נוזק: "ובער בשדה אחר". **ונאמרה שדה למטה** — לענין תשלומין: "ממיטב שדהו" וגו'. **ורבי עקיבא** — "שדהו ישלם" כתיב, במשלם הכתוב מדבר, דהיינו מזיק. והכי קאמר רבי עקיבא: לא בא הכתוב להקל על המזיק להפטר בזיבורית שלו, אם היא בעידית של ניזק, אלא להגבות לניזקן מן העידית של מזיק. **ורבי ישמעאל** — אמר לך. **אהני גזירה שוה** — ד"שדה" "שדה" דבניזק שיימינן. **ואהני קרא** — ד"שדהו ישלם" דמשמע דבמזיק שיימינן. **וזיבורית דידיה לא שויא בעידית דניזק** — אדעי קרא לשלומי מעידית דידיה. דאי לאו קרא — הוה אמינא לא חזיבויה רחמנא טפי ממיטב דניזק, ולא רמי דיניה דניזק אעידית דמזיק, ולישקול מאי דמשכח תורה בניזקו לא יליפנן חוב מיניה. **איבא למיפרך** — כלומר, אפילו סביראי ליה הכי — לא ילפינן הקדש מיניה, דאיכא למיפרך: מה לבעל חוב — שהוא הדיוט, דינא הוא דלישקול בעידית. **שבן יפה כחו בניזקין** — שחברו חייב בנזקו. **משלם נזק שלם** — ודריש "רעהו" הכי: רעהו הוא דמשלם חצי נזק, אבל להקדש — נזק שלם. ולגבי חזיק הקדש דריש הכי: "לרעהו" הוא דמחייב, אבל הקדש שהזיקה — פטור. **אי הכי** — דרבי עקיבא כרבי שמעון אוקמת ליה, מאי דוחקיך דאוקמת פלוגתא דרישא בשומא דניזק ומזיק? דלמא לגבות מן העידית דקאמר רבי עקיבא — נמי מעידית דניזק קאמר, דהיא זיבורית דמזיק כרבי ישמעאל, ואמינא: לא פליג עליה אלא בקל וחומר להקדש, דרבי ישמעאל לא סביראי ליה דרבי שמעון בן מנסיא. **אם כן** — דלא פליג עליה דרישא, מאי "לא בא הכתוב" דקאמר? דמשמע: לא בא לכך אלא לכך. **ועוד** — אי רבי עקיבא קולא קאמר לגבי מזיק כרבי ישמעאל. **מאי** קל **וחומר להקדש** — דקאמר? הואיל וקולא היא — היכי מצי למימר "וקל וחומר", דמקילינן נמי גבי הקדש?

תניא

**הָבָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה עִידִית דְּנִיזָק כְּיוֹצְרִית דְּמַזִּיק; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: בְּדְנִיזָק שַׁיְּימִינַן, וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: בְּדְמַזִּיק שַׁיְּימִינַן. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? נֶאֱמְרָה שָׂדֶה לְמַטָּה וְנֶאֱמְרָה שָׂדֶה לְמַעְלָה, מָה שָּׂדֶה הָאֲמוּרָה לְמַעְלָה דְּנִיזָק, אַף שָּׂדֶה הָאֲמוּרָה לְמַטָּה דְּנִיזָק; וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: "מֵיטַב שָׂדֵהוּ יְשַׁלֵּם" דְּהָאִיךְ דָּקָא מְשַׁלֵּם. - וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? אַהֲנֵי גְּזֵרָה שָׁוָה וְאַהֲנֵי קְרָא; אַהֲנֵי גְּזֵרָה שָׁוָה, לְבְרָאֲמָרַן; אַהֲנֵי קְרָא, דְּאִי אִית לֵיהּ לְמַזִּיק עֲדִיפִית וְזִיבּוֹרִית, וְזִיבּוֹרִית דִּידֵיהּ לָא שָׁוְיָא בְּעִידִית דְּנִיזָק, דִּמְשַׁלֵּם לֵיהּ מֵמֵיטַב. "רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לִגְבּוֹת לַנִּיזָּקִין מִן הָעֲדִיפִית, וְקַל וָחוֹמֶר לְהֶקְדֵּשׁ". מַאי קַל וָחוֹמֶר לְהֶקְדֵּשׁ? אִילֵימָא דְּנָגְחָה תּוֹרָא דִּידֵיהּ לְתוֹרָא דְּהֶקְדֵּשׁ - "שׁוֹר רֵעֵהוּ" אָמַר רַחֲמָנָא, וְלָא שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ! אֶלָּא לְאוֹמֵר "הֲרֵי עָלַי מָנֶה לִבְדֵק הַבַּיִת", דְּאָתֵי גַּבְרָא וְשָׁקֵיל מֵעֲדִיפִית - לֹא יְהֵא אֶלָּא בְּעַל חוֹב, וּבַעַל חוֹב דִּינוֹ בְּבִינוֹנִיּוֹת! וְכִי תֵּימָא, קָסָבַר רַבִּי עֲקִיבָא: בַּעַל חוֹב שֶׁקָּל בְּעִידִית בְּנִיזְקִין - אֵיכָא לְמֵימַר: מַה לְבַעַל חוֹב שֶׁכֵּן יָפֶה כֹּחוֹ בְּנִיזְקִין, תֹּאמַר בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁכֵּן הוֹרֵעַ כֹּחוֹ בְּנִיזְקִין! - לְעוֹלָם הִנְגָּחָה תּוֹרָא דִּידֵיהּ לְתוֹרָא דְּהֶקְדֵּשׁ, וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל הֶדְיוֹט - פָּטוּר, וְשֶׁל הֶדְיוֹט שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד - מְשֻׁלָּם נֵזֶק שָׁלֵם. - אִי הָכִי, מַמַּאי דְּבְעִידִית דְּנִיזָק כְּיוֹצְרִית דְּמַזִּיק פְּלִיגִי? דִּלְמָא דְּכוּלֵי עָלְמָא בְּדְנִיזָק שַׁיְּימִינַן, וְהָכָא בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא וְרַבָּנַן קָמִיפַּלְגִי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר לַהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר לַהּ כְּרַבָּנַן! - אִם כֵּן, מַאי "לֹא בָּא הַכָּתוּב"? וְעוֹד, מַאי קַל וָחוֹמֶר לְהֶקְדֵּשׁ? וְעוֹד, הָא אָמַר רַב אַשִׁי,

תניא

דבתרומה חייב לשלם – מכל מקום לא מהאי קרא מפיק, אלא מקרא אחריתא. דדווי בגוזל חבירו ומזיקו. והשתא כולהו נזקין דפסידי בו בהקדש – יליפנן מאדם, דיותר ראוי לחייב אדם המזיק בידים ממזיק על ידי בריית בור, או שולח בעירו. ואם תאמר: אם כן "רעהו" דבתב רחמנא למה לי? ויש לומר: דאי לאו דאשבחן בחד דזכתא דפטר רחמנא להדיוט בהקדש לגמרי – לא הוה דרשינן "כי יאכל" פרט למזיק, אלא לפטור מחומש לחודיה, **ורבי** עקיבא סבר לה כרבי שמעון בן מנסיא – ואם תאמר: בפרק קמא דבבא קמא (ה,א) דפרכינן: ליתני תרי גווני שור! ומשני: הא תברייה רבי עקיבא לגזיקה. אכתי תיקשי לה: דליתני שור דאוזק להדיוט, ושור דאוזק הקדש, דדיניהו חלוקין אליבא דר' יוסי לומר: דבהקדש לא קמיירי. ואם תאמר: אכתי איכא למיפרך: מה להדיוט – שכן יפה כחו בנוקי אדם ובור, תאמר בהקדש שדורש כחו באדם המזיק, ד"כי יאכל" – פרט למזיק, ובור דבתיב (שמות כא) "והמת יהיה לו": שהמת שלו! ויש לומר: דאיכא למיעבד ק"ו הכי: מה קרן להדיוט דקיל – דחם אינו משלם אלא חצי נזק – גובה במועד מן העידית, קרן הקדש דחמיר – לא כל שכן. **ועוד** מאי קל וחומר להקדש – פירש בקונטרס: הואיל ומן העידית דקאמר רבי עקיבא אניזק קאי, ולאקולי אתא, דיהיב ליה מזיק מיצורית – אם כן מאי קל וחומר להקדש! נראה לפרש: דמשכח מקום איצטריך קל וחומר דמשלם ממיטב דניזק, ולא מזיבורית דמזיק; ונראה דהכי פירושו: מאי קל וחומר להקדש, דלענין לחייבו מזיק בהקדש – לא קאמר, דהא מ"רעהו" נפקא, בדדריש רבי שמעון בן מנסיא, אלא לענין מיטב קאמר. ולא הוה ליה לרבי עקיבא לאהדורי לרבי ישמעאל קל וחומר, כיון שרבי ישמעאל עצמו היה מודה בכך אי לאו משום דפטר ליה לגמרי. והרב רבינו שלמה מרודיט תירץ: דדבר פירושו: מאי קל וחומר להקדש, דשיימינן בעידית דניזק ולא בדמזיק. מי ידעינן עידית דהקדש? שמא יש להקדש עידית בסוף העולם טובה שאין במותו! ועל ברחיך בדמזיק שיימינן, דלא שייך כלל למישם בדניזק.

ורבי שמעון היא דדריש טעמא דקרא – לא פליגי אלא היכא דאיכא נפקותא, כגון גבי חובל בגד אלמנה וגבי "לא ירבה לו נשים". והכא נמי משום האי טעמא שימינן בדמזיק. **ובי** תימא כי היכי דמפיק רבי – פירש בקונטרס: משום מילתא אחריתי קאמר, ולא טעמא לזיבורית הוא. ונראה לפרש דהכי קאמר: דלא תימא: על כרחך טעמא דיותר ממה שהאיש רוצה לישא – ליתא, דחיישינן לחינא. מדלא תקינו ליה רבנן כתובה מינה אם הקניטתו עד שגירשה.

משום חינא – פירש בקונטרס: שיהיו האנשים נושאים חן בעיני הנשים, וינשאו להם. ולקמן: דבפרק "הכותב" (כתובות פה,א) תנן, רבי עקיבא אומר: יתנו לכרשל שבהם. ואיכא דמפרש בגמרא: לכתובת אשה, משום חינא. ולפירוש הקונטרס לא דמי ליה למיקריה "כרשל", דאדרבה האיש בושל, שצריך למצוא חן בעיני האשה! ובפרק "ערוה" (שם נב,ב) ובפרק קמא דקדושין (ל,ב): "קחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תתנו לאנשים", בשלמא בנו – ביזה, אלא בתו מאי עביד לה? אלמא, יותר הבעל מוצא לישא אשה ממה שהאשה תמצא בעל. ולעיל נמי: יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא! ונראה כפר"ח, דפירש משום חינא – שיהו הכל קופצין עליה לישאנה, והכי איתא בהדיא בירושלמי דפיקרין.

ממאן אילימא מיתמי מאי אירייא כו' – הכא לא שייך לשנויי בדלעיל: בתובת אשה איצטריכא ליה, והוא הדין כל מילי. דהא קתני: נזקן בעידית. ואית ספרים דגרסי הכי: אילימא מיתמי – ודתנן: אין נפרעין כו', ופריך אנזקין ובעל חוב.

בקבלן – פירש בקונטרס: שהתפיסה בנו מטלטלין בכתובתה, והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות, והחזירתן לבנו. ולקמן: דאמרינן ב"גט פשוט" (בבא בתרא קעד,א) דהיכא דנשא ונתן ביד – אין לו למלוה על הלוה כלום! ושמא היינו שלקח הסעות מיד המלוה ונתן ללוה. אף על גב דמשמע התם דבלשון חליא מילתא – שמא תרוייהו בעינן.

אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד כו' – והכא מיירי בדלית ליה, דאי אית ליה – נזקין אמאי בעידית, כיון שיש ממון לייתומין. דאפילו מיירי בקנטים, דלא מצי ערב לאישתעויי דינא בהדייהו – מכל מקום לא היה להם לגבות כי אם מן הזיבורית, כיון דאית ליה נכסי לייתמי. ובקונטרס פירש דהכא בדלית ליה, דאי אית ליה – הא קיימא לן ב"גט פשוט" (שם קעג,א) המלוה חבירו על ידי שנפרעים מן הערב אין חוזר ומן הערב לחזילה. ושמא: דהכא איירי בקבלן.

מצוה

תניא בהדיא — דלרבי עקיבא בדמזיק שיימינן. **רבי שמעון היא** — מתניתין, דקתני במידי דאורייתא מפני תיקון העולם — רבי שמעון, שהיה תלמיד של רבי עקיבא, אמרה. **דדריש** — נמי בעלמא טעמא דקרא, בבבא מציעא (קטו,א) גבי "לא תחבול בגד אלמנה" (דברים כד) דקאמר: עשירה ממשכנתן אותה. **מפני תיקון העולם** — כדקתני בברייתא: שיאמר אדם למה אני נוחל כו'. גזלן — לא יהיב דמי, חמסן — יהיב דמי. **יוצאה לרצונה כו'** — על כרחה בעל מגרשה. **מאי דבר אחר** — היכי דריש טעמא לכתובה למישקל בזיבורית? **רבי תימא** — בלומר, מילתא אחריתי קאמר, ולא טעמא לזיבורית הוא. **אפשר דמשחי לה** — ולא יהיב לה גיטא, וכיון דלא אשתי — מדעתיה גירשה. **אלא מיתמי** — כגון כתובת אלמנה. **משום חינא** — שיהו אנשים נושאין חן בעיני הנשים וינשאו להם. **ממאן** — קאמר כל דני דמתניתין. **אילימא מיתמי** — נזקין, היכא דמית מזיק וגבי מיתמי, מי גבי מעידית? הא תנן: אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מזיבורית! **בנין שנעשה ערב כו'** — לעולם כתובה מיניה דידיה בבעלנותיה, וכולה מתניתין בערב קמיירי, שנעשה ערב לבנו לנזקן, ולהלואתו ולכתובת אשתו, לפרועה בשבילו אם לא יפרעה. ולא פרעה, ומת, ואתו וגבו מן הערב. והכא ודאי, אף על גב דלאו מיתמי גביא — לא מגבינן לה אלא מזיבורית, דהאי כי דיניה — ולהאי כי דיניה — נזקין וחוב — דדייניהו ליפרע נמי מחיים של בן, בהיעתן אינה באה בצוערקים על היתומים. לפיכך בשנפרעים מן הערב — נפרעים ממנו כדין שהיו נפרעים מן הבן אם היה בחיים והיו לו נכסים. **ממאן גביא** — אם היו לו לבן נכסים. **איהו נמי** — ערב. **לא משתעבד** — לפרוע, דהכי פסקינן הלכתא לקמן בסמוך. **בקבלן** — שנעשה עליה קבלן, שהתפיסה בנו מטלטלין לכתובתה, והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות, והחזירתן לבנו. **הניחא למאן דאמר** — בבבא בתרא ב"גט פשוט". **אית ליה נכסי ללוה** — בשעת הלוואה, דאיכא למימר: עלייהו סמיך הערב הזה, וגמר ושעבד נפשיה. **משתעבד** — ואם שטפו נהר אחרי כן — נפרעין מן הערב. **מאי איכא למימר** — הא ודאי ליה נכסים — לא היה לו לאותו הבן, דאי הוו ליה נכסים — לא היו פורעים מן הערב, דתנן: המלוה את חבירו על ידי ערב — לא יפרע מן הערב (תוחילה), ומוקמינן לא יתבע מן הערב תוחילה. **בדהוו** — נכסים לבן בשעת מלוה. **ואשתרוף** — השתא. **לגבי בריה** — בשביל בנו. **דכרי הכל לא משתעבד** — חדא: דערב בעלמא הוא, ועוד: לאו מידי חסרה, שלא הרוציאה כלום משלה.

קבלן

1 תָּנְיָא בְּהֶדְיָא: "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם" - מֵיטַב שָׂדֵהוּ שֶׁל נִיזָּק וּמֵיטַב כַּרְמוֹ שֶׁל נִיזָּק, דִּבְרֵי
2 רַבִּי יִשְׁמָעֵאל; רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מֵיטַב שָׂדֵהוּ שֶׁל
3 מַזִּיק וּמֵיטַב כַּרְמוֹ שֶׁל מַזִּיק! רַבִּינָא אָמַר: לְעוֹלָם
4 מַתְנִיתִין רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, דְּאָמַר: מְדְּאוֹרַיְיתָא בְּדַמֵּיזִּיק
5 שַׁיְימִינַן, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּדָרֵישׁ טַעֲמָא דִּקְרָא, וּמָה
6 טַעַם קָאָמַר, מָה טַעַם הַנִּיזָּקִין שַׁמִּין לָהֶן בָּעִידִּית?
7 מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם. דְּתָנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִפְּנֵי
8 מָה אָמְרוּ הַנִּיזָּקִין שַׁמִּין לָהֶן בָּעִידִּית? מִפְּנֵי הַגַּזְלָנִים
9 וּמִפְּנֵי הַחֲמָסָנִין, כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר אָדָם: לָמָּה אֲנִי גּוֹזֵל
10 וְלָמָּה אֲנִי חוֹמֵס? לְמָחָר בֵּית דִּין יוֹרְדִין לִנְכָסַי וְגוֹבְלִין
11 שָׂדֶה נָאָה שֶׁלִּי, וְסוֹמְכִים עַל מָה שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה
12 "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם", לְפִיכָךְ אָמְרוּ
13 הַנִּיזָּקִין שַׁמִּין לָהֶן בָּעִידִּית; מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ בָּעַל חוֹב
14 בְּבִינוֹנִית? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְאֶה אָדָם לְחַבִּירוֹ שֶׁדֶה נָאָה
15 וְדִירָה נָאָה, וְיֹאמַר: אֶקְפּוֹץ וְאֶלְוֶנּוּ כְּדֵי שֶׁאֶגְבֶּנּוּ בְּחוֹב,
16 לְפִיכָךְ אָמְרוּ בָּעַל חוֹב בְּבִינוֹנִית. - אֶלָּא מֵעַתָּה, יֶהֱא
17 בְּזִיבּוּרִית! - אִם כֵּן, אַתָּה נוֹעַל דֶּלֶת בְּפְנֵי לְווִין.
18 כְּתוּבַּת אִשָּׁה - בְּזִיבּוּרִית, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי מֵאִיר
19 אוֹמֵר: בְּבִינוֹנִית. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ
20 כְּתוּבַּת אִשָּׁה בְּזִיבּוּרִית? שֶׁיִּזָּהֵר מִמָּה שֶׁהָאִישׁ רוֹצֶה
21 לִישָּׂא, הָאִשָּׁה רוֹצֶה לִינָּשֵׂא. דָּבָר אַחֵר: אִשָּׁה יוֹצְאָה
22 לְרְצוֹנָהּ וְשֶׁלֹּא לְרְצוֹנָהּ, וְהָאִישׁ אֵינוֹ מוֹצִיאָהּ אֶלָּא
23 לְרְצוֹנוֹ. מֵאי דָּבָר אַחֵר? וְכִי תֵּימָא: כִּי הֵיכִי דְּכִי
24 מְפַיֵּס לָהּ אִיהוּ תַּקְּנוּ לָהּ רַבָּנָן כְּתוּבָּה מִינַּיְיהוּ, כִּי
25 נָפְקָא אִיהִי נַמִּי לִיתְקְנֵי לֵיהּ רַבָּנָן כְּתוּבָּה מִינָּהּ - תָּא
26 שְׁמַע: אִשָּׁה יוֹצְאָה לְרְצוֹנָהּ וְשֶׁלֹּא לְרְצוֹנָהּ, וְהָאִישׁ
27 אֵינוֹ מוֹצִיא אֶלָּא לְרְצוֹנוֹ, אֶפְשָׁר דְּמִשְׁחֵי לָהּ בְּגִיטָּא.
28 "כְּתוּבַּת אִשָּׁה בְּזִיבּוּרִית". אָמַר מָר וּזְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב
29 נָחְמָן: לָא אָמְרָן אֶלָּא מֵיתְמֵי, אֲבָל מִינַּיהּ דִּידֵיהּ -
30 בְּבִינוֹנִית. - מֵיתְמֵי, מַאי אִירְיָא כְּתוּבַּת אִשָּׁה? כָּל
31 מֵילֵי נַמִּי, דְּתָנָא תִּנְיָא: אֵין נִפְרָעִים מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים
32 אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית! אֶלָּא לָאו, מִינַּיְיהוּ: לְעוֹלָם מֵיתְמֵי,
33 וּכְתוּבַּת אִשָּׁה אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא
34 מִשּׁוּם חִינָּא אַקְּילוּ רַבָּנָן גַּבָּהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר רָבָא: תָּא שְׁמַע, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:
35 כְּתוּבַּת אִשָּׁה - בְּבִינוֹנִית; מַמַּאי? אִילֵימָא מֵיתְמֵי, לֵית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר הָא דְּתַנְיָן: אֵין נִפְרָעִים מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית?
36 אֶלָּא לָאו, מִינַּיְיהוּ, מִכְּלָל דְּרַבָּנָן סָבְרֵי: בְּזִיבּוּרִית! לָא, לְעוֹלָם מֵיתְמֵי, וְשָׁאנֵי כְּתוּבַּת אִשָּׁה, מִשּׁוּם חִינָּא. אֲמַר אַבַּיֵי, תָּא שְׁמַע:
37 הַנִּיזָּקִין שַׁמִּין לָהֶן בָּעִידִּית, וּבַעַל חוֹב - בְּבִינוֹנִית, וּכְתוּבַּת אִשָּׁה - בְּזִיבּוּרִית; מַמַּאי? אִילֵימָא מֵיתְמֵי, מַאי אִירְיָא כְּתוּבַּת אִשָּׁה?
38 אֲפִילּוּ כָּל הֲנֵי נַמִּי! אֶלָּא לָאו מִינַּיְיהוּ! אֲמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּגוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה עֲרֵב לְגוֹזֵל בְּנוֹ, לְבַעַל
39 חוֹב בְּנוֹ, וּלְכְתוּבַּת כַּלָּתוֹ, וְהָאי כִּי דַּיְינֵיהּ וְהָאי כִּי דַּיְינֵיהּ; נִיזָּקִין וּבַעַל חוֹב דְּמֵחַיִּים גָּבוּ, אִיהוּ נַמִּי כִּי מָצֵי - כְּמֵחַיִּים מָצֵי.
40 כְּתוּבַּת אִשָּׁה דְּלְאַחַר מִיתָה מַמַּאן גָּבְיָא? מֵיתְמֵי, אִיהוּ נַמִּי כִּי מָצֵי - כִּלְאַחַר מִיתָה מָצֵי. - וְתִיפּוֹק
41 לֵיהּ דְּעֵרֶב דִּכְתוּבָּה לָא מִשְׁתַּעְבֵּד! - בְּקַבְּלָן. - הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר: קַבְּלָן אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ נִכְסֵי לְלוֶה מִשְׁתַּעְבֵּד -
42 שַׁפִּיר, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: אִי אִית לֵיהּ מִשְׁתַּעְבֵּד, אִי לֵית לֵיהּ לָא מִשְׁתַּעְבֵּד, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - אִיבָּעֵית אֵימָא: בְּדָרְווּ
43 לֵיהּ וְאִישְׁתְּהוּף; וְאִיבָּעֵית אֵימָא: כָּל לְגַבֵּי בְּרֵיהּ שְׁעִבּוּדֵי מְשַׁעְבֵּד נַפְשֵׁיהּ. אִיתְּמַר: עֵרֶב דִּכְתוּבָּה - דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא מִשְׁתַּעְבֵּד,
44 קבלן

קְבָלָן דְּבַעַל חוֹב - דִּבְרֵי הַכֹּל מִשְׁתַּעְבֵּד, עֶרֶב דְּבַעַל חוֹב וְקַבָּלָן דְּכַתּוּבָּה פְּלִיגִי; אִיבָּא לְמַאן דְּאָמַר: אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ נְכָסֵי לְלֹוֶה מִשְׁתַּעְבֵּד, וְאִיבָּא לְמַאן דְּאָמַר: אִי אִית לֵיהּ מִשְׁתַּעְבֵּד, אִי לֵית לֵיהּ לָא מִשְׁתַּעְבֵּד. וְהִילְכְתָא: בְּכוּלְּהוּ, אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ - מִשְׁתַּעְבֵּד, כַּר מֻעֲרָב דְּכַתּוּבָּה, דְּאַף עַל גַּב דְּאִית לֵיהּ לָא מִשְׁתַּעְבֵּד; מַאי טַעְמָא? מִצְוָה הוּא דְּעָבֵד, וְלָא מִידֵּי חָסְרָה. אָמַר רַבִינָא, תָּא שְׁמַע מֵעִקָּרָא דְּתַתְּנֵתִין: יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָאִישׁ רוֹצֶה לִישָּׂא, אִשָּׁה רוֹצָה לִינָּשֵׂא; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ מִידֵּי, הַאי מִשּׁוּם דִּידְהֵמֵי הוּא. תִּיבְעֵי לָהּ דָּמֵי זוּטָרָא! תִּיבְעֵי לָהּ. אָמַר מָר זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן מִשְׁמֵיהּ דְּרַב נַחְמָן: שָׁטַר חוֹב הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוֹמִין, אַף עַל פִּי שֶׁכָּתוּב בּוֹ שֻׁבָּח - אֵינוֹ גּוֹבֶה אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית. אָמַר אַבָּיֵי: תֵּדַע, דְּבַעַל חוֹב דִּינֵיהּ בְּבַנְוֵנִין, וּמֵיתְמֵי בְּזִיבּוּרִית. אָמַר לֵיהּ רָבָא: הָכִי הָשְׁתָּא?! בַּעַל חוֹב דִּינֵיהּ מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּזִיבּוּרִית, כְּדַרְבָּלְּאָ, דְּאָמַר עוּלְּא: דִּבַּר תּוֹרָה בַּעַל חוֹב בְּזִיבּוּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ" וגו', מַה דִּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְהוֹצִיא? פְּחוּת שָׁבַבָּלִים, וּמַה טַּעַם אָמְרוּ בַּעַל חוֹב בְּבִנְוֵנִין? כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגְעֹל דֶּלֶת בְּפִנֵּי לְוֶה, וְגַבֵּי יְתֹמֵי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן אַדְאוֹרַיְיתָא. אֶלָּא הָכָא, בְּיָנִי דִּידְהוּ מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּעִידִית, אֲפִילּוּ מִיתְמֵי נַמִי בְּעִידִית. - וּלְרָבָא, וְהָתַנְיָא אַבְרָם חוֹנָאָה: אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית, וַאֲפִילּוּ הֵן נִינְקִין; וְהָא נִינְקִין! דִּינָן מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּעִידִית! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁהֶחֱזִיקָה עִידִית דִּינִיק בְּזִיבּוּרִית דְּמִזִּיק, וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִיא, דְּאָמַר: מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּדִינִיק שַׁיְיכִינַן, וּמִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם תַּקָּנוּ רַבָּנָן בְּרַמְזִיק, וְגַבֵּי יְתֹמֵי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן אַדְאוֹרַיְיתָא. - אִינִי? וְהָתַנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר נִיתְּנָה: אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית, וַאֲפִילּוּ הֵן עִידִית; לָאו אַף עַל גַּב דְּכָתִיב עִידִית בְּשָׁטָרֶא? - לָא, מַאי עִידִית? שְׁפָאֵי עִידִית, כְּדִרְבָה. דְּאָמַר רָבָא: הֵיזִיק זִיבּוּרִית - גּוֹבֶה מִן הָעִידִית, שְׁפָאֵי עִידִית - גּוֹבֶה מִן הַבַּנְוֵנִית, וְגַבֵּי יְתֹמֵי אוֹקְמוּהָ רַבָּנָן אַדְאוֹרַיְיתָא. "אֵין נִפְרָעִין מִנְּכָסֵי יְתוֹמִין אֶלָּא מִן הַזִּיבּוּרִית". בָּעֵי רַב אַחֲדְבוֹי בַּר אַמֵּי: יְתוֹמִים שֶׁאָמְרוּ, קְטַנִּים אוֹ אֲפִילּוּ גְּדוֹלִים? תַּקָּנָתָא הִיא דַּעֲבוּד רַבָּנָן גַּבֵּי יְתֹמֵי, לְקְטַנִּים עֲבוּד רַבָּנָן, לְגְדוֹלִים לָא עֲבוּד רַבָּנָן. אוֹ דִלְמָא מִשּׁוּם דְּלָא מְסַיַּע אַדַּעְתָּא דְּמַלְוֶה הֵימֵי לֵיהּ וְנָפְלֵי נְכָסִי קַמֵּי יַתְמֵי, דַּהֲוָה לֵיהּ נוֹעֵל דֶּלֶת, הִלְכָּךְ אֲפִילּוּ גְּדוֹלִים נַמִי? תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי אַבַּיֵי קַשְׁיָשָׁא: יְתוֹמִין שֶׁאָמְרוּ - גְּדוֹלִים, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר קְטַנִּים. - וְדִלְמָא הָנֵי מִילֵּי לְעָנְיַן שְׁבוּעָה, דְּגָדוֹל בְּמִילֵּי דַּאֲבוּהּ כְּקָטָן דָּמֵי, אֲבָל לְעָנְיַן זִיבּוּרִית לָא! וְהִילְכְתָא:

יתומין

מצוה הוא דעבד ולא מידי חסרה – תרתי בעינן. אבל היכא דלאו מצוה עבד, ולא חסרה, כגון שנעשה ערב אחר הנישואין, או עבד מצוה וחסרה – משתעבד.

פחות שבבלים – והוא הדין כשבא לייתן לו קרקע – נותן לו פחות שבקרקעותיו, דזיינו זיבורית. אבל פחות שבבלים – היינו מיטב, כדאמרינן בפרק קמא דבבא קמא (ז,ב) דכל מילי מיטב הוא. **כיון** דדיניה מדאורייתא בעידית – נראה דסבר שעבודא דאורייתא. דאי דרבנן, אף על גב דמניה דידיה דיניה מדאורייתא בעידית – מיתמי יהא בזיבורית, כיון דמדאורייתא לא גבי כלל. ומר זוטרא ואביי דסברי מיתמי מזיבורית – צריך לומר דקסברי שעבודא לאו דאורייתא, כדפרשינן במתניתין. דאי לאו הכי – מאי טעמא אפקעה רבנן? אי נמי, לא פלוג רבנן ביתמי. **מאי** עידית שפאי עידית – פירש בקונטרס: מאי עידית דקתני הכא, דאף על פי שכתבה בשטר הלוואה אינו גובה ממנה – כגון דשפאי עידית, אחר הלוואה קפצה מלפניו, שאינו יכול לגבות הימנה. כגון שנטלוה מסיקין, או נשדפה, או שטפה נהר, דבטל ליה תנאיה. ומשהוא הזה ליה להאי בעל חוב לאגבויי זיבורית מדאורייתא, ומשום נעילת דלת אמרו בבנוינית. וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא, וכדרבא, דאמר: היכא דשפאי עידית לאחר היזק, ועדיין יש לו עידית בינונית וזיבורית, אלא שזו היתה יפה מאד – גובה מבנוינית. דאזל ליה דיניה, דאמר ליה האיך: נסתחפה שדך, ומחלך גרם. וקשה לרבינו תם: דמאי עידית שפאי עידית – משמע שסותר הא דקא אמר: מאי לאו דסכר נעילת בשטר. ולפירוש הקונטרס הוה ליה למימר: הכא במאי עסקינן בשפאי עידית! ועוד: עידית מאן דכר שמיה? ועוד: דפירש הקונטרס שאם נתקלקל עידית עידית לא יגבה מן העידית הנשארת – אם כן הורעת כחן של ניזקין אצל בינונית! דכי האי גונא פריך בפרק קמא דבבא קמא (ח,א). ועוד: דרבא משמע התם (ב,ב) דאית ליה: בשל עולם הן שמין, גבי האובן שמכר כל שדותיו לשמעון. ואם כן מאי עידית עדיית שייך הכא? דמעידית עידית לעלמא לא גבי מינייהו! ומפרש רבינו תם: מאי עידית שפאי עידית – כמו "ובבל שפיים מרעיתם" (ישעיה מט) דדרך שדות הטובות שאצל הנהר, שטוף השדה שעל שפת הנהר ממש עומד למרעה בהמות, וגריע מזיבורית מפני שהנהר שוטף תמיד מה שזורעים שם. ר"אפילו הן עידית" דקתני בברייתא – היינו אפילו הן שפאי עידית, אותה קרקע שמגבין יתומין, אף על גב דגריעי מזיבורית. וכדרבא, דאמר: היזק זיבורית – גובה מן העידית, אבל היזק שפאי עידית, שהעמיד שם בהזמנתו לרעות – גובה מן הבינונית, דלא חשיב נזקין, דלהכי קיימי, אלא הוה ליה בבעל חוב, אף על גב דהעמיד שלא מדעת הבעלים.

יתומין

במקום

יתומין שאמרו כו' בין לשבועה בין לזיבורית – ואם תאמר: לשבועה היכי משכחת לה בקטנים, לרב אסי דאמר בפרק "שום היתומים" (ערכין כב,א): אין נוקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהם? ובשלמא לזיבורית משכחת לה, כשהודה ומת, לרב הונא דאמר דמשום צרר, אבל שבועה ליכא! ולרבינו חם, דמפרש דרוקא שותפות אמרו חכמים (סנהדרין סג,ב) דאסור לעשות עם הגוי, שמא יתחייב לו שבועה, אבל אם כבר נתחייב – מותר לקבל היתמו, כדי להציל מידו, וקרא דמייתי "לא ישמע על פיך" (שמות כג,ב) אסמכתא בעלמא, דקרא בישראל איירי – אתי שפיר, דאיכא לאוקמי בשטר שיש בו רבית, ובגוי שקיבל עליו לדון בדיני ישראל. אבל לפי מה שפי' רבינו שמואל דאסור לקבל היתמו שבועה מקל וחומר דשותפות – קשה! ויש לומר: דמיירי בגר תושב, שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה. אי נמי: כדמוקי לה בירושלמי ב"הכותב": תיפתר כשערב לו מן הגוי, וקיבל הגוי להפרע מן הזזיב תחילה. דאי לאו הכי הגוי בתר ערבא אזיל, ואסור, כדאמרינן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא ע,א.), אי נמי כרבי יוחנן, דאמר: נוקקין לכתובה.

תנו מתאתם זה כר' – דוקא בכי האי גוונא שאינו נותן להם בשוה. אבל אם היה נותן להם בשוה – אפילו בלא אחריות נמי: כל הקודם בשטר זכה. מדלא אמר "תנו שש מאות לפלוני ופלוני ופלוני" – שמע מינה דלהקדימם נתכוון.

גובה מכולם – נראה דכל אחד יתן לפי חלקו. כדאשכחן גבי בכור, דנותן פי שנים. ורבינו חננאל דימה למתניתין דפרק "מי שהיה נשוי" (כתובות צג,א), ונראה שיש להלק.

אף על גב דקנא בינונית – קשה קצת: דמאי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש דאין נפסד אלא אחרון, והא רישא דקתני "גובה מכולם" על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם, דדהם פשיטא דשקיל בינונית.

שמע מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא – דאף על גב דיש לחלק בין מתנת שכיב מרע לשאר מתנות, דלא מסיק אדעתיה דמית ויהיב כל נכסיו, כדאמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמית לוה, ואין כאן נעילת דלת – לא מסתבר ליה לחלק. אי נמי: הכא במתנה במקצת, דהויא כמתנת בריא. **הכא** במאי עסקינן בבעל חוב – ומהכא משמע דבעל חוב מאוחר שקדם ונגבה – מה שגבה לא גבה, דקתני: יצא עליו שטר חוב כו', וכן הלכה במקרקעי.

והא כל הקודם בשטר קאמר – אי במתנה איירי – ניחא, דפשיטא דאיירי בשטר פקדתא, דליכא לספופי בשטרא אחרינא. **אין** מוציאין לאבילת פירות – בפרק "נערה" (כתובות נא,ב) תניא: חמשה גובין מן המשתדרין, ותנא ושייר הכא והתם, ואף על גב דהתם תני תנשה. **לפי** שאין בתוכין – פירש בקונטרס: אף על גב דבפרק קמא דבבא מציעא (טו,א) אמרינן שכן כותב ללוקח: אנא איקום ואשתי ובניא אלין אינון ועמליהון ועמליהון ופירי דידהון, מכל מקום כיון דבשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח – אין קול לאותה כתיבה. לפי זה הא דפריך: והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי – לאו מבנות פריך, אלא מאשה שהיא בעולם. אי נמי: דבנות נמי מי לא עסקינן דהוו בעולם, כגון דגירשה ואהדרה.

כתובין הן אצל בני חורין – ואם תאמר: אמאי לא משני: אימור צררי אשתפה, כדאמרינן לקמן! ויש לומר: דהשתא לית ליה האי שיעורא. אי נמי: לקמן דמוקי לה בקנו מידו – איכא למיחש לצרר, והכא לא מיירי בקנו מידו, וליכא למיחש לצרר. **רבי** חנינא קצובין וכתובין בעי – אריש לקיש לא מיבעיא ליה אי קצובין וכתובין בעי או לאו.

או

יתומין שאמרו – דאתו לקוחות לאינצויי, ולמימר: מיניה גבי, שהרי יש לך מקום. **במתנה חיאך** — אם שיעבוד של משועבדים הללו אינו מחמת מכר, אלא שנתנם במתנה — לאחר שלזה מזה, ושייר זיבורית לפניו, האיך מיגבי, מזיבורית בני חורין, או מבינונית משועבדים? **אין אומרים כל הקודם בשטר** — צוואה, זכה לידקם, שלא יטלו אחרונים אלא מה ששייר הראשון, שאם יחסר, שלא ימצאו שם כל כך — לא יהיה נפסד הראשון, הא לא אמרינן, דכיון דלא אמר "אחריו לפלוני" — לאו דוקא אקדמיה, אלא שאי אפשר להוציא שני דברים כאחד. **יצא עליו שטר חוב** — על המת, לאחר שגבו אלו. **נוטה מבולם** — כלומר, כולן נפסדים בדבר, איש איש לפי חלקו. בעל ארבע מאות נפסד יותר מכולן, שהדין לחזור ולחלק לאחר שיפרעו לזה מחלקו של אחד מהם, שאם יצא עליהם חוב של מנה — חולקין אותו לתשעה חלקים, וישלם זה שני חלקים, וזה שלשה, וזה ארבעה. **נוטה מן האחרון** — שאפילו יצא שטר חוב קודם שגבו הן, וגבה בעל חוב את חובו — הוה הראשון לצואה קודם לגבות את הנמצא עד שיגבה כל חובו, ואחריו יטול שני, והשלישי יפסיד. והשתא נמי לא שנא. **אין לו** — אין בשל אחרון כדי חיוב השטר. **מיבורית נבי** — מבתרא, כדאמרן, דקמא קדים ואמר ליה: בשנשתעבדו לי תחילה קודם שאמר "ואחריו לפלוני" — היו שלי משועבדים, והשאר בני חורין, וזוטל דינר עליהן. הלכך בתרא שקל דינר. אלמא, במתנה נמי אמרינן: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין. **בבעל חוב** — אותן שאמר עליהם תנו להם כך וכך — מלוים היו. **וליחוי שטרא** — דהלואה, דמאן קדים: אמאי אזלינן בתר דקדים ומאוחר דצואה: אי נמי: ברישא, כי לא אמר ואחריו — אמאי גובה מכולם? **דליכא שטרא** — דהלואה דמלוה על פה הואי. **פקדתא** — צוואה. **ואי בעית אימא** — לעולם אי קמא בינונית ובתרא זיבורית — מקמא גבי, דשקיל דיניה, ולא אמר במתנה אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין. ומאי גובה מן האחרון — אינו נפסד אלא אחרון, דכי נמי גבי מקמא — חוזר על האחרון וגובה ממנו, דאמר ליה: ליית לך למשקל מקמאי. **ואי בעית אימא** — דוקא גובה מן האחרון קאמר, ואפילו הכי לא תפשוט מינה דאין נפרעין כו'. והכא במאי עסקינן — דשוד כולהו קרקעות, או כולן בינונית, או כולן זיבורית, או כולן עידית. **לפי שאין כתובין** — הפירות הללו. כשנתבדב שטר מכירת הקרקע הגוזלה — עדיין לא היה, ולא כתב בשטר אלא: פלוני מכר קרקע פלוני לפלוני באחריות. הלכך, דמי הקרקע הזו כמלוה בשטר להחזיר אחריותו עליו, אבל דמי הפירות — הוי במלוה על פה, ולא טרפי ממשעבדי, ואף על גב דכתב ליה: אנא איקום ואשתי וזינא אלין אינון ועמליהון ושבחיהון ופירי דידהון — אחרי לאחייהיה באחריות' וליגבי מבני חרי, אבל ממשעבדי — לא. דטעמא דמלוה בשטר טרפא ממשעבדי — משום דאית ליה קלא, ולהך כתיבה לית לה קלא. דבשלמא על הקרקע נפיק קלא: פלוני מכר לפלוני וקיבל עליו אחריות. אבל על הפירות שאינן עדיין בשעת מכירה — אין קול יוצא. **כמאן דכתיבי דמי** — דתנאי בית דין הוא. ומשניתת לו קול יוצא שהוא משועבד לה, דתנן: לא כתב לה "בנן נוקבין דיהוו ליכי מינאי" כו' "ואת תהא יתבא בביתי" כו' — חייב, שהוא תנאי בית דין. בכתובות בפרק "נערה" (נב,ב). **מעיקרא לחבי איתקן** — תנאי בית דין כך היה, שיהו כתובים אצל בני חורין, ולא יהו חשובים בכתובים אצל משועבדים. לפי שאין לך אדם רוצה ליקח שדה מחבירו אם מוזן אשתו ובניו חוזרים עליו עולמית.

קצובין

קצובין **ואף** על פי שאין בתובין — ואית ליה דמלוה על פה, שהיא קצובה, טרפה ממשעבדי. **ונפלה עישור נכסים** — שזה משפט הבנות בשעת בגרות או נישואין ליטול עישור נכסים, בהכנסת פרנסת נדוניתן, לבד מה שניזונו מזונות עד אותה שעה. **ולא הספיקה שניה לגבות** — פרנסתה, שלא ניסת. **עד שמת חבן** — ונפלה כל הירושה לפני

או דילמא קצובין אף על פי שאין בתובין – פירש בקונטרס: ואית ליה דמלוה על פה גובה ממשעבדי. ואין נראה, דבהדיה תנן בפרק "גט פשוט" (בבא בתרא קעא,א) דגובה מנכסים בני חורין. ומפרש רבינו חם: דהכא לא איירי במלוה, אלא בשאר מילי דקצבה, כגון פסק לזון את בתה חמש שנים. דדוקא במלוה על פה לא גבי ממשעבדי – משום דמאן דיזיף בצנענא יזיף, אבל שאר מילי – הוו במכר, דאמרינן (בבא בתרא מא,ב): דמוכר שדהו בעדים – גובה מנכסים משועבדים, דמאן דמזבן – בפרהסיא מזבן. **אמר** רבי חנינא גדולה מזו כו' – למאי דמסיק בפרק "מציאת האשה" (כתובות סט,א) דרבי יוחנן קיבלה מרבי (חנינא), הוה מצי למיפרך – השתא דבעי למידק דקצובין לחודיה מהני – ארבי יוחנן דאמר לעיל לפי שאין בתובין. ומיהו, התם דחויא בעלמא הוא, ובמסקנא דהכא ניחא.

בשקנו מידו – פירש בקונטרס: דהוו כבתובין, דסתם קנין לכתיבה עומד. ודקשה: דאם כן אמאי פריך: אי הכי בנות נמי? הא לא מהני כתיבה דבנות, בדאמר לעיל? לכך נראה: דקנין אלים טפי מכתיבה, לכך פריך: בנות נמי, נהי דכתיבה לא מהני – קנין ליתהני? **אימר** צררי אתפסה – דוקא לגבי משועבדים חיישינן, אבל גבי בני חרי – לא, דאמרינן בפרק "שני דייני גזירות" (כתובות קב,ב) צררי לקטנה לא מתפיס. ורציך עיון, דלענין משעבדי חיישינן במזונות טפי לצררי מבכתובה, דכתובה נפרעת בשבועה מנכסים משועבדים, ומזונות לא גבי כלל אפילו בשבועה. ולענין בני חרי הוי איפכא, דלענין מזונות – גבי בלא שבועה, ולכתובה בעי שבועה, כדתנן בפרק "שני דייני גזירות" (שם קד,ב): מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות, תנן אומר: תשבע בסוף ולא תשבע בתחילה. **אלמא** משום ללא קדים הוא – פירש בקונטרס: ולאו משום דקצובין ובתובין. ודקשה: דאם כן, כי משני "תנאי היא" – לא הוי ברי נתן לא כמר ולא כמר! ונראה: דלעולא פריך דוקא, ולמפשט נמי דרבי חנינא קצובין אף על פי שאין בתובין, דבזמן שקדם שבועה של ראשון – היינו קצובין ואין בתובין, דכתיבה לא מהניא, אף על גב שכבר בא השבח, כיון דבשעת הכתיבה אבתי לא הוה.

וכי מה תקון העולם יש בזה והלא אין קצובין – פירש בקונטרס: ומן הדין בלא תיקון העולם אין לגבות ממשעבדי, כיון דאין קצובין. ודקשה: דהא רבי חנינא דאמר: לפי שאין קצובין קאי לפרושי מפני תיקון העולם דמתניתין! לכך נראה דהכי פירושו: קא תלית טעמא מפני תיקון העולם בכתיבה – מה תיקון העולם יש בזה? דאפילו הוי בתובין לא גבי ממשעבדי, דאין תיקון העולם תלוי בכתיבה אלא בקציבה. **כיסין** לא מיתחזי מהדדי, ואפילו רבי (מאיר) בפרק קמא דביצה (י,ב) דאמר גבי כיסין זימנין דמיתיבא קיטריידו – היינו משום דאיכא הוכחא, שהניח מאתים ולא מצא אלא מנה, אבל הכא – מי יימר דלא מצא אלא אחד?

תניא נמי הכי – פירש בקונטרס: דלא גרסינן "תניא נמי הכי", והך סיפא נמי רבי יצחק אמרה, וגרס בסיפא דוק": "שני שוורים קשורים מצאת לי" והלה אומר "מצאתי והחזרתי לך אחד מהם" – דרי זה נשבע. ודקשה: דליתמניה במגו, דאי בעי אמר "לא מצאתי אלא אחד"! ועוד: לפי המסקנא דרבי יצחק דאמר במאן? אלא הכי גרסינן: תניא נמי הכי: "שני שוורים מצאת לי" והלה אומר "לא מצאתי אלא אחד" – אינו נשבע, "שני כיסין קשורין מצאת לי"

1 אוֹ דִלְמָא קְצוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן כְּתוּבִים? תָּא
2 שְׁמַע, דְּאִיתְמַר: מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ שְׁתֵּי בָנוֹת וּבֵן,
3 וְקָדְמָה רִאשׁוֹנָה וְנִטְּלָה עִישּׂוּר נְכָסִים, וְלֹא הִסְפִּיקָה
4 שְׁנִיָּה לִגְבּוֹת עַד שֶׁמֵּת הַבֵּן, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנִיָּה
5 וְיוֹתֶרֶת; וְאָמַר לוֹ רַבִּי חֲנִינָא: גְּדוֹלָה מִזּוֹ אָמְרוּ,
6 מוֹצִיאִין לְפַרְנָסָה וְאֵין מוֹצִיאִין לְמְזוֹנוֹת, וְאָתְּ אָמַרְתְּ
7 שְׁנִיָּה וְיוֹתֶרֶת?! וְהָא פַּרְנָסָה דְּמִיקַּץ קָיְיצָא, מֵיכְתַּב לָא
8 כְּתִיבָא, וְקָא מוֹצִיאָה! - שְׁאנֵי פַּרְנָסָה, דְּיֵנִי דְּאִית לַהּ
9 קָלָא, כְּמַאן דִּכְתִיבָא דָּמְיָא. מֵתִיב רַב הוּנָא בַּר מָנוֹחַ:
10 מָתוֹ - בְּנוֹתֵיהֶן נְזוֹנוֹת מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין, וְהֵיא נְזוֹנֶת
11 מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים, מִפְּנֵי שֶׁהִיא בְּבַעֲלַת חוֹב! - הָכָא
12 בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּשֶׁקְּנוּ מִיָּדוֹ. - אִי הָכִי, בְּנוֹת נְמִי! -
13 בְּשֶׁקְּנוּ לָהֶן וְלֹא קָנוּ לָהֶן. - מַאי פְּסָקָא? - בַּת אִשְׁתּוֹ
14 דַּהֲוָאי בְּשִׁעַת קִנְיָן - מְהֵנֵי לַהּ קִנְיָן, בַּתּוֹ דִּילָא הֲוַאי
15 בְּשִׁעַת קִנְיָן - לָא מְהֵנֵי לַהּ קִנְיָן. - מִי לָא עָסְקִינַן דְּהָוְיָא
16 תְּרוֹיֵיהוּ בְּשִׁעַת קִנְיָן, וְהֵיכִי דָּמֵי - דְּגָרְשָׁה וְאַהֲדְרָה?
17 אֶלָּא, בַּתּוֹ דִּבְתַּאנֵי בֵּית דִּין קָאֲכְלָה - לָא מְהֵנֵי
18 לַהּ קִנְיָן, בַּת אִשְׁתּוֹ דִּילְמָא בְּתַאנֵי בֵּית דִּין קָאֲכְלָה
19 - מְהֵנֵי לַהּ קִנְיָן. - וְכִי מִגָּרְעָא גָּרְעָה? אֶלָּא, בַּתּוֹ
20 בְּיַיִן דִּבְתַאנֵי בֵּית דִּין קָאֲכְלָה, אֲמַר צְרֵרֵי אִתְפְּסָה.
21 תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי נָתָן: אֵימָתַי? בְּזְמַן שֶׁקָּדַם מְקַחוֹ
22 שֶׁל שֵׁנִי לְשִׁבְחוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן, אֲבָל קָדַם שִׁבְחוֹ שֶׁל
23 רִאשׁוֹן לְמִקְחוֹ שֶׁל שֵׁנִי - גּוֹבֶה מִמְּשׁוּעְבָּדִים;
24 אֶלְמָא מִשּׁוּם דְּלָא קָדִים הוּא! - תַּנָּאֵי הִיא, דְּתַנְיָא:
25 אֵין מוֹצִיאִין לְאֲכִילַת פֵּרוֹת וּלְשֻׁבָּה קַרְקָעוֹת וְלִמְזוֹן
26 אִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים, מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם,
27 לְפִי שֶׁאֵין בְּתוּבִין; אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מַה תִּיקּוּן
28 הָעוֹלָם יֵשׁ בָּזוֹ? וַהֲלֹא אֵין קְצוּבִין! "וְהַמּוֹצֵא מְצִיאָה
29 לֹא יִשְׁבָּע". אָמַר רַבִּי יִצְחָק: "שְׁנֵי כִיסִין קְשׁוּרִין
30 מָצָאתְ לִי", וְהִלָּה אוֹמֵר "לֹא מָצָאתִי אֶלָּא אֶחָד" -
31 נִשְׁבָּע; "שְׁנֵי שְׁוָורִים קְשׁוּרִין מָצָאתְ לִי", וְהִלָּה אוֹמֵר
32 "לֹא הָיָה אֶלָּא אֶחָד" - אֵינוֹ נִשְׁבָּע; מַאי טַעֲמָא?
33 שְׁוָורִין מִפְּנֵי מַהֲדָּדֵי, כִּיסִין לָא מִפְּנֵי מַהֲדָּדֵי; "שְׁנֵי
34 שְׁוָורִין קְשׁוּרִין מָצָאתְ", וְהִלָּה אוֹמֵר "מָצָאתִי וְהֶחֱזַרְתִּי
35 לְךָ אֶחָד מֵהֶן" - חֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע. וְרַבִּי יִצְחָק לֵית
36 לֵיהּ הַמּוֹצֵא מְצִיאָה לֹא יִשְׁבָּע מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם?

נשבע – שכן הוא שהחזיר לו האחד, דהויא ליה נמי טענה ודאית, ואף על פי שלא ראה בשמעאם, שהרי גם זה אומר כן, והוה ליה היאך מודה במקצת טענה ברורה. והך סיפא נמי רבי יצחק אמרה, ולא גרסינן בה: תניא נמי הכי.

לי׳ והלה אומר "מצאתי לך, והחזרתי לך אחד מהן" – דרי זה נשבע. והוא הדין דאם אמר "לא מצאתי אלא אחד", דנשבע, מדלא מיפטר כי אמר "החזרתי לך אחד מהן" במיגו. והיינו כרבי יצחק, והא דקתני "החזרתי לך אחד מהן" בברייתא, ולא נקט "ולא מצאתי אלא אחד" – לרבותא נקט, דלא מפטר במיגו דאי בעי הוה טעין טענה מעלייתא "לא מצאתי אלא אחד", קא משמע לן דאורמוי קא מערים, דסבר:

אי אמינא "לא מצאתי אלא אחד" – בעינן אישתבועי, אימא: "החזרתי" ולא בעינא אישתבועי. דכי האי גוונא אמרינן בפרק קמא דבבא מציעא (ב,ב) דאף על גב דמסייעא ליה ברייתא – פריך ליה ממתניתין, דהיכי שביק מתניתין מקמי ברייתא. ומשני: הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב שהוא קב ונקי, ולבסוף דלא קאי – יאמר על כרחו: אנא דאמרי כברייתא, לפיכך לא קאמר "תיובתא". **ורבי** אליעזר בן יעקב לית ליה משביע אבידה פטור – פירש בקונטרס דמכח מתניתין פריך. ושקשה: דלא נקט לישנא דלעיל "ולית ליה המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם"? ועוד: דאין הכי נמי דלית ליה מתניתין, דהא הכי שני ליה: הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב דפליג אמתניתין? לכך נראה דפריך: אמאי לא מתמין במיגו דאי בעי שתיק, דמיגו הוי מן התורה. **מאי** קטן גדול – הא דלא אמר "אלא גדול" – משום דבעי לשנויי, דלא תקשי לרב: הכי לא ידע מתניתין? ועוד, משום מתניתין ד"שבועת הדיינין" (שבועות לח,ב) דקתני: אבל נשבעין לקטן. **אלא** בדרבה קא מיפלגי – פירש בקונטרס: לעולם בטוענו קטן, ודקא קשיא לך דאין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן – היינו כשבא מכח עצמו, דכתיב "כי יתן איש" ואין נותנין קטן כלום, אבל בא בטענת אבי – טענה חשובה היא. וטעמא דרבנן – כדרבה, משום דבבבא מציעא. ושקשה: דעיקר התירוץ חסר מן הספר! ועוד: דב"הגולן קמא" (בבבא קמא קו,ב) מצינו נתנו בשהוא קטן וטענו בשהוא גדול, משום דבעינן תביעה ונתינה כאחת שוין, ואם כן מהאי טעמא נמי נמעט נתנו בשהוא גדול ותבעו בשהוא קטן, דהיינו בבא בטענת אביו! לכך נראה לפרש: דקאי אמאי דקאמר: טענת עצמו – טענת אחרים הוא. הא דקרי לה טענת עצמו – משום דבבבא מציעא ובכתרנגן, אף על גב דרבי אליעזר בן יעקב סבר דבבבא נמי אינו מעיז – הכי קאמר להו לרבנן: פעמים שאדם נשבע על מה שאחם מחשיבין טענת עצמו. **כפני** מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע – פירוש: למה לא יהא נאמן במיגו, דאי בעי כופר הכל. אי נילף מהכא דלא אמרינן מיגו! ומשני: דאין אדם מעיז בפני בעל חובו, וליכא מיגו, דאין לו פנים לכפור הכל. אף על גב דבבבא מציעא אמרינן מיגו דאשתמוטי קא משתמיט, דלכך נתקנה שבועת היסת בכופר הכל – מ"מ יותר יש לו פנים לכפור מקצת מלכפור הכל, וליכא מיגו. אבל אין לפרש שבא ליתן טעם אמאי כופר הכל פטור, וקאמר לפי שאין אדם מעיז – דהא כופר הכל פטור אפילו במקום שיכול להעיז, דהרי בבבא דמעיז פטרוהו רבנן אפילו מודה מקצת, במיגו דאי בעי כופר הכל. וכן בפרק קמא דבבא מציעא (ד,ב) גבי סילעין דינרין – פטר [רבי עקיבא] בלוה אומר שלשה, משום דמשיב אבידה, דאי בעי אמר שנים, והוי כופר הכל, דהא דכתיב בשטר ב"הילך" דמי. ופריך נמי מינה התם למאן דאמר "הילך" חייב, אלמא: כופר הכל פטור, ואף על גב דיכול להעיז משום דמשיב אבידה, דאי בעי אמר פטור במודה במקצת במיגו דאי בעי כפר הכל. וכופר הכל דפטור – גזירת הכתוב, דכתיב "כי הוא זה" משמע: דוקא במודה במקצת, ולא כופר הכל, כדאמרינן בפרק קמא דבבא מציעא (ה,א) דתרי קראי כתיבי, כתיב "הוא" וכתיב "זה". אבל מדחייבי׳ רחמנא שבועה בעד אחד – אין לתוכיח דכופר הכל פטור, דאי חייב – מאי נפקא מינה מעד אחד! כיון דבלאו הכי חייב שבועה. דאיצטריך להיכא שאין הבעלים יודעין והעד מעיד שגנב לו, או שהיזיק לאביו.

אין אדם מעיז – אין לפרש: לפי שעשה לו טובה, כדפירש בקונטרס ב"הגחל קמא" (בבא קמא קו,א) – דאם כן בפקדון שלא עשה לו טובה יפטר במודה במקצת, במיגו דאי בעי כפר הכל, ובבבא דוכתי מחייבינן מודה במקצת בפקדון. אלא אין אדם מעיז בל מקום שאותו שכנגדו יודע שהוא משקר, כדפירש רבינו יצחק בן אברהם. ואין להאריך כאן. **ובבולי** בעי לדולדי ליה – פירש בקונטרס: וכי תימא דלא נשבעינא אשארא, דמיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא – אממונא לא חשיד, מדלא כפריה כוליה, וכי היכי דמודה בפלגא – בכוליה נמי בעי לדולדי ליה. וקשה: דבפרק קמא דבבא מציעא (ו,א) מסקינן דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא. וליכא למימר דהתם מדרבנן הוא דלא חשיד, לפי שראו דפריש משבועתא טפי מממונא – דהא משמע ב"חוקת הבתים" (בבא בתרא לג,ב) גבי נסכא דרבי אבא, דאי הוה אמר: לא חטפי – הוה נשבע להחביש את העד, אלמא: לא אמרינן מיגו דחשוד אממונא חשוד נמי אשבועתא. והתירא שבועה דאורייתא, דשבועה דרבנן לא אמרינן: מתוך שאינו יכול לשעבד משלם, דתקנתא לתקנתא אי עבדינן, כדאמרינן גבי החוא דעייא בבבא מציעא בפרק קמא (ה,א). לכן נראה דאתא לפרש, דלא תימא: כיון דאין אדם מעיז פניו – אם כן קושטא קאמר, ויפטר משבועה מאותו מקצת שכופר, מטעם חוקה דאין אדם מעיז! ולהכי קאמר: ובבולי ליה דבעי לדולדי ליה, דאינו ברצון מעיז, אלא אשישתמוטי קא מישתמיט. ואם תאמר: גזלן אמאי פסול לשבועה, כיון דלא אמרינן מיגו דחשיד אממונא חשיד נמי אשבועתא! ויש לומר: דמדרבנן פסול, משום דפסלתו תורה לעדות, דכתיב "להיות עד דמס", ולא גזרו רבנן אלא היכא דגזר פסולו, דגניבי הוא דלהשביעו. ואם תאמר: מדאוריי׳ה מאי שנא לאו דעדות מלאו דשבועה? ויש לומר: דחמירא ליה שבועה, לפי שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "לא תשא", כדאמרינן בריש פרק "הדיינין" (שבועות לט,א). ועוד יש לחלק: דעל אותו ממון דחשדינן ליה – לא חשיד אשבועתא, דעל ידי שבועה יפרוש. אבל גזלן – אממון אחר חשוד, כמו שממממון אחר לא פירש – כמו כן לא יפרוש משבועה. ולא קשה מההוא רעיא דאסהידו ביה דאבל תרי לדולדי ליה, דאינו ברצון מעיז, אלא אשישתמוטי קא מישתמיט. דהא מה שמשלם על ידי עדים – אין זה השבה מעליא, דעל כורחו הוא משלם.

מניחו – אמאי פסול, דהנך תרי צריך לשלם, ומן השאר יפרוש על ידי שבועה. דהא מה שמשלם על ידי עדים – אין זה השבה מעליא, דעל כורחו הוא משלם.

יהבי

הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב – דהיכא דקא תבעי ליה בטענת ברי — לא חשיב ליה משיב אבידה. **על מנת עצמו** — השתא משמע שאין אדם תובעו. ולקמן מפרש לה בטוענו זה בן דמות, דדמיא לדרבי יצחק, **ואאבלתיו פרס** — והחזרתי לו חציו. **ורבי אליעזר לית ליה בו׳** — כמו ודונן בה: ורבי אליעזר לית ליה חששא דתיקון העולם, דמשיב אבידה פטור משבועה, דאם כן — שביק לה ואזיל? והאי נמי, כיון דלא תבעו — כמשיב אבידה הוא. **אי הכי** — דטוענו גדול, טענת עצמו קרי לה? טענת אחרים היא! **והוראת עצמו** — על שהורה לו שאמת בדבריו, ומורה שעדיין חייב לו פרס — הוא נשבע. **כולהו מענתא נמי מענת אחרים והוראת עצמו נינהו** — ולכך נשבעין עליה. ובכי האי גוונא מי פליגי רבנן עליה, ומי הוה קאמר "פעמים שאדם נשבע" כל שעתא כי האי גוונא משתבעו **אלא** — לא תימא בטוענו גדול, אלא בטוענו קטן. ודקשיא לך: אין נשבעין על טענת קטן — הני מילי בשטוענו "דהפקדתי לך", דגבי שבועה כתיב (שמות כב): "כי יתן איש" ולא קטן, אבל בא בטענת אביו — נשבעין אפילו לקטן, ולרבנן, אפילו לגדול אין נשבעין, בדתנן בשבועות: "מנה לאבא בידך" — "אין לו בידי אלא חמשים דינר" — פטור. ובדרבה פליגי. **חזקה אין אדם מעיז פניו** — לכפור את הכל. הלכך, בשביל הודאת המקצת אינו נאמן על השאר, דאדאי בכוליה בעי דלכפריה כו׳. וכי תימא: לא נשבעיא אשארא, דמיגו דחשוד אממונא — חשוד נמי אשבועתא! אממונא לא חשוד, מדלא כפריה בכוליה. דהאי כי אחי בפלגא — בכוליה נמי בעי דלדודי, והאי דלא אחי ליה — לאו דדעתו למיגלייה, אלא אישתמוטי אישתמיט לדחזיי השתא.

משנה

משנה שמכרו אצל בעל הבית — לעשות על פיו, ולא נתמנה להן אפוטרופוס, לא מאביהן ולא מבית דין, אפילו הכי — כאפוטרופוס הוא. **שבע** — בשיגדלו היתומין ישבע להן שאין לו בידו כלום משלהן. **לא ישבע** — טעמא דהך פלוגתא מפרש בגמרא, ובין למר ובין למר — מפני תיקון העולם הוא. **גמ'** **ולא שותפין** — אין יכול לתרום על חלק חברו שלא מדעתו. **ולא אריסין** — על חלקו של בעל הבית. **אתם ולא התורם את שאינו שלו** — הך סיפא טעמא דרישא, כלומר "אתם" ממעט התורם שאינו שלו, והני כולהו שאינו שלהן נינהו. אי נמי, זו ואין צריך לומר זו קתני. **להאביל** — יתומים לאלתר החייבים לעשר. **להניח** — התבואה בארצר עד שיגדלו, למה ליה עשורי? לכשיגדלו יעשרום הם. **והתניא** — בניחותא. **ומוכרין לחם** — כלומר, לצרכם מנכסיהם. **להאביל** — המעות. **אבל לא להניח** — שמא יגבו. אי נמי, משום שבח בית אביהן נרי ובבור הוא להם. **צריקה** — אין לה קצבה, דהא בבל שעתא קיימי עניים, נמצאו נכסיהם כלים. **לזון** — עם בעל דין של יתומים הבא לעורר על נכסיהם, שמא יתחייבו בטענותיהם. ולכשיגדלו היתומין יזונו עמו. **לזכות אמאי לא** — יזונו עמו? **אלא** — הכי קאמר: אין רשאין לדון לחוב על מנת לזכות. אם דנו כדי לזכות ונתחייבו — אין היתומין נפסדין. **דלמא לא משפיין** — לא יהו משקוטות אצלו, שמא יצא עליו ערעור. **להוציאן לחרות** — אפילו אין היתומין נפסדין, שהעבדים באין לפרות עצמן בכסף שנותנין להם אחרים על מנת שאין ליתומין רשות בו — אפילו הכי אין רשאין, שהרי אין גופן קנוי להן לשחרר. **אבל מוכרין אותם לאחרים** — לתקנת היתומין, בגון להאביל או ליקח שדות. **ואחרים מוציאין אותם בו'** — ואותם אחרים שהיו רוצין לתת להם הכסף לפרות עצמן — הן יקחום, וידיהו קנוים להן, ואחר כך ישחררום. **אימר אני** — כשם שרשאין למוכרן לאחרים — כך הם רשאים לקבל הכסף מיד העבד עצמו, בתורת מכירה. **מפני שהוא** — האפוטרופוס. **כמוכרי לעצמו** — לעבד עצמו. **באחריונה** — בשיגדלו — יחשב עמהן, וישבע שלא נשאר בידו כלום. **נשים** — אין דרכן לצאת ולבא ולטרוח. **עבדים** — אין נאמנין. **קמנים** — אינם בני דעת. **דבל בי שמשי** — של ערב שבת. **שמעיה** — לשטן דקאמר: ווי דאפקיה מביתיה. **לאשתי ביתי** — שכל צרכי הבית על ידה נעשים, והיא עיקר הבית. **וכן שור** — עיקרו של שדה. **מאי עבידתה דזבנא** — מי מינה אפוטרופוס. **יתומין שמכרו תנן** — ואף על פי שלא נתמנה — חשיב ליה כאפוטרופוס. **הרי הן בהקדש** — דכתיב (ויקרא כז) "ונתן הכסף וקם לו" ולא שייכא בזה משיכה. **משכו** — לקרואת מאפוטרופסים. **באריבעה ארבעה** — החבית. **לא יהא כח הדיוט** חמור מהקדש — כל הדיוט המוכר יכול לחזור בו כל זמן שלא משכו הלקוחות, אבל אם משך — לא יכול לחזור. וכל שכן אלו שהן בהקדש. **דליפוי כח** עשאום בהקדש, ולא להרעת כח. **המשיכו** — מוכרים. **פירי ליתמי** — שהיתומים משכו פירות מאחרים ולא נתנו דמים. **אייקר** — ורוצין המוכרים לחזור, משום דקנין יתומים בכסף. **לא יהא כח הדיוט כו'** — וכיון דאי אמשיכו להדיוט לא הדרי — השתא כל שכן דלא הדרי. **דרב חנילאי** — ונזהדרו בזה יתמי. **אייקר** — ורוצים המוכרים לחזור. **היינו דרב חנילאי** — ולא יחזרו.

נשרפו

יהבי יתמי וזוי אפירי זול לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש – פירוש: והיתומין יכולין לחזור בהן. ואם תאמר: גבי הקדש כהאי גונא אינו יכול לחזור, כיון דאיכא "מי שפרע" בהדיוט, כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (כט,א) גבי פאדוהו במנה ולא הספיק למושכו עד שעמד במאתים: ויש לומר: דהתם קני בכסף מדאורייתא, ומשום "שלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש" נמי ליכא, כיון דבהדיוט נמי קאי "במי שפרע". אבל יתמי – מן התורה דינם כהדיוט, ולא קנו בכסף, ולא קיימי אפילו ב"מי שפרע".

דאתו

משנה יְתוֹמִין שֶׁמָּכְרוּ אֲצֶל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁמִּינָּה לָהֶן אֲבִיהֶן אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס - הַיָּכֵל לַעֲשֵׂר פֵּירוֹתֵיהֶם. אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינּוּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים - יִשָּׁבַע, מִינּוּהוּ בֵּית דִּין - לֹא יִשָּׁבַע; אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: חִילּוּף הַדְּבָרִים.

גמרא וּרְמִינְהוּ "אֲתֶם" - וְלֹא שׁוּתָּפִין, אֲתֶם - וְלֹא אֲרִיסִין, אֲתֶם - וְלֹא אֶפּוֹטְרוֹפִין וְלֹא הַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ! אָמַר רַב חִסְדָּא, לָא קַשְׁיָא: כָּאן לְהַאֲבִיל, כָּאן לְהַנִּיחַ; וְהַתַּנְיָא: הָאֶפּוֹטְרוֹפִּין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין, לְהַאֲבִיל וְלֹא לְהַנִּיחַ; וּמוֹכְרִין לָהֶן בַּהֶמְה, עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת, בָּתִּים, שָׂדוֹת וּכְרָמִים, לְהַאֲבִיל אֲבָל לֹא לְהַנִּיחַ; וּמוֹכְרִין לָהֶן פֵּירוֹת, יְיִנוֹת, שְׂמָנִים וּסְלָתוֹת, לְהַאֲבִיל אֲבָל לֹא לְהַנִּיחַ; וְעוֹשִׂין לָהֶן לוּלָב וַעֲרָבָה וְסוּכָּה וְציצִית, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָבָה - לְאִתּוּיֵי שׁוֹפָר; וּלוֹקְחִין לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָבָה - לְאַתּוּיֵי מְגִילָּה; וְאֵין פּוֹסְקִין עֲלֵיהֶם צְדָקָה, וְאֵין פּוֹדִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשְּׁבוּיִין, וְלֹא כָּל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קְצָבָה - לְאַתּוּיֵי תַּגְמוּמֵי אֲבֵלִים; וְאֵין אֶפּוֹטְרוֹפִּין רַשָּׁאִין לִדּוֹן לְחוֹב וְלִזְכּוֹת בִּנְכָסֵי יְתוֹמִים. לִזְכּוֹת אַמַּאי לָא? מַאֲלָא, לְחוֹב עַל מְנַת לִזְכּוֹת בִּנְכָסֵי יְתוֹמִים. וְאֵין אֶפּוֹטְרוֹפִּין רַשָּׁאִין לְמַכּוֹר בְּרְחוֹק וְלִגְאוֹל בְּקָרוֹב, בְּרָעָה - וְלִגְאוֹל בְּיָפָה; מַאי מַעֲמָא? דִּילְמָא מְשַׁתְּדְפִין. וְאֵין אֶפּוֹטְרוֹפִּין רַשָּׁאִין לְמַכּוֹר שָׂדוֹת וְלִיקַּח עֲבָדִים, אֲבָל מוֹכְרִין עֲבָדִים וְלוֹקְחִין בָּהֶן שָׂדוֹת, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף לֹא לְמַכּוֹר עֲבָדִים וְלִיקַּח שָׂדוֹת; מַאי מַעֲמָא? דִּילְמָא לָא מְשַׁפְּיָין. וְאֵין אֶפּוֹטְרוֹפִּין רַשָּׁאִין לְהוֹצִיא עֲבָדִים לְחֵרוּת, אֲבָל מוֹכְרִין אוֹתָן לַאֲחֵרִים, וַאֲחֵרִים מוֹצִיאִין אוֹתָן לְחֵרוּת; רַבִּי אוֹמֵר, אוֹמֵר אֲנִי נוֹתֵן דָּמֵי עַצְמוֹ וְיוֹצֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ לוֹ; וְצָרִיךְ לְחַשֵּׁב עִמָּהֶן בַּאֲחֲרוֹנָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ. אֵין עוֹשִׂין אֶפּוֹטְרוֹפִּין נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים, וְאִם מִינּוּ אֲבֵי יְתוֹמִין - הֲרֵשׁוּת בְּיָדוֹ. הֲהוּא אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס דַּהֲוָה בְּשָׁבְבוּתֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, דַּהֲוָה קָא מְצַפֵּין אַרְעָא וְזָבֵין עֲבָדֵי, וְקָא שָׁבְקִיהּ רַבִּי מֵאִיר; אֲתוֹ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ "אֲנִי לַהֲרוֹס וְאַתָּה לִבְנוֹת", אֲפִילּוּ הָכִי לָא אֲשַׁגַּח, אֲמַר: דִּבְרֵי חֲלוֹמוֹת לֹא מַלְעִלִין וְלֹא מוֹרִידִין. הֲנָהוּ בֵּי תְּרֵי דְּאִיגַּרֵי בְּהוּ שָׁטָן, דְּכָל בֵּי שִׁמְשֵׁי הָוֹ קָא מְינַגְּעִי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי, אֵילְקֵי רַבִּי מֵאִיר לְהָהֵם, עֲבַדְנִיהוּ תִּלְתָּא בֵּי שִׁמְשֵׁי עַד דַּעֲבַד לְהוּ שָׁלָמָא, שְׁמַעְיָה דְּקָאֲמַר: וַוי, דְּאַפְּקֵיהּ רַבִּי מֵאִיר לְהָהוּא גַּבְרָא מִבֵּיתֵיהּ. הֲהוּא אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס דַּהֲוָה בְּשָׁבְבוּתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, דַּהֲוָה קָא מְצַפֵּין אַרְעָא וְזָבֵין תּוֹרֵי, וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידֵּי, סָבַר לֵיהּ בְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מֵימֵי לֹא קָרִיתִי לְאִשְׁתִּי "אִשְׁתִּי" וּלְשׁוֹרִי "שׁוֹרִי", אֶלָּא לְאִשְׁתִּי - "בֵּיתִי" וּלְשׁוֹרִי - "שָׂדִי". הֲנָהוּ יַתְמֵי דַּהֲווּ קְמִיכֵי בְּבֵי הַהִיא סַבְתָּא, הֲוָה לְהוּ תּוֹרְתָא, שָׁקְלָה וְזַבְּנַתְהָ נַיהֲלֵיהוּ. אֲתוֹ קְרוֹבִים לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן, אֲמַרוּ לֵיהּ: מַאי עֲבִידְתָּהּ דְּזַבְּנָהּ? אֲמַר לְהוּ: יְתוֹמִים דְּמֵי? אֲמַר לְהוּ: אִם כֵּן, הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי אֲמַר שְׁמוּאֵל, אַייקַר. - וְהָא לָא נְקִטֵי דְּמֵי? אֲמַר לְהוּ: אִם כֵּן, הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי אֲמַר שְׁמוּאֵל, דְּאָמַר רַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי אֲמַר שְׁמוּאֵל: נִכְסֵי יְתוֹמִין דְּרֵי הֵן כְּהֶקְדֵּשׁ, וְלָא מָקֵנּוּ אֶלָּא בְּכִסְפָּא. חֲמֵרֵיהּ דְּרַבָּנָא עוּקְבָא יַתְמָא, מְשָׁכְוֵהּ בְּאַרְבָּעָה אַרְעָא וְאִייקַר וְקָם בְּשִׁיתָּא שִׁיתָּא, אֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן, אֲמַר לְהוּ: הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי, דְּאָמַר רַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי אֲמַר שְׁמוּאֵל: נִכְסֵי יְתוֹמִין דְּרֵי הֵן כְּהֶקְדֵּשׁ, וְלָא מָקֵנּוּ אֶלָּא בְּכִסְפָּא. מְשׁוּתָּף פֵּירֵי מִיתְמֵי; אִייקוּר - הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי, זוּל - לֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מֵהֶקְדֵּשׁ. אִמְּשִׁכוּ לְהוּ פֵּירֵי לְיָתְמֵי; אִייקַר - לֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מֵהֶקְדֵּשׁ, זוּל - סְבוּר מִינָּהּ הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי, אֲמַר לְהוּ רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: הָא רָעָה הִיא לְיָדִידְהוּ, דִּימְנִין דְּמִצְטָרְכִי לְפֵירֵי, וְלֵיפָּא דִּיהֵיב לְהוּ עַד דְּיָהֲבֵי זוּזֵי. יַתְמֵי זוּזֵי אַפֵּירֵי, זוּל - לֹא יְהֵא כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר מִן הֶקְדֵּשׁ, אַייקַר - סְבוּר מִינָּהּ הֵיינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר אִידִי, אֲמַר לְהוּ רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: הָא רָעָה הִיא לְיָדִידְהוּ,

דאתו

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה – הקשה בקונטרס: וכי נשרפו – יזהרו בהן, כמו בזוז? ויש לומר: כיון דברשות יתמי אייקר, ומסתברא דברשותם נמי נשרפו, ואם תאמר: לעיל דאמר: משוך פירי מיתמי אייקר, היינו דרב חנילאי, והדרי בהו יתמי – הא רעה הוא לגבייהו, דיאמרו להן הלוקחין נשרפו חיטכם בעלייה! ויש לומר: דנעשים הלוקחים שומרי שכר, כיון דיכולים לאוכלם ולעשות בהם כל חפצם, כדאמרינן ב"האומנין" (בבא מציעא פא,א): הלוקח כלי מבית האומן לשערו לבית חמיו ונאנס, בהליכה – חייב, בחזרה – פטור, מפני שהוא בנושא שכר, אלמא: בחזרה דוי בנושא שכר, דדואיל ונהנה – מהנה. **לכרנא** פירש בקונטרס: לפיסי כרנא דיתמי בר' – משמע דלשאר צורכי היתומים בעי הברזה. וקשה: דבפרק "שום היתומים" (ערכין כב,א) כי פריך לרב אסי דאמר: אין נוקפין לנכסי יתומין אלא אם כן ריבית בו', ממתניתין ד"שום היתומין" –לוקמה לשאר צורכי יתומים בר מבעל חוב! לכך נראה דהכא בברנא ומזונות וקבורה דאשה ובנות. **ולקבורה** הא פשיטא דאין ממתינים לקבור את המת עד דמשלמי יומי הברזה – אלא הא קא משמע לן: דאם לוה לצורך קבורה – מוכרין בלא הברזה, ופרעין. **הלכה** באבא שאול – אומר רבינו תם: דכן הלכה. אף על גב דקיימא לן (בעירובין סב,ב) דמשנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי, ובברייתא קתני נמי "וכן הלכה כדבריו" – אין למדין הלכה מפי תלמוד. וכן מוכיח ב"הבונה" (בכתובות פח,ב) דמוקי פלוגתייהו דרבי שמעון ורבנן בפלוגתא דאבא שאול ורבנן, ורבי שמעון כהלכתא. ואומר רבינו חיים: דלא מחייבינן אפוטרופא לישבע אלא דלא עיכב כלום משלהם, אבל לא מישתבע שלא פשע. דאפילו ודאי פשע – פטור, כדאמרינן בפרק "ארבעה וחמשה" (בבא קמא לט,א) גבי "שור של יתומים שנגח", דגבי מעלייתא דיתמי, דאי אמרת מעלייתא דאפוטרופא – ממנעי ולא עבדי. ולדרבי יוסי ברבי חנינא נמי, דאמר: מעלייתא דאפוטרופוס – חזרין ונפרעין מיתומין לכי גדלי. והרב רבי שלמה בר יוסף מוורדון הביא ראיה דאפשיעא חייב, דאמר ב"המפקיד" (בבא מציעא מב,ב) גבי תורא דלא הזה ליה כבי ושיני ומת: נימא ליה לאפוטרופוס זיל שלים – אמר: אנא לבקרא מסרתי. משמע, הא לאו הכי – חייב! ולא שייך "ממנעי ולא עבדי" אלא דוקא התם שלא נתמנו כל עיקר אלא כדי שישלמו, ולא בשביל ריוח היתומין, אלא לתקנתא דשאר אינשי דלא ליתוקי. אבל אפוטרופא שנתמנה לצורך היתומים – לא ממנע בשביל מה שמשלם בשפשוט לבולי עלמא, אי משום דעבד ליה דניחא נפשיה, אי משום דנפיק עליה קלא דאיניש מהימנא הוא, וגבי שבועה דוקא פליגי. ומיהו, נראה דודאי אי פשע – חייב לשלם לכולי עלמא, אבל כל כמה דלא ידעינן אי נאבד כלום – אין ראוי להשביעו

1 דְּאָתוּ לְמֵימַר לְהוּ: נִשְׂרְפוּ חִיטְּכֶם בָּעֲלִיָּה. וְהֲבֵי לְהוּ
2 זוּזֵי לְיִתְמֵי אַפֵּירֵי, אֵיקַר - לֹא הֲוָה כֹּחַ הֶדְיוֹט חָמוּר
3 מֵהֶקְדֵּשׁ, וְזִל - סְבוּר מִינָּה הֵיְינוּ דְּרַב חֲנִילַאי בַּר
4 אִידִי. אֲמַר לְהוּ: רַב שִׁשָּׁא בְּרֵיהּ דְּרַב אִידִי: הָא
5 רָעָה הוּא לְדִידְהוּ, דְּזִמְנִין דְּמִצְטָרְכֵי לְזוּזֵי, וְלָקְנָא
6 לְהוּ עַד דְּיֵהֲבֵי לְהוּ פָּרֵי. אֲמַר רַב אַשִׁי:
7 אֲנָא וְרַב כָּהֲנָא חְתֵימִנַן אַשְׁטָרָא דְּאִימַּיה דְּזַעֲירָא
8 יְתֵמָא, דְּמַזְבְּנָא אַרְעָא לְבַרְגָּא בְּלָא אַבְרָזָא, דְּאָמְרִי
9 נַהַרְדְּעֵי: לְבַרְגָּא, וְלִמְזוֹנֵי, וּלְקִבּוּרָה - מַזְבְּנִינַן בְּלָא
10 אַבְרִזָא. עַמְרָם צַבָּעָא אַפּוֹטְרוֹפָּא דְּיִתְמֵי הֲוָה, אֲתוּ
11 קְרוֹבִים לְמִפַּיְיסֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, אֲמְרִי לֵיהּ: קָא לָבֵישׁ
12 וּמְכַסֵּי מִיתְמֵי! אֲמַר לְהוּ: כִּי הֵיכִי דְּלִישְׁתַּמְעֵן מִילֵּיהּ.
13 קָאֲבֵיל וְשָׁתֵי מִדִּידְהוּ, וְלָא אֲמוּדִי! - אֵימּוּר מְצִיאָה
14 אִשְׁתָּפַח. - וְהָא קָא מְפַסְּדִי! אֲמַר לְהוּ: אַיְיתוּ לִי סַהֲדֵי
15 דְּמְפַסְּדִי וְאֵיסְלְקִינְיהוּ, דַּאֲמַר רַב הוּנָא חַבְרִין מְשַׁמְּיהּ
16 דְּרַב: אַפּוֹטְרוֹפּוֹס דְּמְפַסֵּיד מְסַלְּקִין לֵיהּ. דְּאִיתְּמַר:
17 אַפּוֹטְרוֹפָּא דְּמְפַסֵּיד, רַב הוּנָא אָמַר רַב: מְסַלְּקִין לֵיהּ,
18 דְּבֵי רַבִּי שִׁילָא אָמְרִי: לָא מְסַלְּקִין לֵיהּ. וְהִלְכְתָא:
19 מְסַלְּקִין לֵיהּ. "אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינּוּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים -
20 יִשְׁבַּע". מַאי טַעְמָא? אִי לָאו דְּאִית לֵיהּ הֲנָאָה מִינֵּיהּ
21 לָא הֲוָה לֵיהּ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, וּמִשּׁוּם שְׁבוּעָה לָא אָתֵי
22 לְאַמְּנוֹעֵי. "מִינּוּהוּ בֵּית דִּין - לֹא יִשְׁבַּע". מִלְּתָא
23 בְּעָלְמָא הִוא דְּעָבִיד לְבֵי דִּינָא, וְאִי רָמֵית עֲלֵיהּ שְׁבוּעָה
24 אָתֵי לְאַמְּנוֹעֵי. "אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: חִילּוּף הַדְּבָרִים".
25 מַאי טַעְמָא מִינּוּהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע? בְּהַהִיא הֲנָאָה
26 דְּקָא נָפֵיק עֲלֵיהּ קָלָא דְּאִינִישׁ מְהֵימְנָא הוּא, דְּהָא
27 קָמֵיכַּוֵּן עֲלֵיהּ בֵּי דִּינָא, מִשּׁוּם שְׁבוּעָה לָא אָתֵי לְאַמְּנוֹעֵי;
28 מִינּוּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשְׁבַּע - מִילְּתָא בְּעָלְמָא הִוא דְּעָבְדִי לַהֲדָדֵי, וְאִי רָמֵית עֲלֵיהּ שְׁבוּעָה
29 אָתֵי לְאַמְּנוֹעֵי. אֲמַר רַב חָנָן בַּר אַמֵּי אֲמַר שְׁמוּאֵל: הִלְכְתָא כְּאַבָּא שָׁאוּל. תָּנֵיא, רַבִּי אֶלְעָזָר
30 בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: זֶה וָזֶה יִשָּׁבַע, וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵיהֶן. תָּנֵי רַב תַּחֲלִיפָא בַּר מַעַרְבָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ:
31 אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינּוּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים - יִשָּׁבַע, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר. אֲמַר לֵיהּ: אַתְּ אֵיתַיתָּ קָבֵא
32 וְכָיְילַתְּ לֵיהּ? אֶלָּא אֵימָא: מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִנּוֹשָׁא שָׂכָר. **משנה** הַמְּטַמֵּא, וְהַמְּדַמֵּעַ, וְהַמְנַסֵּךְ,
33 בְּשׁוֹגֵג - פָּטוּר, בְּמֵזִיד - חַיָּב. **גמרא** אֵיתְּמַר: מְנַסֵּךְ - רַב אָמַר: מְנַסֵּךְ מַמָּשׁ, וּשְׁמוּאֵל אָמַר:
34 מְעָרֵב. מַאן דַּאֲמַר מְעָרֵב, מַאי טַעְמָא לָא אָמַר מְנַסֵּךְ? - אָמַר לָךְ: מְנַסֵּךְ קָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה
35 מִינַּיְיהוּ. - וְאִידָךְ: כְּדִרְבִּי יִרְמְיָה, דְּאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מִשְׁעַת הַנָּבְהָה הוּא הֶקְנָה, מֵהֶחֵיל בְּנַפְשׁוֹ
36 לָא הֲוֵי עַד שָׁעַת נִיסּוּךְ. וּלְמַאן דְּאָמַר מְנַסֵּךְ, מַאי טַעְמָא לָא אָמַר מְעָרֵב? - אָמַר לָךְ: מְעָרֵב
37 נִשְׂרְפוּ חִיטְּכֶם בָּעֲלִיָּה – שהרי קניתם במעות, וכי תימא: לא מצו למימר הכי, דהא גבי גרירותא דיתמי אמרינן לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש! לאו מילתא הוא, דכיון דלענין חזרה לאו ברשות מוכר הוא – לענין דליקה נמי לאו ברשותיה קיימא. דהאי דגבי הדיוט מוקמינן לה ברשות מוכר לדליקה – היינו טעמא: בההיא הנאה דקיימא ברשותיה לחזרה. **אביותא** – שמכרתיון שלשים יום: קרקע פלוני יוצא למיכר בבית דין. **דמזבנא ארעא** – דיתמי, לפיוסי ברגא דיתמי, וחבנה בלא אברזתא, מפני שנבאי המלך נזדע. **מזבנינן בלא אבריזתא** – לפי שאין פנאי. **אמר** להו – רב נחמן. **כי היכי דלשתמעון מיליה** – וצורך היתומים הוא שיהא נראה כאדם חשוב. **ולא אמיד** – אינו עשיר לעשות יציאות הללו משלו, ומשל יתומים הוא עושה. ושמם מפרנס אומדים אותו בני אדם זה כבכה וזה כבכה, אבל עני אין אדם אומדו. אי נמי: דלא אמיד לבני אדם שיהא עושרו ראוי ליציאות הללו. **והא קמפסיד** – נבסי היתומים, שאינו מפרנס הקרקעות בראוי להם, וקוצץ אילנות. **ומשום שבועה** – דרמית עליה לבסוף, לא ממנע מתחלה, שהרי ההנהו זה. **מלתא בעלמא הוא דעבד** – גבי בית דין, טובת הנס הוא שזה עושה לבית דין לקבל דברייתן ולטרוח לפני יתומין, ואתי לאמנועי מעיקרא ולמקבל עליו. **מלתא בעלמא הוא דעבוד** להדדי – דברי אהבה וריעות היה ביניהם, ולא הנאת ממון כל כך. **משנה המטמא** – שהרחיתו של חברו, בגון תרומה. **והמדמע** – תרומה בחולין של חברו, ומפסידו, שאוסרו לזרים, וצריך למוכרו לכהנים בזול. **והמנסך** – יין חברו, בגמרא מפרש לה. **בשוגג פטור בו'** – בגמרא אמר טעמא. **פטור** – מתשלומין. **גמרא** מנסך ממש – שכשך בידו לתוכו לשם עבודה זרה, וכך היתה עבודתן. **מערב** – יין נסך ביין כשר של חבירו, ואסרו בהנאה. קם ליה בדרבה מיניה – לא מצי למיתני במתניתין אמזיד חייב בתשלומין – דהא עובד עבודה זרה הוה, ונסקל. **דאגבהה** – על מנת לגזלו.

היינו

מנסך קם ליה בדרבה מיניה – ומטעם שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרות של חבירו – אין לחייבו. דמהאי טעמא לא מחייבינן ליה טפי, אלא באילו הוא היזק ניכר. ואם תאמר: ולשמואל מאי שנא מדאמרינן בריש "אלו נערות" (כתובות ל,ב): המודה רבי נחוניא בן הקנה בגונב חלבו של חברו ואבלו – שהוא חייב, שכבר נתחייב בגובה קודם שיבא לידי איסור חלב! ויש לומר: דסבר שמואל דהגבהה צורך ניסוך היא טפי, דאי אפשר לניסוך בלא הגבהה. אבל התם – אפשר לאבילה בלא הגבהה, דאי בעי – גזין ואביל. ותכי מפליג התם בין הדוא לזא דאמר רבי אבין גבי שבת: זרק חץ מתחילת ארבע לסוף ארבע, וקרע שיראים בהילכתו – פטור, דעקירה צורך הנחה היא, משום דזורק חץ – אי בעי לאהדורי לא מצי מהדר, הבא – מצי מהדר. וגבי ניסוך נמי כיון דמצי לדרבי אבין. ורבי ירמיה ורב דחדא סברי כאידך שיניא דהתם, דמחלק בין זורק חץ לגונב חלבו, משום דזורק חץ – אי בעי לאהדורי לא מצי מהדר, הבא – מצי מהדר. וגבי ניסוך נמי כיון דמצי

היינו מדמע — שמערב בהיתר דבר האוסרו. וביון דשמעינן דקנסוהו רבנן — הוא הדין דילפינן מיניה למנסך, ולא אצטריך למתניתיה. אבל השתא דמנסך ממש איצטריך למתניתיה, דלא תימא: קם ליה בדרבה מיניה, ופטור. [וקנסא הוא] — מטמא ומדמע, בנפשו לא הוי עד דניחא ליה! ומשני: באומר "לא תקני לגבויתיך עד שתנוח". והיינו דלא כרבי אבין, דלרבי אבין לא צריך לאוקומי הכי, דעקירה צורך הנחה היא. וכן משמע ב"הגהות ברתא" (שם קיז,א) דקאמר: בראשונה היו אומרים "המטמא "המדמע", המדמע", חזרו ואמרו "אף המנסך". ומפרש: מעיקרא סבור רבי אבין, ולבסוף רבי ירמיה. ועוד יש לומר: דטעמא דשמואל, אף על גב דהגבהה לאו צורך דניסוך הוא – אפילו הכי פסור, כיון דאשעת ניסוך לא מחזיב. דקים ליה בדרבה מיניה – אשעת הגבהה נמי מיפטר, דאמר לו "דרי שלך לפניך", כמו תרומה ונטמאת. דכמו דאם נסכו אחר אומר לו "דרי שלך לפניך" – הכי נמי כי ניסך ליה אידהו, אף על גב דמנסך ליה בידים, כיון דקים ליה בדרבה מיניה, ורב סבר: כיון דבשעת הגבהה לא שייך למימר דקים ליה בדרבה מיניה – יש לחייב מחמת הגבהה אבל מה שיעשה בידים אחרי כן, אף על גב דהחזיא שעתא קים ליה בדרבה מיניה.

משום דקא מפסיד ליה לגמרי – דך סנוא כרבי יוחנן דאמר: היזק שאינו ניכר אינו היזק, דלחזקיה הוה ליה לאצרוכיה לפטורא.

בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך – ב"הגהל ברתא" (שם) כתובה אפכא, וו אחת מסוגיות הפוכות.

שלא יהא כל אחד ואחד בר' – הקשה הרב רבינו אפרים: הא דתנן בפרק "עד כמה" (בכורות כח,ב): דן את הדין, טימא את הטהור – מה שעשה עשוי, וישלם מביתו. ואמאי? והא שונג הוא! ומאן דמוקי לה כרבי מאיר דדאין דינא דגרמי – ניחא, דלקמן קנים רבי מאיר שונג אנוס מודה. אבל למאן דמוקי אפילו כרבנן, ובנגע בהו שרץ – קשה, לרבי יוחנן אמאי חייב? ומיהו, לחזקיה אתי שפיר, דלא שייך למיפטריה כדי שיודיעו. ותירץ: דדחק פשע, דמה היה לו לטמאותה כדי להחזיק דבריו! והוי כמו מזיד דהבא. ואם תאמר: בטיהר את הטמא שעירבו עם פירותיו, לפטור לחזקיה כדי שיודיעו? ויש לומר: דאין רגילות שיחזור מדוראתו אלא על ידי אחרים, הלכך לא יחיישינן. **ותני** עלה מפני תיקון העולם – ברוב ספרים גרסינן במתניתין: הבהנים שפיגלו במקדש, שונגין – פטורין, מזידין – חייבין. ופריך מאחר דמשמע ליה ד"מפני תיקון העולם" דקתני לבסוף, והכי איתא בהתוספא [פרק שלישי]: בראשונה היו אומרים: המטמא והמנסך, חזרו לומר: אף המדמע, בשונג – פטור, מזיד – חייב, מפני תיקון העולם. הכהנים שפגלו במקדש שוגנין – פטורין, מזידין – חייבין, מפני תקון העולם. וקשה: דמרישא דמתניתין משמע דהמנסך דקימני בהו הוה ליה למיפרך! לכך נראה דלא גרסינן במתני' "שוגנין פטורין". וברייתא דהכא – לאו היינו דתוספתא דהתם שהבאתי: ר'מפני תיקון העולם" אדזיקא קאי. ובהאי גוונא משני לקמן (נה,ב) א"חטאת גזולה שלא נודעה לרבים". **העושה** מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת – מ"עובד" דתניא ד"עבד" דרשינן, דעלה עליה זבר פסולה אף על גב דממילא, כיון דניחא להו לבעלים. והוא הדין דכי עביד חבירו בידים וניחא ליה לאותו שעושה, דמיתרבי נמי מ"עובד" מכל מקום.

בדיני אדם נמי לחייבי – ואם תאמר: הרי צורם אחן פרתו של חבירו דפטור, כדאמר בפרק שני דזבחים (כה,ב) ב"הגוזל קמא" (בבא קמא צח,א), ומשום דזוקא שלהו שוורין לאו לגבי מזבח קיימי. ופריך התם, מהך ד"העושה מלאכה" – משמע דזוקא מלאכה דלא מינבר הזיקו! ומשני: דנקט מלאכה לרבותא, דאף על גב דלא מינבר – מיחזיב בדיני שמים. ונראה דהכא דסתם שוורים לאו לגבי מזבח קיימי – לא עביד ליה אלא בהזיק שאינו ניכר.

1 הַיְינוּ מְדַמֵּעַ. - וְאַדְּרַבָּה? קָנָסָא הוּא, וּמְקַנְסָא לָא
2 יָלְפִינַן. וְלִמַאן דְּיָלִיף קָנָסָא מְקָנָסָא, כָּל הֲנֵי לְמָה לִי?
3 צְרִיכָא, דְּאִי תָּנָא מְטַמֵּא, אִי תְּרוּמָה - הֲוָה אָמֵינָא
4 מְשׁוּם דְּקָא מַפְסִיד לֵיהּ לְגַמְרֵי, וְאִי מְטַמֵּא חוֹלִין -
5 מְשׁוּם דְּאָסוּר לִגְרוֹם טוּמְאָה לְחוּלִּין שֶׁבָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל,
6 אֲבָל מְדַמֵּעַ אֵימָא לָא; וְאִי אֲשְׁמְעִינַן מְדַמֵּעַ, מְשׁוּם
7 דְּשָׁכִיחַ, אֲבָל מְטַמֵּא דְּלָא שָׁכִיחַ - אֵימָא לָא; וְאִי
8 אֲשְׁמְעִינַן מְטַמֵּא וּמְדַמֵּעַ, מְשׁוּם דְּלָא קָם לֵיהּ בְּדִרְבָּה
9 מִינַּיהּ, אֲבָל מְנַסֵּךְ דְּקִים לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ - אֵימָא
10 לָא, קָא מַשְׁמַע לַן כְּדַרְבִּי יִרְמְיָה. וְלֶהָא דְּתָנֵי אֲבוּהּ
11 דְּרַבִּי אָבִין: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים הַמְטַמֵּא וְהַמְנַסֵּךְ,
12 חָזְרוּ לוֹמַר אַף הַמְדַמֵּעַ, כָּל הֲנֵי לְמָה לִי? - צְרִיכָא,
13 דְּאִי אֲשְׁמְעִינַן מְטַמֵּא, מְשׁוּם דְּלָא קִים לֵיהּ בְּדִרְבָּה
14 מִינַּיהּ, אֲבָל מְנַסֵּךְ דְּקִים לֵיהּ בְּדִרְבָּה מִינַּיהּ - אֵימָא
15 לָא; וְאִי אֲשְׁמְעִינַן מְנַסֵּךְ, מְשׁוּם דְּקָא מַפְסִיד לֵיהּ
16 לְגַמְרֵי, אֲבָל מְטַמֵּא דְּלָא מַפְסִיד לֵיהּ לְגַמְרֵי - אֵימָא
17 לָא; וְאִי אֲשְׁמְעִינַן הָנֵי תַּרְתֵּי, מְשׁוּם דְּהֶפְסֵד מְרוּבֶּה,
18 אֲבָל מְדַמֵּעַ דְּהֶפְסֵד מוּעָט - אֵימָא לָא, צְרִיכָא. אָמַר
19 חִזְקִיָּה: דִּבֵּר תּוֹרָה אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד - חַיֵּיב;
20 מַאי טַעְמָא? הֵיזֵק שְׁאִינוֹ נִיכָּר הֵיזֵק, וּמַה טַּעַם
21 אָמְרוּ בְּשׁוֹגֵג פָּטוּר? כְּדֵי שֶׁיּוֹדִיעוּ. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ
22 בְּמֵזִיד נָמֵי: הַשְׁתָּא לְאוֹזוּקֵי קָא מְכַוְּוִין, אוֹדִיעֵי לָא
23 מוֹדַע לֵיהּ? וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: דִּבֵּר תּוֹרָה אֶחָד שׁוֹגֵג
24 וְאֶחָד מֵזִיד - פָּטוּר; מַאי טַעְמָא? הֵיזֵק שְׁאִינוֹ נִיכָּר
25 לָא שְׁמֵיהּ הֵיזֵק, וּמַה טַּעַם אָמְרוּ בְּמֵזִיד חַיָּיב? שֶׁלֹּא
26 יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא מְהֵרוּתָן שֶׁל חֲבֵירוֹ,
27 וְאוֹמֵר פָּטוּר אֲנִי. תָּנַן: הַכֹּהֲנִים שֶׁפִּגְּלוּ בְּמִקְדָּשׁ מְזִידִים
28 - חַיָּיבִין, וְתָנֵי עֲלָהּ: מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם; וְאִי אָמַרְתְּ
29 הֵיזֵק שְׁאִינוֹ נִיכָּר שְׁמֵיהּ הֵיזֵק, הַאי שׁוֹגֵג פָּטוּרִין מִפְּנֵי
30 תִּיקּוּן הָעוֹלָם מִיבָּעֵי לֵיהּ! - הָכִי נָמֵי קָאָמַר: מְזִידִין
31 - חַיָּיבִין; הָא שׁוֹגְגִין - פְּטוּרִין, מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם.
32 מָתִיב רַבִּי אֶלְעָזָר: הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי חַטָּאת וּבְפָרָה
33 חַטָּאת - פָּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם; וְאִי
34 אָמַרְתְּ הֵיזֵק שְׁאִינוֹ נִיכָּר שְׁמֵיהּ הֵיזֵק, בְּדִינֵי אָדָם נָמֵי
35 לְחַיֵּיב! הוּא מוֹתִיב לָהּ, וְהוּא מְפָרֵק לָהּ: פָּרָה -
36 שֶׁהִכְנִיסָהּ לִרְבָקָה עַל מְנָת שֶׁתִּינֵק וְתָרוּשׁ, מֵי חַטָּאת
37 - שֶׁשָּׁקַל בָּהֶן מִשְׁקָלוֹת. - וְהָאָמַר רָבָא: מֵי חַטָּאת

הא דאסח דעתיה – ר"מלאכה" דנקט – משום פרה. אי נמי: אף על פי שפשע להסיח דעתו מקצתם – אומר לו "הרי שלך לפניך", הואיל ועדיין הם בעין, ולא קנאם בשינוי! ויש לומר: דכיון דהזיק הם בעין, ואין כאן שינוי אם כן חשיב כי כאילו הוא ניכר, ואם כן אין לך שינוי גדול מזה, וקנאם הגולן בשינוי, וצריך לשלם בממון מעליא, ושמין כעין שגול, ולא מצי אמר ליה "הרי שלך לפניך". ואם תאמר: ב"הגוזל קמא" (בבא קמא צח,ב) דבעי לאוקמי דף משנה ד"גזל מטבע ונפסל" כרבי יעקב, דאמר: החזירו שומר אחר שנגמר דינו – מוחזר. ודחי רבה: דכולי עלמא אמרינן באיסורי הנאה "הרי שלך לפניך", דאם כן לפלגו בחמץ בפסח. אלא הכא – ב"גומרין דינו של שור שלא בפניו" קמיפלגי, דרבנן סברי: אין גומרין דינו של שור אלא בפניו, דאמור ליה: אי אייתיתינא ניהלי – הוה מערקינא ליה לאגמא, השתא אתפסתיה לתוראי ביד מאן דלא מצינא לאישתעויי דינא בהדייהו. משמע דחשיב משום דאתפסיה בידים. וכן פירש בקונטרס בסוף פרק "ארבעה ונחמשה" (שם מה,א), והשתא, אי חשיב ליה הזיק שאינו ניכר – אפילו אתפסיה בידים פטור, כדמוכח הכא. ואי חשיב הזיק ניכר – אפילו תפסוהו בית דין מאליהן, ולא אתפסיה בידים – למה יפטר? וכי לא היה לו לשומרו שלא יבא לידי כך? ועוד: אם בשתפסוהו מאליהן פטור – גם כי מתפסיו בידים היה פטור, דסוף סוף מאפילו לא היה מתפסיו – היו תופסים אותו מאליהם, ולא הפסידו הבעלים כלום בתפיסתו! ונראה ד"אתפסתיה לתוראי" – אפילו לא אתפסיה בידים, אלא בלומר: אתפסתיך גרמה להתפיס, שלא שמרתו מתפיסת בית דין. ולרבנן, ביון דאין גומרין דינו של שור אלא בפניו – מה שנופל ביד בית דין חשיב הזיק ניכר, לפי שהזיק ניכר זה בא בפשיעת שומר – חייב, ואינו יכול לומר "הרי שלך לפניך". אבל לרבי יעקב – לא חשיב מה שנופל ליד בית דין הזיק ניכר, ביון דאין נפסל על ידי שנפל בידיהם, דאפילו לא נפל בידם – היו גומרין דינו שלא בפניו, וכיון דחשיב הזיק שאינו ניכר – יכול לומר לו: הרי שלך לפניך, כמו בחמץ שעבר עליו הפסח.

תיובתא – אף על גב דמיתי אחרי כן תנאי, קאמר "תיובתא", משום דכן הלכה כמותו.

דלא שמיה חזיק. **המבשל** בשבת בשוגג יאכל – פירוש: אפילו הוא עצמו, ואפילו בו ביום. דמדהכא מוכיח דלא קניס שוגג אטו מזיד. וכן משמע ברישא ד"בירה" (שבת לח,א) גבי בעו מיניה מרבי חייא בר אבא: שכח קדרה על גבי כירה בשבת ובישלה במזיד – לא יאכל, פירוש: בו ביום, בין הוא בין אחרים. ובמרגלי שבת – שרי אפילו לדידיה. וכן נמי שוגג דרבי יהודה, דהא מתניתין בפרק קמא דחולין היא (ד,א) דתנן: השוחט בשבת ובין הכפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו – שחיטתו בשירה. ומוקי לה כרבי יהודה. ופריק: ונוקמה במזיד וכרבי מאיר בו', וקתני שבת דומיא דיום הכפורים, דאסור בו ביום בין לו בין לאחרים, ותני נמי: ושחיטתו בשורה – לא שנא לו לא שנא לאחרים, כדאמרינן התם על רבי יוחנן הסנדלר. ולמזיד קאמר רבי יהודה: לא יאכל עולמית – היינו הוא, אבל אחרים – יאכלו במרגלי שבת, דאי "בין הוא בין אחרים" קאמר, כרבי יוחנן הסנדלר – אם כן ב"מרובה" (בבא קמא עא,א) ובפרק "אלו נערות" (כתובות לד,א) דפשרי רבנן טבח בשבת מתשלומי ארבעה וחמשה, ומפרש דסברי לה כרבי יוחנן הסנדלר, דאמור: מעשה בשוק אסורין, והוא שחיטה אחינה ראויה – אמאי מוקי לה כרבי יוחנן הסנדלר טפי מרבי יהודה? דלדידיה נמי מעשה שבת אסורים! ועוד: דבעי מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר, ולא בעי מאי טעמא דרבי יהודה. בללא דמילתא: מזיד דרבי מאיר – שוגג דרבי יהודה, מזיד דרבי יהודה – שוגג דרבי יוחנן הסנדלר. **בדאוריתא** קניס – ואם תאמר: והא מתניתין רבי יהודה היא, ותנן: כהנים שפגלו במקדש שוגגין פטורין! ויש לומר: דאי קנסינן להו שוגגין – ממנעו ולא עבדי.

וקמשלם

רש"י

ששקל בהן משקלות — שהיו תלויות בכף מאזנים, והיה יודע משקלם ונתן בשר לשקלו בכף שניה. דלא עבד בהן מעשה בידיו, אלא במחשבה מיפסל. **דרמא ככנגדן** — כדפרישית. ומתניתא דמשמע פסולות — ששקל בגופן, כדרך הטבחים לשקול בשר במים. שיש להם כלי שיש בו שנתות, ונותנים מים בראשונה, ונותנים בשר במים עד שהמים עולים לרושם השני וכוונתו כבר שבמשקל לויטרא או שתי ליטראות המים עולים ומגיעין לאותו הרושם. **מתניתין דאסח דעתיה** — משמירתן, על ידי המשקל ששקל בהם ונפסלו בהיסח הדעת. ד"למשמרת למי נדה" כתיב, שצריכה שימור תמיד, ומיהו, בדיני אדם לא מיחייבי — דגרמא בעלמא הוא. והא דרבא — בדלא אסח. **ונפסל** — שפסלתו מלכות. **נמצאת** — מאליה. **הרי שלך לפניך** — ובלבד שישלם לו אותו עצמו, וקניא בה "והשיב את הגזלה אשר גזל" (ויקרא ה) שדרי לא נשתנה. **ואי שמיה חזיק** — מכדי מיגזל גזלית מדמשכיח, וקם ליה ברשותיה, וכי קמשלם ליה — דבר הזיק משלם ליה, ולא כמה שגזל. **רבי מאיר סבר שמיה חזיק** — הלכך, אף בשוגג חייב. דאתרבי (בבא קמא כו,ב) מ"פצע תחת פצע". **לא שמיה חזיק** — ובמזיד הוא דמחייב, משום קנסא. **רבי מאיר קניס שוגג אטו מזיד** — ואף על גב דמזיד נופיה קנסא הוא. **בשוגג יאכל** — הוא עצמו, ואף בשבת. **בשוגג יאכל** — הוא עצמו. **למוצאי שבת** — לאחר שהתמתין בכדי שיגשו. אבל בשבת — לא, דקניס שוגג אטו מזיד. בדרבי יוחנן הסנדלר גרס יאבל, דרבי יוחנן סבר מעשה שבת אסורין באכילה, דליף לה מקראי בבבא קמא (ע,א) ובכתובות (לד,א), **מטמא ומדמע** — איסורא דרבנן הוא, כיון דלא שמיה חזיק — אין כאן איסורא דאורייתא, ודברי סופרים צריכין חיזוק, הלכך קניס אף השוגג. אבל בישול בשבת — איסורא דאורייתא הוא, ולא שכיח דעברי עלה, הלכך לא קניס. **משום חומרא דעבודה זרה** — להרחיקו מן האיסור — קניס, ועבד ליה חיזוק. **ורבי יהודה** — באיסור דאורייתא, משום דעבד איסור חמור — קניס, להרחיקו, אבל בדרבנן, דקיל — לא קניס את השוגג. **משום חומרא דעבודה זרה בדידי מינה** — ולא צריך למיקנסיה. **ורבי** — דאורייתא אדאורייתא. הכא תני בשבת דאוריית' דלא קניס, וגבי שביעית קתני: בין בשוגג בין במזיד — ר"יעקר. והוא הדין נמי דלרבי יהודה קשיא, אלא משום דתנא קמא רבי מאיר הוא, נקט ליה. ומסקנא אליבא דתרוייהו מתרצינן לה. **מוניו ישראל לשביעית** — ישראל מונין שנות שנויעותיהן לשביעית, לפי שצריכין למנות שנות השנויעה לערלה ולרבעי, בשיורא מאיסור ערלה ומחללין אותו ברביעית — הרואה מונה השנים למפרע, יוידע שנטעה בשביעית, ואתי למשרי נטיעה בשביעית. ואין

ואין

אֶלָּא הָתָם דְּקָתָנֵי מַעֲמָא: אֲמַר רַבִּי מֵאִיר, מִפְּנֵי מָה אֲנִי אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג - יְקַיֵּים, בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר, וּבִשְׁבִיעִית בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר? מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹנִין לַשְּׁבִיעִית,

וְעַקֹּר, וּבִשְׁבִיעִית בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר? מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹנִין לַשְּׁבִיעִית, **וְהָאֲמַר** רַבִּי מֵאִיר, מִפְּנֵי מָה אֲנִי אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגֵג - יְקַיֵּים, בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר, וּבִשְׁבִיעִית בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר? מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹנִין לַשְּׁבִיעִית, וְלֹא תִּסְתַּיְּרָא מִינַּהּ דְּרַבִּי מֵאִיר לָא קָנֵיס, כִּי קָנֵיס - בְּדִרְבָּנָן, בְּדְאוֹרַיְיתָא לָא קָנֵיס. - וְהָא מְנַסֵּף דְּאוֹרַיְיתָא הוּא, וְקָא קָנֵיס! - מִשּׁוּם חוּמְרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה קָנֵס לֵיהּ. דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא קָנֵיס, כִּי לָא קָנֵיס - בְּדִרְבָּנָן, בְּדְאוֹרַיְיתָא - קָנֵיס. - וְהָא מְנַסֵּף דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא קָנֵיס! - מִשּׁוּם חוּמְרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה מִיבְּדַל בְּדִילֵי מִינַּיהּ. וְרַבִּי דְּרַבִּי מֵאִיר אַדְּרַבִּי מֵאִיר בְּדְאוֹרַיְיתָא; דְּתַנְיָא: הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - יְקַיֵּים, בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר, וּבִשְׁבִיעִית, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יְקַיֵּים, בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר, וּבִשְׁבִיעִית, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - יַעֲקֹר! - וּלְמַעֲמִיךְ, תַּקְשֶׁה לְךָ הִיא גּוּפָהּ, מִכְּדֵי הָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא קָנֵיס! - וְהָא דְּאוֹרַיְיתָא, מַאי שְׁנָא שַׁבָּת וּמַאי שְׁנָא שְׁבִיעִית?

[דף י"ז ע"א]

לְעֻזָּר בְּעֵי: סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ חַבְרִי. וְאָמַר: "תְּרוּמַת חַבְרִי הַוָּה בְתוֹכוֹ". מָקוֹם שֶׁנָּפְלָה אוֹתָהּ סְאָה שָׁם נִסְתַּיְּימָה תְּרוּמָה שֶׁל חַבְרִי?

אָמַר: "תְּרוּמַת חַבְרִי הַוָּה בְּצָפוֹנוֹ" – מֵחֲצָיוֹ וְלַצָּפוֹן מְדַמֵּעַ; דִּבְרֵי רַבִּי. וְנָסַב פַּלְגָּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין כִּי חַד מִן אַרְבָּעָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל תְּרוּמָתוֹ מִצְּפוֹן צְפוֹנוֹ, חַד מִן תּוֹמַנְיָיא.

תְּרוּמַת שְׁנֵי כְּרֵיִים כְּאַחַת מַהוּ? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: קָדְשׁוּ מְדוּמָּעִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: לֹא קָדְשׁוּ מְדוּמָּעִין.

אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא בְּרַבִּי שַׁמַּאי: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי סְאִין וּפְרִי אֶחָד, וְאָמַר: "אֶחָד מִן הַסְּאוֹת הַלָּלוּ עֲשׂוּיָה תְּרוּמָה עַל הַפְּרִי הַזֶּה – קְדָשָׁם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה הוּא.

הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כְּרֵיִים וּסְאָה אַחַת, וְאָמַר: "חֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה עַל אֶחָד מִן הַכְּרֵיִים הַלָּלוּ" – נִיתְקַן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ.

רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: מִן מַה שֶּׁעוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, אַתָּה יוֹדֵעַ מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: לוֹקֶה. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מְתִיבִין קוּמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מַה? עוֹבֵר לוֹקֶה אוֹ אֵינוֹ לוֹקֶה? וְשָׁתִיק. אָתָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֵינוֹ לוֹקֶה.

מַה מְקַיֵּים רַבִּי יוֹחָנָן **מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר**? פְּתַר לָהּ בְּבִיעוּר. אִימַת הוּא עוֹבֵר? רַבִּי חִייָא בַּר בָּא אָמַר: מִתְּחִילָּה. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר: בַּסּוֹף. מַה נָפֵיק מִבֵּינֵיהֶן? לְסִירוּף הַכְּרֵי נָפַק מִבֵּינֵיהֶן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי חִייָה בַּר וָוא – עוֹבֵר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק – אֵינוֹ עוֹבֵר.

[דף י"ז ע"ב] רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בְּעֵי: מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ בְּשִׁיבֳּלִין עוֹבֵר? אוֹ אֵינוֹ עוֹבֵר אֶלָּא עַל סֵדֶר?

תָּנֵיי קוֹמֵי דְּרַבִּי אֲבוּהוּ: תְּרוּמָה – אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת אֶת הַבִּיכּוּרִים. אָמַר לוֹן: דְּאַבָּא פְּנִימוֹן הִיא. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: הַיְדָא דְּאַבָּא פְּנִימוֹן? אָמַר לֵיהּ רַבִּי מָנָא: שָׁמְעִית אַבָּא תָּנֵי: בִּיכּוּרִים בִּימִינוֹ וּתְרוּמָה בִּשְׂמֹאלוֹ. אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: עוֹבֵר. אִית תַּנָּיֵי תָּנֵי: אֵינוֹ עוֹבֵר. מַאן דָּמַר עוֹבֵר – רַבָּנָן. מַאן דָּמַר אֵינוֹ עוֹבֵר – אַבָּא פְּנִימוֹן.

הֲלָכָה ד' מתני' הַמּוּתְכֵּין לוֹמַר "תְּרוּמָה" וְאָמַר "מַעֲשֵׂר". "מַעֲשֵׂר" וְאָמַר "תְּרוּמָה". "עוֹלָה" וְאָמַר "שְׁלָמִים". "שְׁלָמִים" וְאָמַר "עוֹלָה". "שֶׁאֵינִי נִכְנָם לְבֵית זֶה" וְאָמַר "לָזֶה". "שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה" וְאָמַר "לָזֶה" – לֹא אָמַר כְּלוּם עַד שֶׁיּוֹצִיא פִּיו וְלִבּוֹ שָׁווין.

גמרא תַּמָּן תְּנִינַן: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הֶקְדֵּשׁ טָעוּת – הֶקְדֵּשׁ. וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: בָּא לוֹמַר חוּלִּין וְאָמַר עוֹלָה – קָדְשָׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּמִתְכַּוֵּין לְהֶקְדֵּשׁ אֲנַן קַיְימִין, אֶלָּא שֶׁטָּעָה מֵהֲמַת דָּבָר אַחֵר. וְהָדָא מַתְנִיתָא מַה הִיא? עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה – בְּמַהֲלוֹקֶת. וְעַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי – דִּבְרֵי הַכֹּל.

תָּנֵי: **בִּשְׂפָתַיִם** (ויקרא ה, ד) – וְלֹא בַלֵּב. יָכוֹל שֶׁאֲנִי מוֹצִיא אֶת הַגּוֹמֵר בַּלֵּב? תַּלְמוּד לוֹמַר: **לְבַטֵּא**.

וּשְׁמוּאֵל אָמַר: הַגּוֹמֵר בְּלִבּוֹ – אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו. וְהָתָנֵי: **כֹּל נֹדֵיב לֵב** – זֶה הַגּוֹמֵר בַּלֵּב. אַתָּה אוֹמֵר זֶה הַגּוֹמֵר בַּלֵּב, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא הַמּוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: **מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר** – הֲרֵי מוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו אָמוּר. הָא מַה אֲנִי מְקַיֵּים **כֹּל נֹדֵיב לֵב**? זֶה הַגּוֹמֵר בַּלֵּב! מַה דְּאָמַר שְׁמוּאֵל – לְקָרְבָּן.

הֲלָכָה ה' מתני' הַנָּבְרִי וְהַכּוּתִי – תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה, וּמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן מַעֲשֵׂר. וְהֶקְדֵּשֵׁיהֶן הֶקְדֵּשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין לַנָּבְרִי כֶּרֶם רְבָעִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. תְּרוּמַת הַנָּבְרִי – מְדַמַּעַת וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

[דף י"ח ע"א]

גמרא הוֹצִיא לָהֶן תְּרוּמָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ – נוֹהֲגִין בָּהּ בְּטָבֶל וּבִתְרוּמָה גְּדוֹלָה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה וַדַּאי.

הוֹצִיא לָהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ – נוֹהֲגִין בּוֹ בְּטָבֶל וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן בִּלְבַד.

הוֹצִיא לָהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, נוֹהֲגִין בּוֹ בְּטָבֶל וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן, רַבִּי חָשַׁשׁ שָׁמָּא הִפְרִישׁ מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חָשַׁשׁ שָׁמָּא הִקְדִּים.

תְּרוּמַת הַנָּבְרִי – מְדַמַּעַת וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: אֲמָרָהּ קוּמֵי רַבִּי אַבּוּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַה פְּלִיגִין? בִּתְרוּמַת גּוֹרָנוֹ. אֲבָל גּוֹי שֶׁלָּקַח מִפֵּירוֹת יִשְׂרָאֵל – אַף רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הִיא הַמַּהֲלוֹקֶת.

וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, פּוֹטֵר טְבָלוֹ דְּבַר תּוֹרָה, וְאַתְּ אָמַר הָכֵן? וְכִי קָדָשִׁים אֵינָהּ תּוֹרָה? וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר! וְתָנֵינַן תַּמָּן: קָדְשֵׁי גּוֹיִם – אֵין חַיָּיבִים עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, הַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ – פָּטוּר; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. הֲווֹן בָּעֵי מֵימַר: מַה פְּלִיגִין? בְּחוֹמֶשׁ. הָא בִּדְימוֹעַ – לָא. אַשְׁכַּח תָּנֵי: הִיא הָדָא, הִיא הָדָא.

הַדָּרָן עָלָךְ הַתּוֹרֵם קִישׁוּת

פֶּרֶק רְבִיעִי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ הַמַּפְרִישׁ מִקְצַת תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת – מוֹצִיא מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה עָלָיו. אֲבָל לֹא לְמָקוֹם אַחֵר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף מוֹצִיא הוּא לְמָקוֹם אַחֵר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת.

גמרא הַמַּפְרִישׁ מִקְצַת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת. מַתְנִיתָא – כְּשֶׁהִפְרִישׁ, וְדַעְתּוֹ לְהַפְרִישׁ. רַבִּי שְׁמוּאֵל **[דף י״ח ע״ב]** בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מַתְנִיתָא – בְּסָתָם. אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יוּדָן, מַה? וּפְלִיג? אָמַר לֵיהּ: סְתָמָא כְּשֶׁהִפְרִישׁ וְדַעְתּוֹ לְהַפְרִישׁ.

מַה בֵּין מוֹצִיא מִמֶּנּוּ עָלָיו, לְמוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר? בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ עָלָיו – כָּל הַטֶּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ. וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר – מִזֶּה וּמִזֶּה עָלָה בְּיָדוֹ.

וְקַשְׁיָא, נָטַל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עָלָיו – כָּל הַטֶּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ. וְנִמְלַךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עַל מָקוֹם אַחֵר – מִזֶּה וּמִזֶּה עָלָה בְּיָדוֹ? נָטַל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עַל מָקוֹם אַחֵר – מִזֶּה וּמִזֶּה עָלָה בְּיָדוֹ. וְנִמְלַךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עָלָיו – כָּל הַטֶּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ?

פִּיחֵת – כָּל הַטֶּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ. הוֹסִיף – מִזֶּה וּמִזֶּה עָלָה בְּיָדוֹ? אַף בְּטוֹעֶה כֵּן. הָיָה סָבוּר שֶׁהוּא חַיָּיב שְׁתֵּי כְאִין, וְאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

רַבִּי אֵימִי בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ: אוֹתָהּ הַפְּאָה שֶׁהוּא מוֹסִיף – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה עַל מָקוֹם אַחֵר. וְהָתַנֵּינַן: אֲבָל לֹא עַל מָקוֹם אַחֵר! תִּיפְתֵּר, בְּמַרְבֶּה בִּתְרוּמָה. נִיחָא בְּמַרְבֶּה בִּתְרוּמָה. וּבְמַעֲשְׂרוֹת! לֹא תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מַעֲשְׂרוֹת?

[דף י״ט ע״א]

אֶלָּא טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, מִכְּיוָן דּוּ אָמַר: כָּל הַטֶּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ, מַה בֵּין מוֹצִיא מִמֶּנּוּ עָלָיו, מַה בֵּין מוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר!

מַיי כְּדוֹן? כְּשֶׁנִּתְקַן רוּבּוֹ שֶׁל בְּרִי.

לֹא נִתְקַן רוּבּוֹ שֶׁל בְּרִי – פְּלוּגְתָּא דְּחִזְקִיָּה וְרַבִּי יוֹחָנָן. דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ בְּשֵׁם חִזְקִיָּה: טֶבֶל – בָּטֵל בְּרוֹב. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵין הַטֶּבֶל בָּטֵל בְּרוֹב. מִכְּיוָן שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לְהַפְרִישׁ – נִסְתַּיְּימָה כָּל חִיטָּה וְחִיטָּה בִּמְקוֹמָהּ.

וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר כְּהָדָא דְּתָנֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. דְּתָנֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אֵינוֹ מוֹצִיא לֹא עָלָיו וְלֹא עַל מָקוֹם אַחֵר. עַד כְּדוֹן לֹא נִתְקַן רוּבָּהּ שֶׁל בְּרִי. נִתְקַן רוּבָּהּ שֶׁל בְּרִי וְיֵיבָא כְּהָדָא הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי בָּרִיּוֹת, אַחַת הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ מִקְצַת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת, וְאַחַת הִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ מִקְצַת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת, מַהוּ שֶׁיִּתְרוֹם מִזֶּה עַל זֶה? תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי חִייָא רוֹבָא שְׁאָלוּן לְרַבִּי חִייָא רוֹבָא, אָמַר לוֹן:

הַכְּסִיל חוֹבֵק אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיא רַבָּה: אֵין תּוֹרְמִין וְלֹא מְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה.

הֲלָכָה ב' מתני' מִי שֶׁהָיוּ פֵּירוֹתָיו פְּזוּרִין בַּמְּגוּרָה, וְנָתַן סְאָה לְבֶן לֵוִי וּסְאָה לְעָנִי – מַפְרִישׁ עַד שְׁמוֹנַת סָאִין וְאוֹכְלָן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מַפְרִישׁ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן.

גמרא רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּפוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת.

[דף י"ט ע"ב]

פְּשִׁיטָא הָדָא מִילְּתָא: נִשְׂרְפוּ הַפֵּירוֹת – הַתְּרוּמָה בְּטֵילָה. נִשְׂרְפָה הַתְּרוּמָה, לְכְשֶׁיֹּאכְלוּ הַפֵּירוֹת – קָדְשָׁה הַתְּרוּמָה לְמַפְרֵעַ.

הֲלָכָה ג' מתני' שִׁיעוּר תְּרוּמָה: עַיִן יָפָה – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים.

וְהַבֵּינוֹנִית – אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. וְהָרָעָה – אֶחָד מִשִּׁשִּׁים.

תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים – תְּרוּמָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ [לְהוֹסִיף] לְתָרוֹם. חָזַר וְהוֹסִיף – חַיָּיב בַּמַּעֲשְׂרוֹת. עָלָה בְיָדוֹ מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד – תְּרוּמָה, וַיַּחֲזוֹר וְיִתְרוֹם כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמוּד, בַּמִּידָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּנָיָן. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: אַף שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָּף.

גמרא כְּתִיב (יחזקאל מה יג): **שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתָם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים.** יָכוֹל תּוֹרֵם חִיטִּים אחד מִשִּׁשִּׁים וּשְׂעוֹרִים אֶחָד מִשְּׁלֹשִׁים? תַּלְמוּד לוֹמַר (שם מד, ל): **וְכָל תְּרוּמַת.** שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַתְּרוּמוֹת שָׁווֹת.

שְׁמוּאֵל אָמַר: תֵּן שִׁשִּׁית עַל שִׁשִּׁיתָם, וְנִמְצָא תּוֹרֵם אֶחָד מֵאַרְבָּעִים.

בֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים. אָמַר רַבִּי לֵוִי: כְּתִיב (במדבר לא ל): **וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אָחוּז מִן הַחֲמִשִּׁים.** כָּל שֶׁאַתָּה אוֹחֵז מִמָּקוֹם אַחֵר – הֲרֵי הוּא כָּזֶה. מַה זֶּה – אֶחָד מִן הַחֲמִשִּׁים, אַף מַה שֶּׁאַתָּה אוֹחֵז מִמָּקוֹם אַחֵר – הֲרֵי הוּא כָּזֶה.

וְהָרָעָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים. דִּכְתִיב: **שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים.**

[דף כ' ע"א]

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִשְּׁלֹשִׁים. וְשִׁשִּׁיתָם הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים. בֵּינוֹנִית מֵאַרְבָּעִים, מִן הָדָא דְּשְׁמוּאֵל.

וְהָרָעָה מֵחֲמִשִּׁים. מִן הָדָא דְּרַבִּי לֵוִי. דְּאָמַר רַבִּי לֵוִי בַּר חִינָא: כָּל הַמּוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּתִקְנָן – אֵינוֹ מַפְסִיד כְּלוּם. מַה טַּעְמָא? **וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר יִהְיֶה הָאֵיפָה מִן הַחֹמֶר יִהְיֶה מַתְּבֻּנְתּוֹ.**

לָא צוֹרְכָה דְּלָא, כְּמָה דְּנַן אָמְרִין: תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מֵהַחֲמִשִּׁים [מִשִּׁשִּׁים] – תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לְתָרוֹם, בֵּן בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מֵהַחֲמִשִּׁים – תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לְתָרוֹם.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַּר אִיסִי: לֹא תָנֵי בַּר קַפָּרָא, אֶלָּא תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ מֵהַחֲמִשִּׁים וְעַד שִׁשִּׁים – תְּרוּמָה וְאֵין צָרִיךְ לְתָרוֹם.

רַבִּי אִיסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּמִתְכַּוֵּין לִפְטוֹר אֶת כְּרִיוֹ. אֲבָל אִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּין לִפְטוֹר אֶת כְּרִיוֹ – אֲפִילּוּ אֶחָד עַל אֶחָד.

כַּהֲנָא אָמַר: כְּמוֹת שֶׁהוּא לָמוּד. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ אֶחָד עַל אֶחָד. וְהָתַנִּינַן: כְּמוֹת שֶׁהוּא לָמוּד! שֶׁלֹּא לִפְחוֹת.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: כְּמוֹת שֶׁהוּא לָמוּד – בַּמִּדָּה. אִם נִתְכַּוֵּין לְהוֹסִיף – אֲפִילּוּ בַּמִּדָּה.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: תּוֹסֶפֶת תְּרוּמָה מַה הִיא? אָמַר לֵיהּ: מִשּׁוּם

[דף כ' ע"ב]

יָחִיד אֲנִי שׁוֹנֶה אוֹתָהּ! מַה? לְחַיֵּיב אוֹ לְפָטוּר? אֵין תֵּימַר לְחַיֵּיב – נִיתָּא. אֵין תֵּימַר לְפָטוּר, מַה אִין רַבִּי יְהוּדָה דְּאִית לֵיהּ שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף פָּטוּר, רַבָּנָן דְּלֵית לְהוֹן שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף – לֹא כָּל שֶׁכֵּן!

אֲתָא רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי אִיסִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: תּוֹסֶפֶת תְּרוּמָה – חַיֶּיבֶת בַּמַּעַשְׂרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הַמִּשְׁנָה אָמְרָה כֵּן!

אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי אִיסִי: הַיְיתָא מַתְנִיתִין? וְלֹא אֲגֵיבֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: וְדִלְמָא הָדָא דְּתָנִינַן: תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד – תְּרוּמָה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְתָרוֹם, וְלֹא תָנֵי עָלָהּ: חָזַר וְהוֹסִיף – חַיָּיב בְּמַעַשְׂרוֹת.

עַד כַּמָּה אָדָם פּוֹטֵר טְבָלוֹ דִּבַּר תּוֹרָה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֶחָד לְמֵאָה, כִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן [יוֹנָתָן]: מִן מַאן שְׁמַעְיְתַהּ? אָמַר לֵיהּ: מִפִּילְפּוּל חַבְרַיָּיא.

שְׁמַעְיַת דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרִין: אֲפִילּוּ אֶחָד מֵאֶלֶף.

אָמַר רַבִּי מָנָא: לֵית כָּאן שִׁיעוּרָא! דִּכְתִיב (דברים יח, ד): **רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ** – וַאֲפִילּוּ כָּל שֶׁהוּא.

הֲלָכָה ד'

מתני' הָאוֹמֵר לִשְׁלוּחוֹ: "צֵא וּתְרוֹם"! – תּוֹרֵם כְּדַעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת – תּוֹרֵם כַּבֵּינוֹנִית, אֶחָד מֵהַחֲמִשִּׁים.

פִּחֵת עֲשָׂרָה, אוֹ הוֹסִיף עֲשָׂרָה – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

אִם נִתְכַּוְּוִין לְהוֹסִיף אֲפִילּוּ אֶחָד – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

הַמְּרֻבֶּה בִּתְרוּמָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, כִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. יוֹתֵר מִכָּאן – יַעֲשֶׂנָּה תְרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מֻחֱצָה חוּלִּין וּמֻחֱצָה תְּרוּמָה.

רַבִּי טַרְפוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמְרִים: עַד שֶׁיְּשַׁיֵּיר שָׁם חוּלִּין.

גמרא עַד כְּדוֹן כְּשֶׁאָמַר לוֹ: "צֵא וּתְרוֹם לְדַעְתִּי"! הָיָה יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְלֹא אָמַר לוֹ "צֵא וּתְרוֹם לְדַעְתִּי"?

נִשְׁמְעִינָא מִן הָדָא: אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ, הָא אִם יוֹדֵעַ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ – כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר כַּהֲנָא: הַפּוֹחֶתֶת אֶחָד מֵעֲשָׂרָה – תְּרוּמָה.

[דף כ"א ע"א]

וְהַמּוֹסִיף אֶחָד מֵעֲשָׂרָה – תְּרוּמָה, אֲבָל לֹא לַחוּלִּין, שֶׁאֵין הַפְּחָת וְהַתּוֹסֶפֶת שָׁוִוין.

הֵיאַךְ עֲבִידָא? חֲוֵי יְלִיף תָּרֵים חַד מִן חַמְשִׁין. כַּד הוּא תָּרֵים חַד מִן אַרְבְּעִין – מַפְסִיד לֵיהּ שִׁיתָּא רוּבְעִין. כַּד הוּא תָּרֵים חַד מִן שִׁיתִּין – מִתְנַּר לֵיהּ אַרְבָּעָה רוּבְעִין.

הָכָא אַתְּ מַר: תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְהָכָא אַתְּ מַר: אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה! אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל: כָּאן בְּמִתְכַּוְּוִין לְפָחוֹת, כָּאן בְּמִתְכַּוְּוִין לְהוֹסִיף.

רַבִּי חַנַּיי בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי: תָּנֵינַן תַּמָּן (מעילה פרק ו, א): אָמַר לוֹ: "תֵּן לָהֶן חֲתִיכָה" וְהוּא אוֹמֵר: "טְלוּ שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם". וְהֵן נָטְלוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ – כּוּלָּן מָעֲלוּ. וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין! אָמַר לֵיהּ: תַּמָּן מֵהֲתִיכָה רִאשׁוֹנָה נִסְתַּיְּמָה שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. בְּרַם הָכָא עַל כָּל חִיטָּה וְחִיטָּה נִסְתַּיְּמָה שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת?! מַה נָפִיק מִבֵּינֵיהוֹן? הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי כָּרֵיִם, אֶחָד נִתְקַן לְדַעְתּוֹ, וְאֶחָד נִתְקַן שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אִתְיָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר

[דף כ"א ע"ב] כְּבֵית שַׁמַּאי: כְּמָה דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: קָדְשׁוּ מִדּוֹמְעִין, כֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קָדְשׁוּ מִדּוֹמְעִין.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – נִיחָא, אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שֶׁבּוֹ קָדַשׁ לְשֵׁם תְּרוּמָה, וְהַשְׁאָר, אֶחָד מֵעֲשָׂרָה תְּרוּמָה, וְהַשְׁאָר טֶבֶל טָבוּל לְמַעֲשְׂרוֹת. לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר: יוֹתֵר מִכָּאן – יַעֲשֶׂנָּה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקִיָּה – קַשְׁיָא! אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שֶׁבּוֹ קוֹדֵשׁ לְשֵׁם תְּרוּמָה, וְהַשְּׁאָר, אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שֶׁבּוֹ תְּרוּמָה, וְהַשְּׁאָר טֶבֶל טָבוּל לַכֹּל, וְתָנֵינַן: יוֹתֵר מִכָּאן – יַעֲשֶׂנָּה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר. וְיַעֲשֶׂנָּה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר! סָבַר חִזְקִיָּה כְּהָדָא דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא. דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא: יוֹתֵר מִכָּאן – יַעֲשֶׂנָּה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר.

מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? **רֵאשִׁית דְּגָנְךָ** (דברים יח, ד). דַּיּוֹ לְרֵאשִׁית שֶׁיִּהֵא כְּדָגָן.

מִנַּיִן שֶׁלֹּא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם עַד שֶׁיְּשַׁיֵּיר מִקְצַת? תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר טו, כא): **מֵרֵאשִׁית** – וְלֹא כָּל רֵאשִׁית.

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ בְּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים מְשַׁעֲרִין אֶת הַפַּלְבָּלָה. בַּבִּיכּוּרוֹת, וּבַפֵּיאוֹת, וּבְאֶמְצַע הַקַּיִץ.

הַמּוֹנֶה – מְשׁוּבָּח. וְהַמּוֹדֵד – מְשׁוּבָּח הֵימֶנּוּ. וְהַשּׁוֹקֵל – מְשׁוּבָּח מִשְּׁלָשְׁתָּן.

גמרא מִמִּי הוּא מְשׁוּבָּח? אָמַר רַבִּי חוּנָה: מְשׁוּבָּח מִן הַתּוֹרֵם מִן הָאוֹמֶד.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִלְּל: מַתְנִיתָא אָמְרָה בֵּן! וְהַשּׁוֹקֵל – מְשׁוּבָּח מִשְּׁלָשְׁתָּן.

[דף כ"ב ע"א]

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: תִּיפְתַּר בְּשִׁלְשָׁתָן, וְלֵית אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

הֲלָכָה ו׳ מתני׳ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּמָה – עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בְּמֵאָה וְעוֹד. "וְעוֹד" זֶה – אֵין לוֹ שִׁיעוּר. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן מְשַׁלֶּם אוֹמֵר: "וְעוֹד" – קַב לְמֵאָה סְאָה, שְׁתּוּת לַמְּדוּמָּע.

גמרא מִנַּיִן שֶׁאֵין עוֹלִין? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: כְּתִיב מִכָּל חֶלְבּוֹ אֶת מְקֻדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ. דָּבָר שֶׁאַתְּ מֵרִים מִמֶּנּוּ, אִם יִפּוֹל לְתוֹכוֹ – מְקֻדָּשׁוֹ. וְכַמָּה הוּא? אֶחָד מִמֵּאָה.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מוֹסִיף סְאָה וּמַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מוֹסִיף כָּל שֶׁהוּא וּמַעֲלֶה. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן מְשׁוּלָּם אוֹמֵר: "וְעוֹד" – קַב לְמֵאָה סְאָה, שְׁתּוּת – לַמְּדוּמָּע. וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו.

הֲלָכָה ז׳

מתני׳ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: תְּאֵינִים שְׁחוֹרוֹת – מַעֲלוֹת אֶת הַלְּבָנוֹת. וְהַלְּבָנוֹת – מַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁחוֹרוֹת.

עִיגּוּלֵי דְּבֵילָה הַגְּדוֹלִים – מַעֲלִין אֶת הַקְּטַנִּים, וְהַקְּטַנִּים – מַעֲלִין אֶת הַגְּדוֹלִים.

הָעִגּוּלִין – מַעֲלִין אֶת הַמַּלְבְּנִים, וְהַמַּלְבְּנִים – מַעֲלִין אֶת הָעִיגּוּלִין. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר.

וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בְּיָדוּעַ מַה נָּפְלָה – אֵין מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ. וּכְשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ מַה נָּפְלָה – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

כֵּיצַד? חֲמִשִּׁים תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת וַחֲמִשִּׁים לְבָנוֹת, נָפְלָה שְׁחוֹרָה – שְׁחוֹרוֹת אֲסוּרוֹת וּלְבָנוֹת מוּתָּרוֹת. נָפְלָה לְבָנָה – לְבָנוֹת אֲסוּרוֹת וּשְׁחוֹרוֹת מוּתָּרוֹת. וּכְשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ מַה נָּפְלָה – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ. וּבְזוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מַחְמִיר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֵיקֵל.

וְכֵן רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מֵיקֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַחְמִיר, בְּדוֹרֵם לִיטְרָא קְצִיעוֹת עַל פִּי הַפַּד וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה הִיא. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן פְּרוּדוֹת, וְהַתַּחְתּוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא תַעֲלֶה עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם מֵאָה כַּד.

גמרא רַבִּי אִיסִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: טַעְמָא דְּרַבִּי אֶלִיעֶזֶר, תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הַלְּבָנוֹת – אוֹכֵל אֶת הַלְּבָנוֹת. וְהַלְּבָנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁחוֹרוֹת?!

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: בָּךְ הָיָה רַבִּי לְעָזָר מֵשִׁיב אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְהַלְּבָנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁחוֹרוֹת?!

מִילְּתָהּ אָמַר: בְּיָדוּעַ מַה נָּפְלָה – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

כַּהֲנָא אָמַר: אֵין מַעֲלוֹת.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּכַהֲנָא, מַה בֵּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרַבִּי עֲקִיבָא? בְּשֶׁיָּדַע וְשָׁכַח,

[דף כ"ב ע"ב]

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – מַעֲלָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא – אֵינוֹ מַעֲלָה.

שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁנָּפְלָה שְׁחוֹרָה אַחַת לְתוֹךְ שְׁתַּיִם לְבָנוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּבָּטֵל בְּרוֹב.

רַבִּי זְעִירָא בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: לָא מִסְתַּבְּרָא בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ. שֶׁאִם תְּאַבֵּד אַחַת מֵהֶן – יִהְיוּ שָׁם שְׁתַּיִם! אָמַר לֵיהּ: וְאוֹף אֲנָא סָבַר כֵּן.

בַּר פְּדָיָה אָמַר: טוֹחֲנָן וּמַתִּיר. וְאַף עַל גַּב דְּבַר פְּדָיָה אָמַר: אֵין בְּלִילָה אֶלָּא לְיַיִן וְשֶׁמֶן בִּלְבַד. מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהֵן נִבְלָלוֹת.

מִילַּתְהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגָא! דַּהֲנָא שָׁאַל לִשְׁמוּאֵל: לָא מִסְתַּבְּרָא בְּהָדֵין מְדוֹמָע דְּתָנֵינַן הָכָא – שֶׁרוּבָּהּ תְּרוּמָה. אָמַר לֵיהּ: וַאֲנָא סָבַר כֵּן. אֶלָּא תִּסְלַק לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל – אַתְּ שְׁאֵיל לָהּ.

כַּד סָלֵק, שָׁמַע הָדָא דְּמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וַאֲפִילּוּ מֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע חוּלִּין.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בָּךְ מֵשִׁיב רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן: וְאוֹתָהּ מֵאָה הִיא פּוֹטֶרֶת אֶת הַכֹּל?

אָמַר לֵיהּ: כִּי עִיגּוּל בְּעִיגּוּלִין – דָּבָר בָּרִי הוּא שֶׁתְּרוּמָה עָלְתָה בְּיָדוֹ? וְאַתְּ אָמַר: כֻּלּ הוּא. וְאַף הָכָא – כֻּלּ הוּא.

וְיִתְיַבְּנֵיהּ: שַׁנָּיָא עִיגּוּל בְּעִיגּוּלִין – שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ.

רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵי תַּרְוַויְהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: אֲפִילּוּ חִיטִּין בְּחִיטִּין – טוֹחֲנָן וּמַתִּיר.

[דף כ"ג ע"א]

הָיוּ לְפָנָיו עֶשְׂרִים תְּאֵנִים, וְנָפְלָה אַחַת לְתוֹכָן, וְאָבְדָה אַחַת מֵהֶן, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: סְפֵיקָן בָּטֵל בְּרוֹב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: כּוּלָּן נַעֲשׂוּ הוֹכִיחַ.

מוֹדֵי רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁאִם תָּרַם מֵהֶן עַל מָקוֹם אַחֵר, אוֹ שֶׁרִיבָּה מִמָּקוֹם אַחֵר עֲלֵיהֶן – שֶׁפְּסִיקָן בָּטֵל בְּרוֹב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: הָיוּ לְפָנָיו מֵאָה וַחֲמִשִּׁים חָבִיּוֹת, וְנִתְפַּתְּחוּ – מֵאָה מוּתָּרוֹת, וַחֲמִשִּׁים אֲסוּרוֹת. וְהַשְּׁאָר לְכָשֶׁיִּתְפַּתְּחוּ מוּתָּרוֹת.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֹא אָמַר אֶלָּא לְכָשֶׁיִּתְפַּתְּחוּ. הָא לְכַתְּחִילָּה – אָסוּר.

רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָיָה: תְּרוּמָה אוֹסֶרֶת בְּוַדָּאֵהּ – בְּמֵאָה, וּסְפֵיקָהּ – בַּחֲמִשִּׁים. הָא שִׁשִּׁים לֹא? שִׁבְעִים לֹא?

עַד חֲמִשִּׁים – צְרִיכָה רוֹב. מִכָּאן וָאֵילָךְ – אֵינָהּ צְרִיכָה רוֹב.

אָמַר רַבִּי חוּנָה: בֵּינִי מַתְנִיתִין, עִיגּוּלֵי דְּבֵילָה, הַגְּדוֹלִים מַעֲלִין אֶת הַקְּטַנִּים – בַּמִּשְׁקָל. וּקְטַנִּים מַעֲלִין אֶת הַגְּדוֹלִים – בַּמִּינְיָן.

הָכָא – רַבִּי אֶלְיעֶזֶר מַחְמִיר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֵיקֵל.

[דף כ"ג ע"ב]

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תַּנָּיִין אִינּוּן. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: בְּיָדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה, שֶׁאֵינוֹ בְּיָדוּעַ – תַּעֲלֶה; דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין בְּיָדוּעַ בֵּין בְּשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ – תַּעֲלֶה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין בְּיָדוּעַ בֵּין בְּשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה; דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין בְּיָדוּעַ בֵּין בְּשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ – תַּעֲלֶה. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בְּיָדוּעַ – לֹא תַעֲלֶה. בְּשֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ – תַּעֲלֶה.

לִיטְרָא קְצִיעוֹת שֶׁדְּרָסָהּ עַל פִּי חָבִית, וְאֵין יָדוּעַ הֵיכִין דְּרָסָהּ. עַל פִּי כַּוָּורֶת וְאֵינוֹ יָדוּעַ הֵיכִין דְּרָסָהּ. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה לִיטְרִין – תַּעֲלֶה. וְאִם לָאו – לֹא תַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה פּוּמִין – תַּעֲלֶה. וְאִם לָאו, חַפּוּמִין – אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלַיִים – מוּתָּרִין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָא.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם יֵשׁ שָׁם מֵאָה פּוּמִין – תַּעֲלֶה, וְאִם לָאו, חַפּוּמִין – אֲסוּרִין, וְהַשּׁוּלַיִים – מוּתָּרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֲפִילּוּ יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פּוּמִין – לֹא תַעֲלֶה.

הָדָא אָמְרָה: פּוּמִין – עָשׂוּ אוֹתָן כְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִיפָּמְנוֹת.

הָדָא מְסַיְּיעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר: תַּנְּיִין אִינּוּן.

הָדָא מְסַיְּיעָא לְמַאן דְּאָמַר: דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר – כָּל הַדְּבָרִים מְקֻדָּשִׁין.

הָדָא אָמְרָה: דְּיַלַּעַת, אֲפִילּוּ אֶחָד מִמֵּאָה בָּהּ – אוֹסֵר.

דְּרָסָהּ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיכָן דְּרָסָהּ – דִּבְרֵי הַכֹּל: תַּעֲלֶה. אָמַר רַבִּי אָבִין: וְצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא בְּכָל אַחַת שְׁנֵי לִיטְרִין וְכָל שֶׁהוּא – כְּדֵי שֶׁתִּיבָּטֵל בְּרוֹב.

הֲלָכָה ח' מתני' סְאָה תְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה וּקְפָאָהּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בַּקִּיפּוּי מֵאָה סְאָה – תַּעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא תַעֲלֶה.

סְאָה תְרוּמָה שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי מְגוּרָה, יַקִּפְיֵאנָּה. אִם כֵּן

[דף כ"ד ע"א]

לָמָּה אָמְרוּ תְרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה? בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם בְּלוּלוֹת הֵן וְאִם לְאֵיזוֹ הֵן נָפְלוּ.

שְׁתֵּי קוּפּוֹת, שְׁתֵּי מְגוּרוֹת, שֶׁנָּפְלָה סְאָה תְרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן נָפְלָה – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הֵן בְּשִׁתֵּי עֲיָירוֹת – מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא בַּחֲמִשִּׁים אֲגוּדּוֹת שֶׁל יֶרֶק שֶׁנָּפְלָה אַחַת לְתוֹכָן, חֲצָיָיהּ תְּרוּמָה, וְאָמַרְתִּי לְפָנָיו: תַּעֲלֶה. לֹא שֶׁהַתְּרוּמָה עוֹלָה בַּחֲמִשִּׁים וְאֶחָד, אֶלָּא שֶׁהָיוּ שָׁם מֵאָה וּשְׁנֵי חֲצָיִים.

גמרא מְחַלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר! תַּמָּן הוּא אוֹמֵר: הַתַּתְחוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת. הָכָא הוּא אָמַר: אִם יֵשׁ בַּקִּיפּוּי, הָא אַרְעַיְיתָא – לֹא!

רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, שִׁמְעוֹן בַּר וָוא בְּשֵׁם בַּהֲנָא: דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּמַרְבֶּה מֵזִיד. רַבִּי אִילָא, רַבִּי אַפִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – עָשׂוּ אוֹתוֹ כַּסְּאָה עוֹלָה מִתּוֹךְ מֵאָה.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַפִּי – מוּתָּר לְרַבּוֹת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּכַהֲנָא – אָסוּר לְרַבּוֹת.

קָפָה וְחָזַר וְקָפָה, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַפִּי – מוּתָּר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּכַהֲנָא – אָסוּר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אַפִּי – אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁייֵר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּכַהֲנָא – וְהוּא שֶׁשִּׁייֵר.

שְׁתֵּי קוּפּוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת, וּשְׁתֵּי מְגוּרוֹת בַּעֲלִייָה אַחַת. אֲבָל שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיּוֹת – לָא בְּדָא. מַה בֵּין קוּפּוֹת לְמְגוּרוֹת? קוּפּוֹת – דַּרְכָּן לְהִתְפַּנּוֹת. מְגוּרוֹת – אֵין דַּרְכָּן לְהִתְפַּנּוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. כְּלִיבָה שֶׁל חַיָּטִין - טְמֵאָה טְמֵא מֵת. פְּרַשׂ הֵימֶנָּה אֵבֶר אֶחָד - טְמֵאָה. וּשְׁנֵי אֵבָרִים - טְהוֹרָה. עֲרֵיסָה שֶׁל בָּנוֹת - הָרֵי זוֹ טְמֵאָה טְמֵא מֵת. הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הָרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְרָס. שֶׁכּוֹרֵם עָלֶיהָ אֶת הַכֵּלִים - הָרֵי זוֹ טְמֵאָה טְמֵא מֵת. הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הָרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְרָס. מִטָּה שֶׁנִּפְחֲתוּ מֵעֵין שֶׁלָּהּ וְאֵין חֲבָלִים מְחַבְּרִין לָהּ, וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהּ כְּדֵי יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הָרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְרָס. הָיוּ דַּבְלוּלִין יוֹצְאִין מִמֶּנָּה - הָרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִירָן. הַחֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַמִּטָּה עַד חֲמִשָּׁה טְפָחִים - טָהוֹר. מֵחֲמִשָּׁה וְעַד עֲשָׂרָה - טְמֵא. מֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה - טָהוֹר. עֲשָׂרָה - כִּלְמַטָּה הֵימֶנּוּ. חֲמִשָּׁה - כִּלְמַעְלָה הֵימֶנּוּ. הִזָּה עַל הַחֶבֶל, בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - טְהוֹרָה, וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הַמִּטָּה - צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת הַחֶבֶל. מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וּלְמַעְלָה - טְמֵאָה. וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הַמִּטָּה אֵין צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת הַחֶבֶל. כֵּרַע שֶׁהֵיא טְמֵאָה מִדְרָס וְחִבְּרָהּ לַמִּטָּה - כֻּלָּהּ טְמֵאָה. וְכֵן בַּמִּזְרָן וְכֵן בַּשֵּׂק שֶׁל מַעְדֵּר.

ב. הַחֶבֶל שֶׁהוּא מְסָרֵג אֶת הַמִּטָּה, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה - כֻּלָּן חִבּוּר אֶחָד. קֶשֶׁר בּוֹ חֶבֶל אַחֵר, מִן הַקֶּשֶׁר וְלִפְנִים - חִבּוּר, מִן הַקֶּשֶׁר וְלַחוּץ - אֵין חִבּוּר. הִכְנִיסוֹ לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה בָּתִּים, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה - כֻּלּוֹ חִבּוּר אֶחָד. קֶשֶׁר בּוֹ חֶבֶל אַחֵר, מִן הַקֶּשֶׁר וְלִפְנִים - חִבּוּר. מִן הַקֶּשֶׁר וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? דֶּרֶךְ עֲלִיָּה, אֲבָל דֶּרֶךְ יְרִידָה, אֲפִלּוּ קֶשׁוּר בְּקֶשׁוּר - כֻּלּוֹ חִבּוּר אֶחָד. הַחוּט שֶׁהִשְׁחִילוֹ לַמִּחַט, אֲפִלּוּ קֶשׁוּר מִשְּׁנֵי צְדָדִין - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הִכְנִיסוֹ לַבֶּגֶד - הַחוּט חִבּוּר לַבֶּגֶד, וְאֵין הַמַּחַט חִבּוּר לַחוּט. הַמְּשִׁיחוֹת

[1] הֲדוּקִים.

הַשָּׁלֵם

וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבְּמִטָּפְחוֹת הַסְּפָרִים, וְשֶׁבְּמִטָּפְחוֹת הַתִּינוֹקוֹת, תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁבְּמִטָּפַחַת הַסּוֹרֵג אֲפִלּוּ קְשׁוּרוֹת הֵן חִבּוּר, מִפְּנֵי שֶׁרוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבַּשַּׂק וְהַקֻּפָּה, תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר. וְשֶׁבְּאָזְנֵי כְלֵי חֶרֶס, אֲפִלּוּ תְּפוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר, שֶׁאֵין חִבּוּר לִכְלֵי חֶרֶס. שִׁירַיִם שֶׁבִּכְרֵעֵי מִטָּה, אוֹצִין[1] - חִבּוּר. רָפִין - אֵינָן חִבּוּר, וְשֶׁבְּאָזְנֵי הַזָּב, אֲפִלּוּ אוֹצִין - אֵינָן חִבּוּר.

ג. זֶה חֹמֶר מִדְּרָס מִבִּזָּב: מִזְרָן שֶׁהוּא מְכָרֵךְ בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, וְהִכְנִיסוֹ לַבַּיִת שֶׁהַמַּת בְּתוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּאֹהֶל אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא - הַמִּטָּה טְמֵאָה, כְּכֵלִים הַנּוֹגְעִין בַּמֵּת. דָּרַס עָלָיו הַזָּב, בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הוּא טָמֵא וּמִטָּה טְמֵאָה, חוּץ לַעֲשָׂרָה - הוּא טָהוֹר, וּמִטָּה טְהוֹרָה. מִזְרָן שֶׁהוּא מְכָרֵךְ בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, וְנָגַע בָּהֶן הַמֵּת - טְמֵאִין טָמֵאת שִׁבְעָה. פֵּרְשׁוֹ - טְמֵאִין טָמֵאת עֶרֶב. נָגַע בָּהֶן הַשֶּׁרֶץ - טְמֵאִין טָמֵאת עֶרֶב. פֵּרְשׁוֹ - טְמֵאִין טָמֵאת עֶרֶב. נָגְעוּ בָּהֶן מַשְׁקִין - פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. פֵּרְשׁוּ פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. זֶה הַכְּלָל: כָּל טָמְאָה שֶׁלֹּא שָׁוָה מִטָּה לַמִּזְרָן, כְּגוֹן הַמֵּת וְהַשֵּׁק וְהַמִּשְׁקִין - כֻּלָּם חִבּוּר אֶחָד, אֲפִלּוּ עַד מֵאָה אַמָּה. וְכָל טָמְאָה שֶׁלֹּא שָׁוָה מִטָּה לַמִּזְרָן, כְּגוֹן טָמֵאת הַזָּב וְהַזָּבָה, עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים - חִבּוּר לַטָּמְאָה, יֶתֶר עַל כֵּן - אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: עַד שִׁבְעָה טְפָחִים.

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. תֵּבָה שֶׁהִיא מְלֵאָה כֵלִים, וְקָבַע לָהּ כִּסּוּי[2] - טְמֵאָה. הָיְתָה רֵיקָנִית וְקָבַע לָהּ כִּסּוּי - טְהוֹרָה. לְמַה זֶּה דּוֹמֶה? לְחָבִית רֵיקָנִית

[2] שֶׁקָּבַע הַכִּסּוּי לַכֵּלִי בְּמַסְמְרִים, אֲפִלּוּ הָכֵי טְמֵאָה, דְּכִיוָן דְּיֵשׁ כֵּלִים בְּתוֹכָהּ סוֹפוֹ לִפְתֹּחַ.

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהִיא מְלֵאָה רוּחַ, וְעָשָׂה לָהּ מְגוּפָּה, שֶׁהִיא טְהוֹרָה. תֵּבָה שֶׁהִיא טְמֵאָה טָמְאַת מֵת וְקָבַע לָהּ מִדְרָס - טְהוֹרָה מִכְּלָל טָמְאָה וּמְקַבֶּלֶת טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. תֵּבָה שֶׁחֲצָיָהּ פָּתוּחַ וְחֲצָיָהּ נָעוּל - טְמֵאָה מִדְרָס וּטְמֵאָה טָמְאַת מֵת. נִפְחֲתָה מִלְמַעְלָה - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת מִלְמַטָּה. נִפְחֲתָה מִלְמַטָּה; רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא מִדְרָס, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, מִפְּנֵי שֶׁבָּטַל הָעִקָּר - בָּטֵל הַטְּפֵלָה. חֻמַּת שֶׁנִּפְחֲתָה - הֲרֵי זֶה טְמֵאָה, שֶׁבְּתַחְלָה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה עִם מְלֵאכְתָּהּ, וְעַכְשָׁיו מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, מִפְּנֵי שֶׁבָּטַל הָעִקָּר - בָּטֵל הַטְּפֵלָה. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּכַר וְכֶסֶת שֶׁל עוֹר שֶׁנִּקְרְעוּ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכָן שֶׁהֵן טְמֵאִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָרִים שֶׁל אָרִיג וְשֶׁל שַׂק שֶׁהֵם טְמֵאִין מִשּׁוּם אָרִיג. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תֵּבַת הַבַּלָּנִין שֶׁהִיא גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְיֵשׁ לָהּ לִזְבֹּז - טְמֵאָה, שֶׁמִּתְחִלָּה לְכָךְ נַעֲשִׂית - לִהְיוֹת עוֹלָה וְיוֹשֵׁב בְּרֹאשָׁהּ.

ב. תֵּבָה שֶׁנּוֹתְנִין עָלֶיהָ שֶׁמֶן בַּמֶּרְחָץ, טְמֵאָה מֵת וְאֵין טְמֵאָה מִדְרָס. הֵבִיא נָסָר וּקְבָעוֹ מִלְּזִבֹּז לִלְזִבֹּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלֶיהָ - טְמֵאָה מִדְרָס, וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. אַרְבָּעָה לְוָחִין שֶׁבְּאַרְבַּע זְוִיּוֹתֶיהָ, אִם הָיוּ רְחָבוֹת טֶפַח - טְמֵאוֹת. טַבְלָא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמְּרַצִּים עָלֶיהָ אֶת הַמָּעוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ לִזְבֹּז - טְהוֹרָה. הֵבִיא טַבְלָא אַחֶרֶת וְקָבַע לָהּ לִזְבֹּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלֶיהָ - טְמֵאָה מִדְרָס. וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. סָרִיד שֶׁל חִיטִּין[3], יֵשׁ לוֹ גַּפַּיִם - טָמֵא אֵין לוֹ גַּפַּיִם - טָהוֹר. הֵבִיא נָסָר וְקָבַע מִלְּזִבֹּז לִלְזִבֹּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו - טָמֵא מִדְרָס. וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. שְׁלֹחָנוֹת שֶׁבַּכַּרְכִּין שֶׁאוֹכֵל עָלָיו, הֵבִיא נָסָר וְקָבַע מִלְּזִבֹּז לִלְזִבֹּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁקְּבָעָן בְּמַסְמֵר - טְהוֹרִין. הֵבִיא כִּסֵּא וְקָבַע לוֹ מִלְּזִבֹּז לִלְזִבֹּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו - טָמֵא, וְאֵין טָמֵא אֶלָּא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. הַכּוֹסוֹת שֶׁבַּבָּמָה - הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִין, שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ אֶלָּא לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע, וְהַבַּדְּדִין - טְהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא יְשִׁיבַת שֶׁל צַעַר.

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

א. עֲרֵבָה שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִשְּׁנֵי לוּגִין - הֲרֵי הִיא כִּקְעָרָה, וְשִׁעוּרָהּ בִּזְיָתִים, וּמִשְּׁנֵי לוּגִין עַד תְּשִׁעָה קַבִּין - אֲפִלּוּ זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת, יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בְּתוֹכָהּ - טְהוֹרָה מִמִּדְרָס, וּטְמֵאָה טָמֵא מֵת. נִסְדְּקָה וְאֵינָהּ מַעֲמֶדֶת אֶת הָרַגְלַיִם, אֶלָּא הַמַּיִם כְּדֵי לְהָדִיחַ בָּהּ אַחַת מֵרַגְלֶיהָ - מְקַבֶּלֶת טָמְאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: כְּשֶׁיְּחַשֵּׁב עָלֶיהָ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִטְמֵאת וְנִטְהֶרֶת אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בְּיוֹם, כֵּיצַד? הִנִּיחָהּ בַּגְּשָׁמִים וְנִתְפַּחָה - טְהוֹרָה. בַּקָּדִים וְנִסְדְּקָה - טְמֵאָה, מִטַּהֶרֶת וּמִטַּמֵּאת אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. נִפְחֲתָה בְּמוֹצִיא זֵיתִים - טְהוֹרָה מִכְּלַל הַטָּמְאָה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ - רַבִּי מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים, וְאוֹמְרִים: עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֵׂהוּ. יֶתֶר עַל כֵּן, שֶׁנִּסְדְּקָה, אֲפִלּוּ זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בָּהּ - טְהוֹרָה. נִפְחֲתָה בְּמוֹצִיא רִמּוֹנִים - טְהוֹרָה מִכְּלַל הַטָּמְאָה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, עַד שֶׁיִּקְצַע. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה שֶׁהֵבִיאוּ מִכְפַּר עָרִיס לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, יוֹתֵר מִשִּׁשִּׁים עֲרֵבוֹת, וְהָיָה מְשַׁעֲרָן, גְּדוֹלָה לִסְאָה סְאָה, וּקְטַנָּה לִשְׁנֵי לֶגִין. וּקְרוֹבִים דְּבָרִים שֶׁל סְאָה סְאָה, מַחֲזֶקֶת תְּשִׁעָה קַבִּין.

ב. עֲרֵבַת הַפִּיסוֹנוֹת[4] שֶׁמִּשְּׁנֵי לוּג וְעַד תְּשִׁעָה קַבִּין - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִדְרָס. וּבֵית הִלֵּל

[3] כְּלֵי שֶׁיֵּשׁ לַחִיטִּים שֶׁמְּנִיחִים עָלָיו כְּלֵי תַּשְׁמִישָׁם.

[4] פֵּרוּשׁ, מַה שֶּׁמּוֹלִיכִין בָּהֶן טִיט וַאֲבָנִים מִבִּנְיָן (בֵּאוּר הַגְּרָ"א).

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמְרִים: טְמֵא מֵת. וְהֶחְבִּית[5] - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת וּצְרוּפָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חִלּוּף הַדְּבָרִים. יַד הַקָּרְדֹּם - חִבּוּר לְטָמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת מְלֵאכָה וּבֵין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה. וְאִם לֹא קִבְּעוֹ כָּל צָרְכּוֹ - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. מַקֵּל שֶׁקִּבְּעוֹ בַּקַּרְדֹּם לְבַקֵּעַ בּוֹ לְשָׁעָה, בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - חִבּוּר. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - אֵינוֹ חִבּוּר. מַסְמֵר שֶׁנְּתָנוֹ בְּדִיוֹסְטָר[6] לְהְיוֹת מֶסֶךְ עָלָיו - חִבּוּר לְטָמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת מְלֵאכָה וּבֵין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה. מַקֵּל שֶׁקִּבְּעוֹ בְּדִיוֹסְטָר, בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - חִבּוּר. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלֵאכָה - אֵינוֹ חִבּוּר. קִבְּעוֹ בִּכְלוֹנָס - אֵינוֹ חִבּוּר לוֹ. כִּסֵּא שֶׁקִּבְּעוֹ בִּכְלוֹנָס - טָמֵא, וְאֵינוֹ חִבּוּר לוֹ. עָשָׂה בּוֹ כִּסֵּא - אֵין טָמֵא אֶלָּא הַצָּרָךְ. וְכַמָּה הוּא הַצָּרָךְ? מְקוֹם יְשִׁיבָה טֶפַח. כִּסֵּא שֶׁנְּתָנוֹ בַּבִּנְיָן, וּבָנָה עָלָיו כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. קִבְּעוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. נְתָנוֹ לְמַעְלָה, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. קִבְּעוֹ כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. נְתָנוֹ לְמַעְלָה, אֲפִלּוּ כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. קִבְּעוֹ, כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר.

ג. אֲרוּכָּה שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂה לְקוֹרוֹת - הִיא טְמֵאָה וּמִטָּה טְמֵאָה. קִבְּעוֹ - הִיא טְהוֹרָה וּמִטָּה טְמֵאָה. שְׁתֵּי אֲרָכוֹת שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂאָן לְקוֹרָה - הֵן טְמֵאוֹת וּמִטָּה טְמֵאָה. קִבְּעָן - הֵן טְהוֹרוֹת וּמִטָּה טְהוֹרָה. מַפָּץ שֶׁעָשָׂאוֹ לְקוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁמְּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ - טָהוֹר. הָיָה טָמֵא וַעֲשָׂאוֹ לְקוֹרוֹת - טָמֵא, עַד שֶׁיִּקְבָּעֶנּוּ בְּמַסְמֵר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִלְּמַטָּה, אֲבָל מִלְּמַעְלָה, קִבְּעוֹ וְלֹא נָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה, נָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה וְלֹא קִבְּעוֹ - טָמֵא. קִבְּעוֹ וְנָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה - טָהוֹר. מַאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים? מִשֶּׁיְּחַבֵּל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁיְּחַבֵּר - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, מִשֶּׁיְּחַבֵּל וְיִחַבֵּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁיְּחַבֵּל אוֹ מִשֶּׁיְּחַבֵּר.

ד. סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא טְמֵא-מֵת, וַעֲשָׂאוֹ וִילוֹן - הֲרֵי הוּא טָמֵא טְמֵא-מִדְרָס. הֲרֵי הוּא כִּטְמֵא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל טֻמְאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, אֲבָל בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָהוֹר מִכְּלַל טָמֵא, וּמְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. וּמֵאֵימָתַי טָהוֹר? מִשֶּׁבָּלָה, וְאֵין מְשַׁמֵּשׁ מֵעֵין מַלַּאכְתּוֹ. בָּלָה וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ רֻבּוֹ, מִלְּמַעְלָה - טָמֵא. רֻבּוֹ מִלְּמַטָּה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה גָּדוֹל וְקִצַּע לְפֶתַח קָטָן - מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא טְמֵא-מֵת, וַעֲשָׂאוֹ קֻלַּע לְסִפְינָה - הֲרֵי הוּא כִּטְמֵא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל טֻמְאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טָהוֹר מִכְּלַל טָמֵא וּמְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. וּמֵאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ? מִשֶּׁבָּלָה, וְאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ מֵעֵין מְלַאכְתּוֹ. בָּלָה וְנִשְׁתַּיֵּר רֻבּוֹ, מִלְּמַעְלָה - טָמֵא. רֻבּוֹ מִלְּמַטָּה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה גָּדוֹל וְקִצְּצוֹ, וַעֲשָׂאוֹ קֻלַּע לְסִפְינָה קְטַנָּה - מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא.

ה. הַסְּדִינִין וְהַסָּגוֹסִין שֶׁנְּתָנָן בָּאָרֶץ, לִהְיוֹת מְהַלֵּךְ עֲלֵיהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּעָן בְּמַסְמֵר - טְמֵאִים. עָשָׂאָן לְחַפּוֹת בָּהֶן זִיזִין וּכְתָלִים, עַמּוּדִים וְחַלּוֹנוֹת - מְטַמְּאִין טֻמְאַת אֹהָלִין. וְאִם הָיְתָה מַחֲצֶלֶת אֹהֶל - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. אֵין לְךָ הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ מְטַמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִין אֶלָּא פִּשְׁתָּן בִּלְבַד. מַחֲצֶלֶת שֶׁעָשָׂאָהּ לְאֹהָלִין, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לִשְׁכִּיבָה - טְמֵאָה. עָשָׂאָהּ

הַשָּׁלֵם

---

[5] הַגְּרַ"א גּוֹרֵס כַּאן - 'הַחֻמֶּת'.

[6] פֵּרוּשׁ, שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הָאֻמָּן הָעוֹשֶׂה מִשִּׁיחוֹת מַקֵּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי רָאשִׁין, דְּהַיְנוּ אֶחָד לַצָּפוֹן וְאֶחָד לַמִּזְרָח וְהוּא מַכְרִיחַ עָלָיו אֶת הַחוּט. וְקָתָנִי בְּמַתְנִיתִין דְּאֵינוֹ חִבּוּר, וּכְשֶׁיִּטְמֵא מַקֵּל אֶחָד לֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ. וְקָאָמַר הָכָא, דְּאִם קִבְּעוֹ הַדְּיוֹסְטָר בְּמַסְמֵר... (בַּאוּר הַגְּרַ"א).

תּוֹסֶפְתָּא

לִשְׁכִּיבָה, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לְאֹהָלִין, עַד שֶׁלֹּא קָשַׁר רָאשֵׁי הַמַּעֲדַנִּין שֶׁלָּהּ - טְמֵאָה. מִשֶּׁקָּשַׁר רָאשֵׁי מַעֲדַנִּין - טְהוֹרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְטַמֵּאת וּמְטַהֶּרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. כֵּיצַד? הִתִּירָהּ - טְמֵאָה. וּקְשָׁרָהּ - טְהוֹרָה. מְטַמֵּאת וּמְטַהֶּרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. נָחְלְקָה לָרַחְבָּהּ - טְהוֹרָה. לְאָרְכָּהּ, וְנִשְׁתַּיְּרוּ בָהּ שְׁלֹשָׁה מַעֲדַנִּין שֶׁהֵן שִׁשָּׁה טְפָחִים בֵּין מַעֲדָן לְמַעֲדָן, טֶפַח מִכָּאן וְטֶפַח מִכָּאן - טְמֵאָה. פָּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹרָה. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ לְכָךְ, אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִכֵּן - טְמֵאָה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: שִׁירֵי מַחֲצֶלֶת - שִׁבְעָה טְפָחִים וּשְׁיָרֵי הַמַּפָּץ - שִׁשָּׁה טְפָחִים.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְּרָא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַנּוֹגֵעַ בְּעַמּוּדִין שֶׁבַּצָּדָדִין, מִכָּאן וּמִכָּאן, וּבַמַּכְבֵּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַקָּנִים, אַף עַל פִּי שֶׁחָקוּק וּמְקֻבָּל - טָהוֹר. וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַנּוֹגֵעַ בַּבַּרְזֶל לְבַד. נָדָה שֶׁמָּשְׁכָה אֶת הַחֶבֶל, וְדָרְסָה[7] עַל הַקָּנֶה הָעוֹלֶה וְיוֹרֵד - הַבֶּגֶד טָמֵא. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה אוֹרֶגֶת בֶּגֶד בְּטָהֳרָה, וּבָאת לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָיָה בוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁלֹּא נִטְמָא הַבֶּגֶד, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה בְלִבִּי לְשׁוֹמְרוֹ. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁהָיָה בוֹדְקָהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁנִּכְנְסָה נְדָּה וּמָשְׁכָה עִמִּי בְּחֶבֶל. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: לֹא נִתְכַּוֵּן לְשׁוֹמְרוֹ - טָמֵא. שׁוּב מַעֲשֶׂה, בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה אוֹרֶגֶת מַפָּה בְּטָהֳרָה, וּבָאתָה לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָיָה בוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁלֹּא נִטְמֵאת הַמַּפָּה, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה בְלִבִּי לְשׁוֹמְרָהּ. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁהָיָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בוֹדְקָהּ, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁנִּפְסְקָה נִימָה וּקְשַׁרְתִּיהָ בְּפִי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְשׁוֹמְרוֹ - טָמֵא.

הַשָּׁלֵם

ב. חִלְּדָה שֶׁגָּרְרָה אֶת הָעִירָה שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲזִירָהּ, וְהִכְנִיסָתוֹ לַבַּיִת שֶׁהַמִּת בְּתוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּאֹהֶל אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא - הַבֶּגֶד טָמֵא טְמֵא-מֵת. דָּרַס עָלֶיהָ הַזָּב בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הַבֶּגֶד טָמֵא מִדְּרָס. שְׁתֵּי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לֶאֱרֹג - חִבּוּר לָאָרִיג. גָּמַר מִלֶּאֱרֹג - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא עָתִיד לִפְצֹעַ. הַנּוֹגֵעַ בַּפְּסִיקוֹת שֶׁל שְׁתֵּי, עַד שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת - חִבּוּר מִפְּנֵי שֶׁהַכּוֹבֵס אֵמֶן מַחֲלִידוֹ לְתוֹכוֹ. הַנּוֹגֵעַ בְּצֶמֶר שֶׁעַל גַּבֵּי הָאֵימָה וּבָאַשְׁוָיָה - טָהוֹר. וּבְכוּשׁ וּבַפִּיקָה - טָמֵא. הַנּוֹגֵעַ בַּשָּׁחֹר שֶׁעַל גַּבֵּי הַלָּבָן, וּבַלָּבָן שֶׁעַל גַּבֵּי שָׁחֹר - טָהוֹר. אֲבָל אִם הָיָה כֻּלּוֹ שָׁחֹר מִצַּד אֶחָד, וְהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי לָבָן, אוֹ כֻּלּוֹ לָבָן מִצַּד אֶחָד, וְהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי שָׁחֹר - טָמֵא. הַחֲרֵב שֶׁפִּרְשָׁה עִם יְתֵדוֹת הַמַּחֲרֵשָׁה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְנַקֵּר בָּהּ. חֲלִיּוֹת שֶׁל בְּאֵר, הָעַיִן שֶׁבַּמַּעֲצָד, וְהָעַיִן שֶׁבַּמַּחֲרֵשָׁה, וְהַמַּסְוֶה שֶׁבַּמַּעְדֵּר, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְבוּעִין - חִבּוּר לְטָמְאָה וּלְהַזָּאָה. בִּזְמַן שֶׁהֵן בְּפָנֵי עַצְמָן - טְהוֹרִין. הַמִּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבַּמַּעְדֵּר: תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. וּקְשׁוּרוֹת - אֵין חִבּוּר. מְכַבֵּשׁ שֶׁל נֵגֶר, בִּזְמַן שֶׁהוּא קָבוּעַ - חִבּוּר לְטָמְאָה וּלְהַזָּאָה. נִטַּל - אֵין חִבּוּר, לֹא לְטָמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַנּוֹגֵעַ בַּמַּלְבֵּן שֶׁל מַסָּר הַגָּדוֹל מִכָּאן וּמִכָּאן - טָהוֹר, וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא מָקוֹם אֲחִיזַת יָד, מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּלַפֵּי הַבַּרְזֶל.

ג. הַשַּׁלְחָן, וְהַטַּבְלָא, וְהַדַּלְפֵּקִי; שֶׁנִּפְחֲתוּ, וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶן טֶפַח - טְמֵאִים. שֻׁלְחָן שֶׁחִבְּרוֹ, הַתַּחְתּוֹן - טָהוֹר. וְהָעֶלְיוֹן - טָמֵא. נִתְפָּרֵק - מְקֻבָּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. טַבְלָא שֶׁחִבְּרָהּ, הָעֶלְיוֹנָה - טְמֵאָה. וְהַתַּחְתּוֹנָה - טְהוֹרָה. נִתְפָּרְקָה - מְקֻבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. טַבְלָא שֶׁמִּלְאָה עֵצִים, וּתְקָעָהּ - טְהוֹרָה. חַפָּהּ בִּנְסָרִים - טְמֵאָה. שֻׁלְחָן שֶׁחִפָּהוּ בְּשֵׁישׁ לִהְיוֹת אוֹכֵל עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה לוֹ עֵץ

---

[7] הַגְּרִ"א גּוֹרֵס כָּאן: "**וְנִשְׁעֲנַת**".

תּוֹסֶפְתָּא

רָחַב לִהְיוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ - טָהוֹר, שֶׁלֹּא עֲשָׂאוֹ אֶלָּא לְחִזּוּק, לִהְיוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ. הַסַּפְסָלִין שֶׁבְּפוּנְדָּקָאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁנָּקוּבִין וּמְכְנִיסִין בָּהֶם אֶת הָרַגְלַיִם - טְהוֹרִים. קָבַע בְּמַסְמֵר - טְמֵאִין. הַסַּפְסָלִין שֶׁל מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁנָּקוּבִין וּמַכְנִיסִין בָּהֶן אֶת הָרַגְלַיִם - טְהוֹרִין. קָבְעָן בְּמַסְמֵר - טְמֵאִין. סַפְסָל שֶׁנִּתְפָּרֵק - טָהוֹר. סָרַגוֹ בְּמִשְׁיחוֹת אוֹ בַּחֲבָלִים - טָמֵא. טַרְקִישׁ שֶׁעָשָׂה לוֹ עֵץ כְּמִין שֻׁרְתּוּעַ לִהְיוֹת אוֹכֵל עָלָיו - טָהוֹר. עָשָׂה לוֹ עֵץ רָחָב לְצָרְכָּיו - טָמֵא. כִּסֵּא שֶׁקָּבְעוֹ בָּעֲרָבָה, כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא, שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. הֶעָשׂוּי בָּהּ, בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הֶעָשׂוּי בָּהּ שֶׁהוּא טָהוֹר. וְשַׁמַּאי הָיָה מְטַמֵּא. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁהֵבִיא מִמָּקוֹם אַחֵר וּקְבָעוֹ בָּהּ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי שַׁמַּאי, שֶׁאוֹמֵר: אֲפִלּוּ מַלְבֵּן אֲפִלּוּ מִבֵּית הָאֻמָּן - טָמֵא.

ד. יְשִׁיבַת הַקָּרוֹן, הִתִּירָהּ - טְהוֹרָה. קְשָׁרָהּ - טְמֵאָה. וְשֶׁבַּאֲחוֹרֵי הַקָּרוֹן, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טְהוֹרָה, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא יְשִׁיבַת הַצַּעַר. יְשִׁיבַת הַסַּתָּת, הִתִּירָהּ - טְהוֹרָה. קְשָׁרָהּ - טְמֵאָה, מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בְּיוֹם. עוֹר הָאַסְלָא וְחָלָל שֶׁלָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין לַטֶּפַח. הַכִּסֵּא וְהַסַּפְסָל שֶׁלְּפָנֵי הַמִּטָּה - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין מִדְּרָס. דַּפִּין שֶׁחוֹבְטִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשְּׁלָחִין - הֲרֵי זֶה טָמֵא טְמֵא-מֵת. סַפְסָלִין שֶׁבַּמֶּרְחָץ: זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁנִּטַּל וְאֵין רַגְלָיו נִטָּלוֹת עִמּוֹ, בֵּין שֶׁל עֵץ וּבֵין שֶׁל אֶבֶן - טָהוֹר, וְכָל שֶׁנִּטַּל וְרַגְלָיו נִטָּלוֹת עִמּוֹ, שֶׁל עֵץ - טָמֵא. שֶׁל אֶבֶן - טָהוֹר. מַכְבֵּשׁ שֶׁל אוּשְׁכָּף שֶׁהוּא מוֹתֵחַ עָלָיו אֶת הָעוֹר, וּמַנִּיחַ עָלָיו אֶת הָאֶבֶן, אַף עַל פִּי שֶׁחָקוּק וּמְקֻבָּל - טָהוֹר. וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם כְּלִי קִבּוּל.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְּרָא פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כִּפַּת חֻלָּקָה שֶׁאֵין בָּהּ גֹּבַהּ טֶפַח - טָהוֹר, וְשֵׁישׁ בָּהּ גֹּבַהּ טֶפַח; רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמְּאִין, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק מְטַהֲרִין. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁכִּפַּת שְׁתֵּי כֵּפִין שֶׁל תְּמָרָה לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עֲלֵיהָ. וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְטִמְּאוּהָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהֵבִיא גְּרוֹפִית שֶׁל זַיִת שֶׁהוּא מְשֻׁפָּה כְּמִגְדָּל לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, וְאָמַר: עַל זוֹ הָיִיתִי יוֹשֵׁב, וְטִמְּאוּהָ לוֹ. רָאָה תַּלְמִידָיו תּוֹהִין, אָמַר לָהֶן: מַה לָּכֶם תּוֹהִין? כְּעוּרָה מִזֶּה טִמֵּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין אֵצֶל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה חֵרֵשׁ בְּצִפּוֹרִי, רַבִּי חֲצַפִּית הַמְתֻרְגְּמָן וְרַבִּי יְשֵׁבָב הַסּוֹפֵר, וְרַבִּי חֲלַפְתָּא אַבָּא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְהֵבִיא לִפְנֵיהֶם אֶחָד - רֹאשׁ כְּלוֹנָס שֶׁהוּא נִטָּל בְּרֹהִיטָנִי, וְאָמַר: עַל זֶה הָיִיתִי יוֹשֵׁב, וְטִהֲרוּהָ לוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: רָאשֵׁי כְלוֹנָסוֹת הָיוּ בְּהַר הַבַּיִת, שֶׁעֲלֵיהֶן אֻמָּנִין יוֹשְׁבִין וְשָׁפִין אֶת הָאֲבָנִים, וְלֹא חָשׁוּ לָהֶן חֲכָמִים מִשּׁוּם טֻמְאָה. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: שְׁנֵי כִפּוּתִין הָיוּ בְּבֵית אַבָּא, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, אָמַרְתִּי לִפְנֵי אַבָּא: מִפְּנֵי מָה זֶה טָמֵא, וְזֶה טָהוֹר? אָמַר לִי: זֶה שֶׁהוּא חָקוּק - טָמֵא, וְזֶה שֶׁאֵין חָקוּק - טָהוֹר, וְעָלָיו יָשַׁב חַגַּי הַנָּבִיא. וְכֻלָּן, אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְחוֹקְקָן - טְהוֹרִין. מִצָּאָן חֲקוּקִין וְחָשַׁב עֲלֵיהֶן - מְקֻבָּלִין טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. חָשַׁב עֲלֵיהֶן חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ אָדָם שֶׁאֵינָן שָׁלוֹ - טְהוֹרִין.

ב. כּוּפִית שֶׁהַכֹּהֲנִים גּוֹבְלִין בָּהּ. וְכֵן כּוּפִית שֶׁל קְדֵרָה, אִם חֲקוּקִין וּמְקֻבָּלִין כָּל שֶׁהֵן - טְמֵאִין. וְאִם לָאו - טְהוֹרִין. מַעֲשֶׂה בְּטַבָּחוֹ שֶׁל אוּנְקְלוֹס הַגֵּר, שֶׁהֵבִיא כּוּפְתּוֹ לִפְנֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְהָיוּ שָׁם שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה זְקֵנִים יוֹשְׁבִין. נְטָלָהּ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְנִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּנְתָנָהּ לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ, כְּשֶׁרָאָה שֶׁלֹּא אָמְרוּ בָהּ דָּבָר, נָטַל רַבָּן גַּמְלִיאֵל חוּט מִסִּדִּינוֹ שֶׁל תַּלְמִידוֹ, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב לְפָנָיו,

תּוֹסֶפְתָּא

וּמָתְחוֹ עָלֶיהָ, וְנִמְצֵאת חֲקוּקָה כָּל שֶׁהוּא, וְטִמְאָה לוֹ. אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְחוֹקְקָן - טְהוֹרִים. מְצָאָן חֲקוּקִין וְחָשַׁב עֲלֵיהֶן - מְקַבְּלִין טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. חָשַׁב עֲלֵיהֶן חֹרֶשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ אָדָם שֶׁאֵינָן שָׁלוֹ - טְהוֹרִין.

ג. הַמְקַצִּיעַ לְמִשְׁכָּב - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה. וּלְמוֹשָׁב - טֶפַח. וְלַמַּעֲמִיד - כָּל שֶׁהוּא. שֶׁל עֵץ - עַד שֶׁיְּחוֹק אוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה רַגְלַיִם. הַכְּדוּר, וְהָאִימוּם, וְהַקְּמִיעַ, וְהַתְּפִלִּין, וְכֶסֶת עֲגֻלָּה, שֶׁנִּקְרְעוּ, אִם מְקַבְּלִין אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכָן - טְמֵאִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה: אַף מַטְבִּילָן כְּמוֹ שֶׁהֵן.

ד. הָאָכְף - טָמֵא מוֹשָׁב. וְהַתְּפוּס שֶׁלּוֹ - טָמֵא מֶרְכָּב. וּשְׁאָר כָּל תַּפְיוֹת שֶׁבַּצְּדָדִין, אִם הָיוּ רְחָבוֹת טֶפַח - טְמֵאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מֶרְכָּב וּשְׁלֹשָׁה מוֹשָׁב. זָרִיז הָאֶשְׁקְלוֹנִי, וּמְדוֹכָה הַמְּדִית וְהַתְּפוּס - אֲלוּ שְׁלֹשָׁה מֶרְכָּב. יְשִׁיבַת הַסּוּס וְהָאֲנָקָה וְהָאָכְף - אֲלוּ שְׁלֹשָׁה מוֹשָׁב. הַמִּטָּה, הַכַּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל מֵת; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵין מְטַמְּאִין מִדְּרָס. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטַמְּאִין מִדְּרָס, מִפְּנֵי שֶׁהַנָּשִׁים יוֹשְׁבוֹת עֲלֵיהֶן וּמְבַכּוֹת אֶת מֵתֵיהֶן, וְהַכֹּל שָׁוִין שֶׁהֵן טְמֵאִין טֻמְאַת מֵת. שְׁלֹשָׁה מִטּוֹת הֵן: הָעֲשׂוּיָה לִשְׁכִיבָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. שֶׁכּוֹרְמִים עָלֶיהָ כֵּלִים - טְמֵאָה טֻמְאַת מֵת. וְשֶׁל מַלְבְּנֵי בְּנֵי לֵוִי - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שָׁלֹשׁ עֲרִיסוֹת הֵן: הָעֲשׂוּיָה לִשְׁכִיבָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. וְשֶׁל בָּנוֹת - טְמֵאָה טֻמְאַת מֵת. וְשֶׁל סַרְגִּין וְשֶׁל צָיְרִין - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שָׁלֹשׁ סְבָכוֹת הֵן: שֶׁל זְקֵנָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. וְשֶׁל יַלְדָּה - טְמֵאָה טֻמְאַת מֵת. נִקְרְעָה וְאֵינָהּ מְקֻבֶּלֶת רֹב הַשֵּׂעָר - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שְׁלֹשָׁה סַנְדָּלִין הֵן: שֶׁל אָדָם - טָמֵא מִדְּרָס. שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁל מַתֶּכֶת - טְמֵאָה טֻמְאַת מֵת. וְשֶׁל שַׁעַם וְשֶׁל צְפִירָה - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַפְּרַקְלִינִין - טְהוֹרִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה פְּרַקְלִינִין הֵן: שֶׁל צְדֵי חַיָּה וְעוֹף - טָמֵא מִדְּרָס. וְשֶׁל הַגַּבִּין - טָמֵא טֻמְאַת מֵת. וְשֶׁל קְיָצִין - טָהוֹר מִכְּלוּם. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: כַּף שֶׁל מֹאזְנַיִם - שֶׁהוּא

הַשָּׁלֵם

טָמֵא טֻמְאַת-מֵת וּטְלָאוֹ עַל שׁוּלֵי הַמִּיחַם מִבִּפְנִים, בֵּין נָקוּב וּבֵין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָמֵא. מִבַּחוּץ, נָקוּב - טָמֵא. וְשֶׁאֵין נָקוּב - טָהוֹר. טְלָאוֹ עַל צִדּוֹ מִבִּפְנִים, נָקוּב - טָמֵא. שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָהוֹר. מִבַּחוּץ, בֵּין נָקוּב וּבֵין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָהוֹר.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְּרָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כַּר שֶׁהָפְכוֹ, נַעֲשָׂה אֲחוֹרָיו - תּוֹכוֹ, וְתוֹכוֹ - אֲחוֹרָיו. קֻפָּה שֶׁהָפְכָהּ, נַעֲשָׂה אֲחוֹרֶיהָ - תּוֹכָהּ, וְתוֹכָהּ - אֲחוֹרֶיהָ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ תִּפְרָאוֹת - יֵשׁ לָהּ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. וְכָל שֶׁאֵין לָהּ תִּפְרָאוֹת - אֵין לָהּ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ פָּנִים - פָּנָיו תּוֹכוֹ. הַמִּזְנִין שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. עַל אֲחוֹרָיו - אֵין טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו בִּלְבַד. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרָחֵב שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהוּא טָהוֹר. טָרְכַשׁ חָלָק וְטַבְלָא חֲלָקָה שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. עַל אֲחוֹרָיו - אֵינוֹ טָמֵא, אֶלָּא אֲחוֹרָיו בִּלְבַד. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרָחֵב שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהוּא טָהוֹר. שָׁלְחָן שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרָיו - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרֶגֶל שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהִיא טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי אוֹמֵר, הֲלָכָה, מֵימֵיהֶם שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהִיוֹת נוֹתְנִין עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ שֶׁל שֻׁלְחָן מַשְׁקִין טְמֵאִין. וְאָמְרוּ מַשְׁקִין שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלָיו - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה.

ב. הַמְּרַדֵּעַ שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. (נָפְלוּ לַאֲחוֹרָיו - אֵין טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו); דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נָפְלוּ עַל הַחֲרִחוּר - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא שִׁבְעָה. וְעַל הַדֶּרְבָּן - אֵין טָמֵא אֶלָּא אַרְבָּעָה. זוֹמָא-לִיסְטְרוֹן שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל תּוֹכָהּ - טְמֵאָה כֻּלָּהּ. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרֶיהָ - אֵינוֹ טְמֵאָה אֶלָּא אֲחוֹרֶיהָ. תּוֹכָהּ וְהַמְּזֻלָּג וְהַיָּד - טְהוֹרִין. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַמְּזֻלָּג - חוֹלְקִין אֶת הַיָּד. הַמְשַׁמֵּשׁ

תוֹסֶפְתָּא

אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַיָּד - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה. קֻפָּה שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין לְתוֹכָהּ - כֻּלָּהּ טְמֵאָה. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרֶיהָ - אֲחוֹרֶיהָ טְמֵאִין. תּוֹכָהּ וְהָאָזֶן - טְהוֹרִין. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָאָזֶן - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה. אֲלָא שֶׁנָּהֲגוּ כֹּהֲנִים, שֶׁלֹּא יְהוּ מְקַיְּמִים אֶת הַגַּבִּים טְמֵאִין, מִפְּנֵי הַתַּקָּלָה. הָרַבַּע וַחֲצִי הָרַבַּע, חָקַק אֶת הָרַבַּע, וְעָתִיד לָחוֹק אֶת חֲצִי הָרַבַּע, חָקַק אֶת חֲצִי הָרַבַּע, וְעָתִיד לָחוֹק אֶת הָרַבַּע - טָהוֹר, עַד שֶׁיָּחוֹק אֶת שְׁנֵיהֶם. נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הָרַבַּע בְּמַשְׁקִין - אֲחוֹרֵי חֲצִי הָרַבַּע טְמֵאִין. וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הָרַבַּע - צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת חֲצִי הָרַבַּע. הָיָה עָלָיו דָּבָר חוֹצֵץ וְהִטְבִּילוֹ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם.

ג. הָרַבַּע שֶׁמִּלְאוּהוּ עֲצִים וְתָקְעוּ; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי מְטַמְּאִין עַד שֶׁיְּקַבְּעֶנּוּ בְּמִסְמֵר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: לֹא הַזְּכִּרוּ בֵּית הַצְּבִיטָה אֶלָּא לְכוֹסוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוֹתֶה, וְרֹאשׁוֹן רִאשׁוֹן מְטַמֵּא. מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין אַבֵּית צְבִיטָתוֹ שֶׁל כּוֹס, וְנָגַע בָּהֶן כִּכַּר טָהוֹר - נִטְמָא הַכִּכָּר. מַשְׁקִין טְהוֹרִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין אַבֵּית צְבִיטָתוֹ שֶׁל כּוֹס, וְנָגַע בָּהֶן כִּכַּר טָמֵא - נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין. מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְנָגַע בָּהֶן כּוֹס, שֶׁאֲחוֹרָיו טְהוֹרִין בְּבֵית צְבִיטָתוֹ - נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הַכּוֹס. מַשְׁקִין טְהוֹרִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְנָגַע בָּהֶן כּוֹס שֶׁאֲחוֹרָיו טְמֵאִים בְּבֵית צְבִיטָתוֹ - נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לַיָּדִים הַטְּמֵאוֹת, כֵּיצַד? אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּנָגוּב, שֶׁאֵין הַיָּדִים מְטַמְּאוֹת הַנָּגוּב. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּמָלֵא מַשְׁקִין, שֶׁעַד שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין, אֶמּוֹר מֵעַתָּה, הָיוּ יָדָיו טְמֵאוֹת וַאֲחוֹרֵי הַכּוֹס הָיוּ טְהוֹרִין, וּמַשֶּׁקֶה טוֹפֵחַ בַּאֲחוֹרֵי הַכּוֹס - אוֹחֲזוֹ בְּבֵית צְבִיטָתוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין שֶׁבַּאֲחוֹרֵי הַכּוֹס, מֻחְמֶּת יָדָיו, וַיַּחְזְרוּ וִיטַמְּאוּ אֶת הַכּוֹס.

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לַיָּדִים טְהוֹרוֹת כֵּיצַד? הָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת וַעֲלֵיהֶן מַשֶּׁקֶה טוֹפֵחַ, וַאֲחוֹרֵי

הַשָּׁלֵם

הַכּוֹס טְמֵאִין - אוֹחֲזוֹ בְּבֵית צְבִיטָתוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמְאוּ מַשְׁקִין שֶׁעַל גַּבֵּי יָדָיו מֻחְמֶּת הַכּוֹס, וַיַּחְזְרוּ וִיטַמְּאוּ אֶת יָדָיו. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: עֲרֻבָּה גְּדוֹלָה שֶׁל עֵץ - יֵשׁ לָהּ בֵּית הַצְּבִיטָה. זֶה הַכְּלָל, נִטְילָתוֹ בְּאַחַת - צְבִיעָתוֹ בְּאַחַת. נִטְילָתוֹ בִּשְׁתַּיִם - צְבִיטָתוֹ בִּשְׁתַּיִם. מְקוֹם אֲחִיזָתוֹ - שָׁם צְבִיעָתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֹגֶן וְאָזֶן, וְאָזֶן וְיָד, וְאֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. כְּלֵי הֶקְדֵּשׁ - אֵין לָהֶם אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיעָה, וְאֵין מַטְבִּילִין כֵּלִים בְּתוֹךְ כֵּלִים לְקֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַה זֶּה לָשׁוֹן כְּפוּל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ - יֵשׁ לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. וְכָל שֶׁאֵין לוֹ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ - אֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. אֶחָד קָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ וְאֶחָד קָדְשֵׁי הַגְּבוּל לְכָךְ. כָּל הַכֵּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טָמְאָתָן אֶלָּא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אֶלָּא לְקִלְקוּל.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְרָא פָּרָק רְבִיעִי

א. תְּפִלָּה, אֵימָתַי מְקַבֶּלֶת טָמְאָה? מִשֶּׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתָּהּ. קְצָעָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עָתִיד לִתֵּן בָּהּ אֶת הָרְצוּעָה - טְמֵאָה. וּמֵאֵימָתַי טְהֲרָתָהּ? שֶׁל יָד - מִשֶּׁיַּתִּיר מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת. וְשֶׁל רֹאשׁ - מִשֶּׁיַּתִּיר שָׁלֹשׁ רוּחוֹת וּבֵין קְצִיצָה לַחֲבָרְתָּהּ. כֵּיס בְּתוֹךְ כֵּיס שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶם בְּמַשְׁקֶה - הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן שָׁוִין. אֲבָל אִם הָיָה חִיצּוֹן עַל הַפְּנִימִי, נִטְמָא פְּנִימִי - נִטְמָא חִיצּוֹן. נִטְמָא חִיצּוֹן - לֹא נִטְמָא פְּנִימִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמַשְׁקֶה, אֲבָל בְּשֶׁרֶץ - שְׁנֵיהֶן שָׁוִין. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל צְרוֹר הַמָּעוֹת שֶׁהוּא טָהוֹר, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל צְרוֹר הַמַּרְגָּלִיּוֹת, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. צְרוֹר הַמַּרְגָּלִיּוֹת, תּוֹכָהּ - טָמֵא, פְּשׁוּטוֹ - טָהוֹר. מִטַּמֵּא וּמִטַּהֵר, אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. עוֹר שֶׁעָשָׂאוֹ לִהְיוֹת נוֹתְנוֹ עַל לִבּוֹ, בְּשָׁעַת הַקָּצִיר, מִפְּנֵי הַשָּׂרָב, אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. וְאִם לָאו - טָהוֹר. לַעֲקֵבוֹ וּלְפִרְסָתוֹ, אִם חוֹפֶה אֶת רֹב הָרֶגֶל - טָמֵא. וְאִם לָאו - טָהוֹר.

תּוֹסֶפְתָּא

ב. סַנְדָּל שֶׁל קַשׁ, רַבִּי עֲקִיבָה מְטַמֵּא. וְהָאִשָּׁה חוֹלֶצֶת בּוֹ וְיוֹצְאִין בּוֹ בַּשַּׁבָּת, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סַנְדָּל שֶׁנִּפְסַק שְׁתֵּי אָזְנָיו, אוֹ שְׁתֵּי תַּרְסִיּוֹתָיו, אוֹ שֶׁנִּטַּל כָּל הַכַּף שֶׁלּוֹ - טָהוֹר. נִפְסְקָה אַחַת מֵאָזְנוֹ אוֹ אַחַת מִתַּרְסִיּוֹתָיו, אוֹ שֶׁפֵּרְשָׁה מִמֶּנּוּ רֹב הַכַּף שֶׁלּוֹ - טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַפְּנִימִית - טָמֵא. הַחִיצוֹנָה - טָהוֹר. סַנְדָּל שֶׁנִּפְחַת, וּמְקַבֵּל אֶת רֹב הָרֶגֶל, מִנְעָל שֶׁנִּפְרַם וְחוֹפֶה אֶת רֹב הָרֶגֶל, וְנִתְפַּסְקוּ רְצוּעוֹתָיו אוֹ שֶׁנִּטְלוּ הָאוּנְטָלִיס שֶׁלּוֹ - טָמֵא. נִפְחַת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת רֹב הָרֶגֶל, נִפְרַם וְאֵינוֹ חוֹפֶה אֶת רֹב הָרֶגֶל, וְנִתְפַּסְקוּ אָזְנָיו - טָהוֹר. מִנְעָל שֶׁעַל הָאִימּוּם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל מִנְעָל שֶׁעַל הָאִימּוּם שֶׁהוּא טָהוֹר, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנִּטַּל מִן הָאִימּוּם, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה נִנְעֶלֶת בּוֹ, וּמַחֲזִירַתּוּ לָאִימּוּם.

ג. עוֹר הַחֲמוֹר[8] וְעוֹר הַחֲמָר[9] וְעוֹר הַכַּתְּן[10], וְעוֹר הָרוֹפֵא, וְעוֹר הַלֵּב שֶׁל קָטָן, וְעוֹר שֶׁהַבָּנוֹת טָווֹת עָלָיו, אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. וְאִם לָאו - טָהוֹר. עוֹר הַשָּׁטִיחַ, וְעוֹר הָעַרְיסָה, וְעוֹר הַקַּטְבָּלְיָא, וְעוֹר הַכַּר, וְעוֹר הַכֶּסֶת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָמֵא. וְאִם לָאו - טָהוֹר, שֶׁאֵין עוֹר טָמֵא פָּחוֹת מֵחֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה. עוֹר שֶׁעָשָׂאוֹ לְתַכְרִיךְ[11], אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - טָמֵא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל עִבֵּי אַרְגָּמָן, וְעַל עִבֵּי תַּכְרִיךְ אַרְגָּמָן שֶׁהֵן טְמֵאִין טְמֵא-מֵת, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל עִבֵּי כְסוּת וְעַל תַּכְרִיךְ כְּסוּת, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין מִדְּרָס. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָמֵא טְמֵא-מֵת. תַּכְרִיךְ אַרְגָּמָן, תּוֹכוֹ - טָמֵא. פְּשׁוּטוֹ - טָהוֹר. מִטַּמֵּא וּמְטַהֵר אֲפִלּוּ עֶשְׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. עִבֵּי הַצֶּמֶר וְאוֹירַטִין[12] הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּאִין בְּמִדָּה - טְמֵאִין.

ד. הַשְּׂדָה וְהַחֲבָה וְהַמִּגְדָּל שֶׁל עֵצָם וְשֶׁל[13] גֻּמִּי; רַבִּי מְטַמֵּא וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: אֶצְבַּע שֶׁהוּא עָתִיד לְקַצְּעָהּ וְלִטּוֹל זְנָבָהּ - טְהוֹרָה. וְכֻלָּן שֶׁהֵן מְחֻסָּרִין לִשְׁלֹק, לִמְתֹּחַ וּלְנַגֵּב - טְהוֹרִין. מְחֻסָּרִין סִיכָה - טְמֵאִין. מַחֲצֶלֶת, בֵּין בֵּית הַגַּנָּב וּבֵין בֵּית הַגַּזְלָן - מַחֲשָׁבָה טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהַבְּעָלִים מִתְיָאֲשִׁים מִמֶּנָּהּ. חִפּוּי בֵּית הַלָּגִינִין וּבֵית הַכּוֹסוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חִפּוּי, וּמִשּׁוּם חִבּוּרֵי כֵלִים - טָמֵא. עוֹר שֶׁבִּפְנֵי הַחָמוֹר, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טָהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חִפּוּי. הַכֶּסֶת שֶׁלּוֹ - טְהוֹרָה. הָיְתָה תְּפוּרָה לָאָכְפָּ - טְמֵאָה. וּמְקַבֶּלֶת כָּל שֶׁהוּא - טְמֵאָה. הָעוֹשֶׂה פְּסִיקְיָא לְשָׁפִיר, וּלְלֵב, וְלִצְדָדֵי בְּהֵמָה - טְהוֹרָה. לְתַחַת כְּרֵסוֹ שֶׁל חָמוֹר - טְמֵאָה. שִׁירֵי פְּסִיקְיָא - אַרְבָּעָה טְפָחִים, כְּדֵי לִתֵּן תַּחַת כְּרֵסוֹ שֶׁל חָמוֹר. הָעוֹשֶׂה פְּסִיקְיָא כָּל שֶׁהוּא, לְחַזֵּק בָּהּ שַׂקִּין וּמַרְצוּפִין - טְהוֹרָה. לְהַלֵּךְ בָּהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - טְמֵאָה. כָּל הַגְּדֵלוֹת[14] בָּאָדָם - טְהוֹרִין, חוּץ מִשֶּׁל שַׂק וְשֶׁל בֶּגֶד. וּבַבְּהֵמָה - כֻּלָּן טְהוֹרִין. הַקֶּלַע שֶׁבֵּית קִבּוּל שֶׁלָּהּ שֶׁל מְשׁוּחוֹת; רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס מְטַהֵר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שָׁלֹשׁ - טְמֵאָה. וּשְׁתַּיִם - טְהוֹרָה. נִפְסְקָה אֶמְצָעִית - טְמֵאָה. וְהַחִיצוֹנָה - טְהוֹרָה. נִשְׁתַּיֵּר בָּהּ טֶפַח - טְמֵאָה. נִפְסַק בֵּית הַפְּקוּעַ שֶׁלָּהּ - טְמֵאָה. כָּל

הַשָּׁלֵם

---

[8] שֶׁמַּנִּיחִין תַּחַת מַשָּׂא הַחֲמוֹר.

[9] הַמּוֹלִיךְ אֶת הַחֲמוֹר.

[10] אוֹמְנֵי פִּשְׁתָּן.

[11] לִכְרֹךְ בּוֹ דָּבָר.

[12] כֵּלִים גְּדוֹלִים שֶׁמּוֹלִיכִין בְּתוֹכָן סְחוֹרָה עַל הַסְּפִינָה - טְמֵאִין, הוֹאִיל וְאֵין לָהֶם שׁוּלַיִם.

[13] הַגִּרְ"א גּוֹרֵס - **עוֹר.**

[14] מְקוֹלָעִין, וְהוּא אָרִיג.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

הַחוֹצָלוֹת, בֵּין שֶׁל שַׂעַם, וּבֵין שֶׁל שַׂק, וּבֵין שֶׁל צְפִירָה; רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר: טְמֵא-מֵת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: טָמֵא מִדְרָס.

מלכים א פרק ב

א וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ
לֵאמֹר: **ב** אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ
וְהָיִיתָ לְאִישׁ: **ג** וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת | יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו
וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדְוֹתָיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן
תַּשְׂכִּיל אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר
תִּפָּנֶה שָׁם: **ד** לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם
לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל: **ה** וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי
יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת
יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם
וַיָּשֶׂם דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה
בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר
בְּרַגְלָיו: **ו** וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ
בְּשָׁלֹם שְׁאוֹל: **ז** וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה־
חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי
בְּבָרְחִי מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם אָחִיךָ: **ח** וְהִנֵּה עִמְּךָ
שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי מִבַּחֲרִים וְהוּא קִלְלַנִי
קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם וְהוּא־יָרַד
לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַּיהוָה לֵאמֹר אִם־
אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב: **ט** וְעַתָּה אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם
אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת־
שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל: **י** וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד: {פ} **יא** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד
עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע
שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ
שָׁנִים: **יב** וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֹּן
מַלְכֻתּוֹ מְאֹד: {ס} **יג** וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית אֶל־
בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם בּאֶךָ
וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם: **יד** וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלַיִךְ וַתֹּאמֶר
דַּבֵּר: **טו** וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה
וְעָלַי שָׂמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל פְּנֵיהֶם לִמְלֹךְ וַתִּסֹּב
הַמְּלוּכָה וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה הָיְתָה
לוֹ: **טז** וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ אַל־
תָּשֵׁבִי אֶת־פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו דַּבֵּר: **יז** וַיֹּאמֶר
אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יָשִׁיב אֶת־פָּנַיִךְ
וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית
לְאִשָּׁה: **יח** וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב אָנֹכִי אֲדַבֵּר
עָלַיִךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ: **יט** וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ
לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא
לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לִימִינוֹ: **כ** וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה
אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתָּךְ אַל־תָּשֵׁב אֶת־
פָּנָי וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי לֹא־אָשִׁיב
אֶת־פָּנָיִךְ: **כא** וַתֹּאמֶר יִתֵּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית
לַאֲדֹנִיָּהוּ אָחִיךָ לְאִשָּׁה: **כב** וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָּה אַתְּ שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג
הַשּׁוּנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי
הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב
בֶּן־צְרוּיָה: {פ} **כג** וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה
לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף כִּי בְנַפְשׁוֹ
דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: **כד** וְעַתָּה חַי־יְהוָה
אֲשֶׁר הֵכִינַנִי ויושיבני (וַיּוֹשִׁיבַנִי) עַל־כִּסֵּא דָּוִד
אָבִי וַאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר כִּי הַיּוֹם
יוּמַת אֲדֹנִיָּהוּ: **כה** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד
בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת:
{ס} **כו** וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ
עַל־שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא
אֲמִיתְךָ כִּי־נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנָי יְהוִה לִפְנֵי דָּוִד
אָבִי וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה

אָבִי: **כז** וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן
לַיהוָה לְמַלֵּא אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־בֵּית
עֵלִי בְּשִׁלֹה: {פ} **כח** וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי
יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה
וַיָּנָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ: **כט** וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־
אֹהֶל יְהוָה וְהִנֵּה אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־
בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ: **ל** וַיָּבֹא
בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ
צֵא וַיֹּאמֶר | לֹא כִּי פֹה אָמוּת וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת־
הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה
עָנָנִי: **לא** וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
וּפְגַע־בּוֹ וּקְבַרְתָּו וְהָסִרֹתָ | דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ
יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית אָבִי: **לב** וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־
דָּמוֹ עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּקִים
וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵם בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע
אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת־עֲמָשָׂא
בֶּן־יֶתֶר שַׂר־צְבָא יְהוּדָה: **לג** וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ
יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ
וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם עַד־עוֹלָם מֵעִם
יְהוָה: **לד** וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ
וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר: **לה** וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ
אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע תַּחְתָּיו עַל־הַצָּבָא וְאֶת־
צָדוֹק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֶבְיָתָר: **לו** וַיִּשְׁלַח
הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ בַיִת
בִּירוּשָׁלַם וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא־תֵצֵא מִשָּׁם אָנָה
וָאָנָה: **לז** וְהָיָה | בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת־נַחַל
קִדְרוֹן יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה
בְרֹאשֶׁךָ: **לח** וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי לַמֶּלֶךְ טוֹב הַדָּבָר
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֵּשֶׁב
שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלַם יָמִים רַבִּים: {ס} **לט** וַיְהִי מִקֵּץ
שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־עֲבָדִים לְשִׁמְעִי אֶל־
אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה מֶלֶךְ גַּת וַיַּגִּידוּ לְשִׁמְעִי לֵאמֹר
הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת: **מ** וַיָּקָם שִׁמְעִי וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־
חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ גַּתָּה אֶל־אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו
וַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי וַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו מִגַּת: {ס} **מא** וַיֻּגַּד
לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי מִירוּשָׁלַם גַּת
וַיָּשָׁב: **מב** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַּיהוָה וָאָעֵד בְּךָ לֵאמֹר
בְּיוֹם צֵאתְךָ וְהָלַכְתָּ אָנָה וָאָנָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת
תָּמוּת וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר
שָׁמָעְתִּי: **מג** וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֵת שְׁבֻעַת יְהוָה
וְאֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עָלֶיךָ: **מד** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הָרָעָה
אֲשֶׁר יָדַע לִבָּבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי וְהֵשִׁיב
יְהוָה אֶת־רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ: **מה** וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה עַד־
עוֹלָם: **מו** וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא
וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה בְּיַד־שְׁלֹמֹה:

מלכים א פרק ג

א וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּקַּח
אֶת־בַּת־פַּרְעֹה וַיְבִיאֶהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כַּלֹּתוֹ
לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת
יְרוּשָׁלִַם סָבִיב: **ב** רַק הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי
לֹא־נִבְנָה בַיִת לְשֵׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם: {פ}
ג וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת דָּוִד
אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא מְזַבֵּחַ וּמַקְטִיר: **ד** וַיֵּלֶךְ
הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי־הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה
אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ
הַהוּא: **ה** בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם
הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֶּן־
לָךְ: **ו** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָוִד
אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת

וּבִצְדָקָה וּבִישְׁרַת לֵבָב עִמָּךְ וְתִשְׁמָר־לוֹ אֶת־
הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וְתִתֶּן־לוֹ בֶּן יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ
כַּיּוֹם הַזֶּה: **ז** וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ
אֶת־עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר קָטֹן לֹא
אֵדַע צֵאת וָבֹא: **ח** וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר
בָּחָרְתָּ עַם־רָב אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר
מֵרֹב: **ט** וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ
לְהָבִין בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ
הַכָּבֵד הַזֶּה: **י** וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל
שְׁלֹמֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: **יא** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו
יַעַן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ
יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ
אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט: **יב** הִנֵּה
עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶיךָ הִנֵּה | נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן
אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־יָקוּם
כָּמוֹךָ: **יג** וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי לָךְ גַּם־עֹשֶׁר
גַּם־כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־
יָמֶיךָ: **יד** וְאִם | תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי
כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ:
{ס} **טו** וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַם
וַיַּעֲמֹד | לִפְנֵי | אֲרוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי וַיַּעַל עֹלוֹת
וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו: {פ}
טז אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו: **יז** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי
אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשְׁבֹת בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד
עִמָּהּ בַּבָּיִת: **יח** וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד
גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ
בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁתֵּים־אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת: **יט** וַיָּמָת בֶּן־
הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו: **כ** וַתָּקָם
בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי וַאֲמָתְךָ
יְשֵׁנָה וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת
הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי: **כא** וָאָקָם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־
בְּנִי וְהִנֵּה־מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה
בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי: **כב** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא
כִּי בְנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִּי בִּנֵךְ
הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **כג** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת
אֹמֶרֶת לֹא כִּי בִּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי: {פ} **כד** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ קְחוּ לִי־חָרֶב וַיָּבִאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: **כה** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי
לִשְׁנָיִם וּתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי
לְאֶחָת: **כו** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי אֶל־
הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר | בִּי
אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ
וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי גַם־לָךְ לֹא יִהְיֶה גְּזֹרוּ: **כז** וַיַּעַן
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת לֹא
תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ: {ס} **כח** וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט: {ס}

מלכים א פרק ד

א וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל:
{ס} **ב** וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק
הַכֹּהֵן: {ס} **ג** אֱלִיחׇרֹף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים
{ס} יְהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר: {ס} **ד** וּבְנָיָהוּ
בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא {ס} וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים:
{ס} **ה** וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים {ס} וְזָבוּד בֶּן־
נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ: {ס} **ו** וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת
{ס} וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס:
{ס} **ז** וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נְצָבִים עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ
בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל־אחד (הָאֶחָד) לְכַלְכֵּל:
{ס} **ח** וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם:

{ס} **ט** בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִּים וּבֵית שֶׁמֶשׁ
וְאֵילוֹן בֵּית חָנָן: {ס} **י** בֶּן־חֶסֶד בָּאַרְבּוֹת לוֹ שֹׂכֹה
וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר: {ס} **יא** בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת דֹּאר
טָפַת בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה: {ס} **יב** בַּעֲנָא
בֶּן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר
אֵצֶל צָרְתָּנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד
אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם: {ס} **יג** בֶּן־גֶּבֶר
בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד
לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עָרִים גְּדוֹלוֹת
חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת: {ס} **יד** אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא
מַחֲנָיְמָה: {ס} **טו** אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא
לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה:
{ס} **טז** בַּעֲנָא בֶּן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת:
{ס} **יז** יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר:
{ס} **יח** שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן: {ס} **יט** גֶּבֶר בֶּן־
אֻרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחוֹן | מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְעוֹג
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: **כ** יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב אֹכְלִים
וְשֹׂתִים וּשְׂמֵחִים:

מלכים א פרק ה

א וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגִּשִׁים מִנְחָה
וְעֹבְדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו: {פ} **ב** וַיְהִי
לֶחֶם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים
כֹּר קָמַח: **ג** עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר
רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבַד מֵאַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וּבְרִבְּרִים
אֲבוּסִים: **ד** כִּי־הוּא רֹדֶה | בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר
מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם
הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו מִסָּבִיב: **ה** וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ
מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה: {ס} **ו** וַיְהִי
לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֲרֻוֹת סוּסִים לְמֶרְכָּבֹו
וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים: **ז** וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים
הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֶת כָּל־הַקָּרֵב אֶל־
שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יַעַדְרוּ
דָּבָר: **ח** וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבִאוּ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ:
{ס} **ט** וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה
הַרְבֵּה מְאֹד וְרָחָב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת
הַיָּם: **י** וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־
קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם: **יא** וַיֶּחְכַּם מִכָּל־
הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע בְּנֵי
מָחֹול וַיְהִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב: **יב** וַיְדַבֵּר
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה
וָאָלֶף: **יג** וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר
בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־
הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־
הַדָּגִים: **יד** וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמַת
שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
חָכְמָתוֹ: {ס} **טו** וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר אֶת־
עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ
תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים:
{ס} **טז** וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר: **יז** אַתָּה
יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד
תֵּת־יְהוָה אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלוֹ
(רַגְלָי): **יח** וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהַי לִי מִסָּבִיב אֵין
שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע: **יט** וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר | דִּבֶּר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי
לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֲךָ הוּא־
יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: **כ** וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־לִי
אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ וּשְׂכַר
עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר כִּי | אַתָּה

יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ לִכְרָת־עֵצִים כַּצִּדֹנִים: **כא** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִד בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה: **כב** וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלָי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים: **כג** עֲבָדַי יֹרְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן יָמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם דְּבָרוֹת בַּיָּם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפַּצְתִּים שָׁם וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֵת לֶחֶם בֵּיתִי: **כד** וַיְהִי חִירָם נֹתֵן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים כָּל־חֶפְצוֹ: **כה** וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר חִטִּים מַכֹּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית כֹּה־יִתֵּן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה: {פ} **כו** וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם: **כז** וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמַּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ: **כח** וַיִּשְׁלָחֵם לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן שְׁנַיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וַאֲדֹנִירָם עַל־הַמַּס: {ס} **כט** וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר: **ל** לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה: {ס} **לא** וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבַּיִת אַבְנֵי גָזִית: **לב** וַיִּפְסְלוּ בֹנֵי שְׁלֹמֹה וּבֹנֵי חִירוֹם וְהַגִּבְלִים וַיָּכִינוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת: {פ}

מלכים א פרק ו

א וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה: **ב** וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים־אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ: **ג** וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי הַבָּיִת: **ד** וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטוּמִים: **ה** וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת יָצוּעַ (יָצִיעַ) סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב: **ו** הַיָּצוּעַ (הַיָּצִיעַ) הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחֹז בְּקִירוֹת־הַבָּיִת: **ז** וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן־שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל־כְּלִי בַרְזֶל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ: **ח** פֶּתַח הַצֶּלַע הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבְלוּלִים יַעֲלוּ עַל־הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־הַשְּׁלִשִׁים: **ט** וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֵּן אֶת־הַבַּיִת גֵּבִים וּשְׂדֵרֹת בָּאֲרָזִים: **י** וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצוּעַ (הַיָּצִיעַ) עַל־כָּל־הַבַּיִת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי אֲרָזִים: {פ} **יא** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: **יב** הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לָלֶכֶת בָּהֶם וַהֲקִמֹתִי אֶת־דְּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־דָּוִד אָבִיךָ: **יג** וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: {פ} **יד** וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ: **טו** וַיִּבֶן אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת מִבַּיְתָה בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים מִקַּרְקַע הַבַּיִת עַד־קִירוֹת הַסִּפֻּן צָפָה עֵץ מִבַּיִת וַיְצַף אֶת־קַרְקַע הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת בְּרוֹשִׁים: **טז** וַיִּבֶן אֶת־עֶשְׂרִים אַמָּה מירכותי (מֵיַרְכְתֵי) הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים מִן־הַקַּרְקַע עַד־הַקִּירוֹת וַיִּבֶן לוֹ מִבַּיִת

לִדְבִ֑יר לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁ֖ים׃ **יז** וְאַרְבַּ֥ע בָּאַמָּ֖ה הָיָ֣ה
הַבַּ֑יִת הִ֚וא הַהֵיכָ֔ל לִפְנֵֽי׃ **יח** וְאֶ֥רֶז אֶל־הַבַּ֖יִת
פְּנִימָ֑ה מִקְלַ֣עַת פְּקָעִ֔ים וּפִטּוּרֵ֖י צִצִּ֑ים הַכֹּ֖ל אֶ֥רֶז
אֵ֛ין אֶ֖בֶן נִרְאָֽה׃ **יט** וּדְבִ֣יר בְּתוֹךְ־הַבַּ֔יִת מִפְּנִימָ֖ה
הֵכִ֑ין לְתִתֵּ֣ן שָׁ֔ם אֶת־אֲר֥וֹן בְּרִית־יְהוָֽה׃ **כ** וְלִפְנֵ֣י
הַדְּבִ֗יר עֶשְׂרִים֙ אַמָּ֣ה א֔וֹרֶךְ וְעֶשְׂרִ֖ים אַמָּ֣ה רֹ֑חַב
וְעֶשְׂרִ֖ים אַמָּ֣ה קוֹמָתֹ֑ו וַיְצַפֵּ֙הוּ֙ זָהָ֣ב סָג֔וּר וַיְצַ֖ף
מִזְבֵּ֥חַ אָֽרֶז׃ **כא** וַיְצַ֤ף שְׁלֹמֹה֙ אֶת־הַבַּ֔יִת מִפְּנִימָ֖ה
זָהָ֣ב סָג֑וּר וַיַּעֲבֵּ֗ר ברתיקות (בְּרַתּוּקוֹת) זָהָב֙ לִפְנֵ֣י
הַדְּבִ֔יר וַיְצַפֵּ֖הוּ זָהָֽב׃ **כב** וְאֶת־כָּל־הַבַּ֣יִת צִפָּ֔ה זָהָ֖ב
עַד־תֻּ֣ם כָּל־הַבָּ֑יִת וְכָל־הַמִּזְבֵּ֕חַ אֲשֶׁר־לַדְּבִ֖יר צִפָּ֥ה
זָהָֽב׃ **כג** וַיַּ֣עַשׂ בַּדְּבִ֔יר שְׁנֵ֥י כְרוּבִ֖ים עֲצֵי־שָׁ֑מֶן
עֶ֥שֶׂר אַמּ֖וֹת קוֹמָתֹֽו׃ **כד** וְחָמֵ֤שׁ אַמּוֹת֙ כְּנַ֣ף
הַכְּרוּב֔ הָאֶחָ֖ת וְחָמֵ֣שׁ אַמּ֑וֹת כְּנַ֖ף הַכְּרוּ֥ב הַשֵּׁנִֽית
עֶ֥שֶׂר אַמּ֖וֹת מִקְצ֥וֹת כְּנָפָ֑יו וְעַד־קְצ֖וֹת
כְּנָפָֽיו׃ **כה** וְעֶ֥שֶׂר בָּאַמָּ֖ה הַכְּרוּ֣ב הַשֵּׁנִ֑י מִדָּ֥ה אַחַ֖ת
וְקֶ֥צֶב אֶ֖חָד לִשְׁנֵ֥י הַכְּרֻבִֽים׃ **כו** קוֹמַ֥ת הַכְּרוּ֖ב
הָאֶחָ֣ד עֶ֑שֶׂר בָּאַמָּ֖ה וְכֵ֥ן הַכְּרוּ֖ב הַשֵּׁנִֽי׃ **כז** וַיִּתֵּ֞ן
אֶת־הַכְּרוּבִ֣ים בְּתוֹךְ֮ | הַבַּ֣יִת הַפְּנִימִי֒ וַיִּפְרְשׂ֣וּ
אֶת־כַּנְפֵ֣י הַכְּרֻבִים֮ וַתִּגַּ֣ע כְּנַף־הָאֶחָד֒ בַּקִּ֣יר וּכְנַ֣ף
הַכְּרוּב֮ הַשֵּׁנִי֒ נֹגַ֣עַת בַּקִּ֣יר הַשֵּׁנִ֑י וְכַנְפֵיהֶם֙ אֶל־תּ֣וֹךְ
הַבַּ֔יִת נֹגְעֹ֖ת כָּנָ֥ף אֶל־כָּנָֽף׃ **כח** וַיְצַ֥ף אֶת־
הַכְּרוּבִ֖ים זָהָֽב׃ **כט** וְאֵת֙ כָּל־קִירוֹ֣ת הַבַּ֔יִת מִסָּ֖ב |
קָלַ֣ע פְּתוּחֵ֣י מִקְלְעוֹת֮ כְּרוּבִים֒ וְתִמֹרֹ֣ת וּפִטּוּרֵ֔י
צִצִּ֖ים מִלִּפְנִ֣ים וְלַחִיצֹֽון׃ **ל** וְאֶת־קַרְקַ֥ע הַבַּ֖יִת צִפָּ֣ה
זָהָ֑ב לִפְנִימָ֖ה וְלַחִיצֹֽון׃ **לא** וְאֵת֙ פֶּ֣תַח הַדְּבִ֔יר
עָשָׂ֖ה דַּלְתֹ֣ות עֲצֵי־שָׁ֑מֶן הָאַ֕יִל מְזוּזֹ֖ות
חֲמִשִּֽׁית׃ **לב** וּשְׁתֵּי֙ דַּלְתֹ֣ות עֲצֵי־שֶׁ֔מֶן וְקָלַ֣ע
עֲלֵיהֶ֗ם מִקְלְעוֹת֙ כְּרוּבִ֣ים וְתִמֹרֹ֔ת וּפִטּוּרֵ֖י צִצִּ֑ים
וְצִפָּ֥ה זָהָ֖ב וַיָּ֣רֶד עַל־הַכְּרוּבִ֔ים וְעַל־הַתִּמֹרֹ֖ות אֶת־
הַזָּהָֽב׃ **לג** וְכֵ֣ן עָשָׂ֔ה לְפֶ֖תַח הַהֵיכָ֑ל מְזוּזֹ֥ות עֲצֵי־
שָׁ֖מֶן מֵאֵ֥ת רִבְעִֽית׃ **לד** וּשְׁתֵּ֥י דַלְתֹ֖ות עֲצֵי־
בְרוֹשִׁ֑ים שְׁנֵ֣י צְלָעִ֔ים הַדֶּ֥לֶת הָאַחַ֖ת גְּלִילִ֑ים וּשְׁנֵ֣י
קְלָעִ֔ים הַדֶּ֥לֶת הַשֵּׁנִ֖ית גְּלִילִֽים׃ **לה** וְקָלַ֣ע כְּרוּבִ֣ים
וְתִמֹרֹ֔ות וּפִטּוּרֵ֖י צִצִּ֑ים וְצִפָּ֥ה זָהָ֖ב מְיֻשָּׁ֥ר עַל־
הַמְּחֻקָּֽה׃ **לו** וַיִּבֶן֙ אֶת־הֶחָצֵ֔ר הַפְּנִימִ֖ית שְׁלֹשָׁ֣ה
טוּרֵ֣י גָזִ֑ית וְטוּר֙ כְּרֻתֹ֣ת אֲרָזִֽים׃ **לז** בַּשָּׁנָ֗ה
הָרְבִיעִ֛ית יֻסַּ֥ד בֵּית־יְהוָ֖ה בְּיֶרַ֣ח זִֽו׃ **לח** וּבַשָּׁנָ֣ה
הָאַחַ֔ת עֶשְׂרֵ֖ה בְּיֶרַ֣ח בּ֑וּל הוּא֙ הַחֹ֣דֶשׁ הַשְּׁמִינִ֔י
כָּלָ֖ה הַבַּ֣יִת לְכָל־דְּבָרָ֑יו וּלְכָל־מִשְׁפָּטֹ֖ו וַיִּבְנֵ֥הוּ
שֶׁ֖בַע שָׁנִֽים׃

מלכים א פרק ז

א וְאֶת־בֵּיתֹ֥ו בָּנָ֖ה שְׁלֹמֹ֑ה שְׁלֹ֥שׁ עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֑ה וַיְכַ֖ל
אֶת־כָּל־בֵּיתֹֽו׃ **ב** וַיִּבֶן֮ אֶת־בֵּ֣ית | יַ֣עַר הַלְּבָנֹון֒
מֵאָ֤ה אַמָּה֙ אָרְכֹּ֔ו וַחֲמִשִּׁ֥ים אַמָּ֖ה רָחְבֹּ֑ו וּשְׁלֹשִׁ֥ים
אַמָּ֛ה קוֹמָתֹ֖ו עַ֣ל אַרְבָּעָ֑ה טוּרֵ֣י עַמּוּדֵ֔י אֲרָזִ֖ים
וּכְרֻתֹ֥ות אֲרָזִ֛ים עַל־הָעַמּוּדִֽים׃ **ג** וְסָפַ֥ן בָּאֶ֖רֶז
מִמַּ֣עַל׀ עַל־הַצְּלָעֹ֣ות אֲשֶׁ֣ר עַל־הָעַמּוּדִ֑ים אַרְבָּעִ֥ים
וַחֲמִשָּׁ֖ה חֲמִשָּׁ֥ה עָשָׂ֖ר הַטּֽוּר׃ **ד** וּשְׁקֻפִּ֥ים שְׁלֹשָׁ֖ה
טוּרִ֑ים וּמֶחֱזָ֥ה אֶל־מֶחֱזָ֖ה שָׁלֹ֥שׁ פְּעָמִֽים׃ **ה** וְכָל־
הַפְּתָחִ֥ים וְהַמְּזוּזֹ֖ות רְבֵעִ֣ים שָׁקֻ֑ף וּמ֥וּל מֶחֱזָ֖ה אֶל־
מֶחֱזָ֥ה שָׁלֹ֖שׁ פְּעָמִֽים׃ **ו** וְאֵ֤ת אוּלָם֙ הָעַמּוּדִ֔ים
עָשָׂ֖ה חֲמִשִּׁ֣ים אַמָּ֣ה אָרְכֹּ֑ו וּשְׁלֹשִׁ֥ים אַמָּ֖ה רָחְבֹּ֑ו
וְאוּלָ֞ם עַל־פְּנֵיהֶ֗ם וְעַמֻּדִים֙ וְעָ֣ב עַל־
פְּנֵיהֶֽם׃ **ז** וְאוּלָ֞ם הַכִּסֵּ֣א אֲשֶׁר־יִשְׁפֹּ֣ט שָׁ֗ם אֻלָ֛ם
הַמִּשְׁפָּ֖ט עָשָׂ֑ה וְסָפ֥וּן בָּאֶ֖רֶז מֵהַקַּרְקַ֥ע עַד־
הַקֹּרָֽה׃ **ח** וּבֵיתֹ֗ו אֲשֶׁר־יֵשֵׁ֤ב שָׁם֙ חָצֵ֣ר הָאַחֶ֔רֶת
מִבֵּית֙ לָאוּלָ֔ם כַּמַּעֲשֶׂ֖ה הַזֶּ֑ה עָשָׂ֞ה בַּ֣יִת לְבַת־פַּרְעֹ֗ה
אֲשֶׁ֤ר לָקַח֙ שְׁלֹמֹ֔ה כָּאוּלָ֖ם
הַזֶּֽה׃ **ט** כָּל־אֵ֨לֶּה֙ אֲבָנִ֣ים יְקָר֔וֹת כְּמִדּ֖וֹת גָּזִ֑ית
מְגֹרָרֹ֗ות בַּמְּגֵרָה֙ מִבַּ֣יִת וּמֵח֔וּץ וּמִמָּסָ֖ד עַד־
הַטְּפָחֹ֑ות וּמִח֥וּץ עַד־הֶחָצֵ֖ר הַגְּדוֹלָֽה׃ **י** וּמְיֻסָּ֕ד
אֲבָנִ֥ים יְקָרֹ֖ות אֲבָנִ֣ים גְּדֹלֹ֑ות אַבְנֵ֥י עֶ֖שֶׂר אַמֹּֽות

וְאַבְנֵי שְׁמֻנָּה אַמּוֹת: **יא** וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית וָאָרֶז: **יב** וְחָצֵר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גָּזִית וְטוּר כְּרִתֹת אֲרָזִים וְלַחֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם הַבָּיִת: {פ} **יג** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת־חִירָם מִצֹּר: **יד** בֶּן־אִשָּׁה אַלְמָנָה הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־הַחָכְמָה וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה בַּנְּחֹשֶׁת וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־מְלַאכְתּוֹ: **טו** וַיְצַר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסֹב אֶת־הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי: **טז** וּשְׁתֵּי כֹתָרֹת עָשָׂה לָתֵת עַל־רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים מֻצָק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: **יז** שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֵׂה שַׁרְשְׁרוֹת לַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְשִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: **יח** וַיַּעַשׂ אֶת־הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים סָבִיב עַל־הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָרִמֹּנִים וְכֵן עָשָׂה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: **יט** וְכֹתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשַׁן בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת: **כ** וְכֹתָרֹת עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם־מִמַּעַל מִלְּעֻמַּת הַבֶּטֶן אֲשֶׁר לְעֵבֶר שבכה (הַשְּׂבָכָה) וְהָרִמֹּנִים מָאתַיִם טֻרִים סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: **כא** וַיָּקֶם אֶת־הָעַמֻּדִים לְאֻלָם הֵהֵיכָל וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד הַיָּמִנִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד הַשְּׂמְאלִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בֹּעַז: **כב** וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֹּם מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים: **כג** וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ עַד־שְׂפָתוֹ עָגֹל | סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה יָסֹב בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וקוה (וְקָו) שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב: **כד** וּפְקָעִים מִתַּחַת לִשְׂפָתוֹ | סָבִיב סֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּפִים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים הַפְּקָעִים יְצֻקִים בִּיצֻקָתוֹ: **כה** עֹמֵד עַל־שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים | צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים | יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה | פֹּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה: **כו** וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁן אַלְפַּיִם בַּת יָכִיל: {פ} **כז** וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בָּאַמָּה אֹרֶךְ הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְשָׁלֹשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתָהּ: **כח** וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּכוֹנָה מִסְגְּרֹת לָהֶם וּמִסְגְּרֹת בֵּין הַשְּׁלַבִּים: **כט** וְעַל־הַמִּסְגְּרוֹת אֲשֶׁר | בֵּין הַשְּׁלַבִּים אֲרָיוֹת | בָּקָר וּכְרוּבִים וְעַל־הַשְּׁלַבִּים כֵּן מִמָּעַל וּמִתַּחַת לָאֲרָיוֹת וְלַבָּקָר לְיוֹת מַעֲשֶׂה מוֹרָד: **ל** וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵּי נְחֹשֶׁת לַמְּכוֹנָה הָאַחַת וְסַרְנֵי נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה פַּעֲמֹתֶיו כְּתֵפֹת לָהֶם מִתַּחַת לַכִּיֹּר הַכְּתֵפוֹת יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לְיוֹת: **לא** וּפִיהוּ מִבַּיִת לַכֹּתֶרֶת וָמַעְלָה בָּאַמָּה וּפִיהָ עָגֹל מַעֲשֵׂה־כֵן אַמָּה וָחֵצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־פִּיהָ מִקְלָעוֹת וּמִסְגְּרֹתֵיהֶם מְרֻבָּעוֹת לֹא עֲגֻלוֹת: **לב** וְאַרְבַּעַת הָאוֹפַנִּים לְמִתַּחַת לַמִּסְגְּרוֹת וְיִדוֹת הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה וְקוֹמַת הָאוֹפָן הָאֶחָד אַמָּה וָחֵצִי הָאַמָּה: **לג** וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן הַמֶּרְכָּבָה יְדוֹתָם וְגַבֵּיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשֻּׁרֵיהֶם הַכֹּל מוּצָק: **לד** וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת מִן־הַמְּכוֹנָה כְּתֵפֶיהָ: **לה** וּבְרֹאשׁ הַמְּכוֹנָה חֵצִי הָאַמָּה קוֹמָה עָגֹל | סָבִיב וְעַל רֹאשׁ הַמְּכֹנָה יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה: **לו** וַיְפַתַּח עַל־הַלְּחֹת יְדֹתֶיהָ וְעַל ומסגרתיה (מִסְגְּרֹתֶיהָ) כְּרוּבִים אֲרָיוֹת וְתִמָּרֹת כְּמַעֲר־אִישׁ וְלִיוֹת סָבִיב: **לז** כָּזֹאת עָשָׂה אֶת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק אֶחָד מִדָּה אַחַת קֶצֶב

אֶחָד לִכֻּלָּהֶנָּה: {ס} **לח** וַיֵּעַשׂ עֲשָׂרָה כִּיֹּרוֹת
נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת יָכִיל | הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע
בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד כִּיּוֹר אֶחָד עַל־הַמְּכוֹנָה
הָאַחַת לְעֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת: **לט** וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת
חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִיָּמִין וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף
הַבַּיִת מִשְׁמָאלוֹ וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַבַּיִת
הַיְמָנִית קֵדְמָה מִמּוּל נֶגֶב: {ס} **מ** וַיַּעַשׂ חִירוֹם
אֶת־הַכִּיֹּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל
חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה: **מא** עַמּוּדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹּת
הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שְׁתָּיִם
וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכְּתָרֹת
אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים: **מב** וְאֶת־הָרִמֹּנִים
אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים
לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכְּתָרֹת
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים: **מג** וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂר
וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשָׂרָה עַל־הַמְּכֹנוֹת: **מד** וְאֶת־הַיָּם
הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחַת
הַיָּם: **מה** וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים האהל (הָאֵלֶּה) אֲשֶׁר
עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת
מְמֹרָט: **מו** בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה
הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן: **מז** וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה
אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל
הַנְּחֹשֶׁת: **מח** וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר
בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר
עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהֹב: **מט** וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חָמֵשׁ
מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר
וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב: **נ** וְהַסִּפּוֹת
וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב
סָגוּר וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים לְדַלְתֵי הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב: {פ}

נא וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי | דָּוִד
אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן
בְּאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה: {פ}

מלכים א פרק ח

א אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־
רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלִָם לֶהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן: **ב** וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא
הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: **ג** וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ
הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרוֹן: **ד** וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר
בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם: **ה** וְהַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי
הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא
יִמָּנוּ מֵרֹב: **ו** וַיָּבִאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים: **ז** כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים
כְּנָפַיִם אֶל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל־
הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה: **ח** וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים
וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר
וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **ט** אֵין
בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם
מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: **י** וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים
מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה: **יא** וְלֹא־
יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי־מָלֵא
כְבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה: {פ}
יב אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן
בָּעֲרָפֶל: **יג** בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ

עוֹלָמִים: **יד** וַיִּסֹּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־
קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד: **טו** וַיֹּאמֶר
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִד
אָבִי וּבְיָדָו מִלֵּא לֵאמֹר: **טז** מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־
בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת
לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל: **יז** וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **יח** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת
לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ: **יט** רַק אַתָּה
לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־
יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: **כ** וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
דִּבֵּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב | עַל־כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **כא** וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ
בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: {ס} **כב** וַיַּעֲמֹד
שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם: **כג** וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־
הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ
הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם: **כד** אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ
לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר
בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה: **כה** וְעַתָּה יְהוָה |
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי: **כו** וְעַתָּה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן נָא דבריך (דְּבָרְךָ) אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי: **כז** כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־
הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ
אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי: **כח** וּפָנִיתָ אֶל־
תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמַע אֶל־
הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ
הַיּוֹם: **כט** לִהְיוֹת עֵינְךָ פְּתֻחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה
לַיְלָה וָיוֹם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי
שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה: **ל** וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה
תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ
וְסָלָחְתָּ: **לא** אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־
בוֹ אָלָה לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת
הַזֶּה: **לב** וְאַתָּה | תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ
אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ
וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ: **לג** בֵּהִנָּגֵף עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יֶחֱטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ
וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת
הַזֶּה: **לד** וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ
לַאֲבוֹתָם: {ס} **לה** בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר
כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ
אֶת־שְׁמֶךָ וּמֵחַטָּאתָם יְשׁוּבוּן כִּי
תְעַנֵּם: **לו** וְאַתָּה | תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ
לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶת־
הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־
אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה: {ס} **לז** רָעָב
כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה
חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־
נֶגַע כָּל־מַחֲלָה: **לח** כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר
תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן
אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת
הַזֶּה: **לט** וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לְאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר

תֵּדַע אֶת־לְבָבֶךָ כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב
כָּל־בְּנֵי הָאָדָם: **מ** לְמַעַן יִרְאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־
הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבֹתֵינוּ: **מא** וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן
שִׁמֶךָ: **מב** כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ
הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת
הַזֶּה: **מג** אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ
וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן
כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה
אֲשֶׁר בָּנִיתִי: **מד** כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבוֹ
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־יְהוָה דֶּרֶךְ
הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִתִי
לִשְׁמֶךָ: **מה** וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם: **מו** כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי
אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָּם וּנְתַתָּם לִפְנֵי
אוֹיֵב וְשָׁבוּם שֹׁבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ
קְרוֹבָה: **מז** וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבוּ־
שָׁם וְשָׁבוּ | וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר
חָטָאנוּ וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ: **מח** וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־
לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ
אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבוֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בנית
(בָּנִיתִי) לִשְׁמֶךָ: **מט** וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן
שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ
מִשְׁפָּטָם: **נ** וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־
פִּשְׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וּנְתַתָּם לְרַחֲמִים לִפְנֵי
שֹׁבֵיהֶם וְרִחֲמוּם: **נא** כִּי־עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל: **נב** לִהְיוֹת
עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנַּת עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לִשְׁמַע אֲלֵיהֶם בְּכֹל קָרְאָם אֵלֶיךָ: **נג** כִּי־
אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה מִכֹּל עַמֵּי הָאָרֶץ
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְיַד | מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־
אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
נד וַיְהִי | כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת
כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח
יְהוָה מִכְּרֹעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת
הַשָּׁמָיִם: **נה** וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר: **נו** בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד
מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ: **נז** יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־
אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ: **נח** לְהַטּוֹת
לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ: **נט** וְיִהְיוּ
דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת | מִשְׁפַּט
עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ: **ס** לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא
הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: **סא** וְהָיָה לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם
הַזֶּה: **סב** וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח
לִפְנֵי יְהוָה: **סג** וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים
אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן
מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ
וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: **סד** בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ
אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה
שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים
כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל
אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי
הַשְּׁלָמִים: **סה** וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת־הַהִיא | אֶת־
הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְבוֹא חֲמָת |
עַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים

וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם׃ **סו** בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטֹובֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת פינחס

יום ראשון	יג 2	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין מז **ירושלמי:** תרומות יז **תוספתא:** כלים מציעא ט **נ"ך:** מלכים א ב	עלות השחר (72 דק') .. 4:22 נץ החמה ..... 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:08 שקיעה ..... 7:49 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום שני	יד 3	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין מח **ירושלמי:** תרומות יח **תוספתא:** כלים מציעא י **נ"ך:** מלכים א ג	עלות השחר (72 דק') .. 4:22 נץ החמה ..... 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:08 שקיעה ..... 7:49 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום שלישי	טו 4	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין מט **ירושלמי:** תרומות יט **תוספתא:** כלים מציעא יא **נ"ך:** מלכים א ד	עלות השחר (72 דק') .. 4:23 נץ החמה ..... 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:09 שקיעה ..... 7:49 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום רביעי	טז 5	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין נ **ירושלמי:** תרומות כ **תוספתא:** כלים בתרא א **נ"ך:** מלכים א ה	עלות השחר (72 דק') .. 4:23 נץ החמה ..... 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:09 שקיעה ..... 7:49 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום חמישי	יז 6	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין נא **ירושלמי:** תרומות כא **תוספתא:** כלים בתרא ב **נ"ך:** מלכים א ו	**י"ז בתמוז** עלות השחר (72 דק') .. 4:24 נץ החמה ..... 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:09 שקיעה ..... 7:48 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:00
יום ששי **הדלקת נרות** (40 דק'): 7:08	יח 7	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין נב **ירושלמי:** תרומות כג **תוספתא:** כלים בתרא ג **נ"ך:** מלכים א ז	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') .. 4:24 נץ החמה ..... 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:10 שקיעה ..... 7:48 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:00
יום שב"ק **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 9:00**	יט 8	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין נג **ירושלמי:** תרומות כד **תוספתא:** כלים בתרא ד **נ"ך:** מלכים א ח	**שבת קודש פרשת פינחס** עלות השחר (72 דק') .. 4:25 נץ החמה ..... 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:10 שקיעה ..... 7:48 צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:00

אָדָם שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - "יִישַׁר כֹּחַ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ תּוֹדָה!" - זֶה עוֹשֶׂה אֶת הַחַיִּים הֲכִי מְאֻשָּׁרִים! זֶה מוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל הֶעָצְבוּת שֶׁלּוֹ! כִּי טֶבַע הָאָדָם שֶׁתָּמִיד מִתְמַקֵּד עַל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ, וְאִם הָיָה נִגַּשׁ אֶל הַחַיִּים בְּצוּרָה חִיּוּבִית - הָיָה יוֹצֵא מִכָּל הַקַּטָּנוּת הַזֹּאת, כִּי "לָמָּה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל מַה שֶּׁחָסֵר? לָמָּה שֶׁלֹּא תִּתְבּוֹנֵן מַה קִּבַּלְתָּ? אֲפִלּוּ אִם זֶה רַק דָּבָר קָטָן - תֵּן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)